

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Monika Seppälä

Nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt työpajatoiminnassa

Tutkimuksellinen kehittämistyö

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Toimintaterapeutti YAMK

Kuntoutuksen tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

27.11.2018

Tekijä Otsikko	Monika Seppälä Nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt työpajatoiminnassa
Sivumäärä Aika	58 sivua + 16 liitettä 27.11.2018
Tutkinto	Toimintaterapeutti YAMK
Tutkinto-ohjelma	Kuntoutuksen YAMK
Suuntautumisvaihtoehto	-
Ohjaajat	Yliopettaja, FT Salla Sipari Lehtori, TtM Nea Vänskä
<p>Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena oli ohjauskäytäntöjen kehittäminen nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi. Kehittämistyön toimintaympäristönä toimi Omnian nuorten työpajat.</p> <p>Tutkimuksellisessa kehittämistyössä käytettiin toimintatutkimuksellista lähestymistapaa. Kehittämistyön aineistoa kerättiin kolmessa vaiheessa. Työntekijöille ja työpajanuorille järjestettiin kaksi yhteiskehittelyä, joista ensimmäinen toteutettiin Learning Cafena ja toinen tulevaisuusverstaas-työskentelynä. Kolmannessa vaiheessa työpajojen ohjauspalvelu tiimille järjestettiin ryhmäkeskustelu, jossa arvioitiin ja etsittiin keskeisiä nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauskäytäntöjä yhteiskehittelyissä kerätyistä tuloksista. Aineistot analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.</p> <p>Kehittämistyön tuotoksena syntyi kuvaus nuorten sosiaalista vahvistumista edistävästä ohjauskäytännöstä työpajatoiminnassa. Itsetuntemusta lisäävät, työelämätaitoja, yhteisötaitoja ja tavoitteiden saavuttamista edistävät ohjauskäytännöt luovat perustan nuorten sosiaaliseen vahvistumiseen työpajatoiminnassa. Nuoren sosiaalista vahvistumista edistävät myös ammatillisten taitojen oppimista ja työ- ja opiskelusuunnitelmia edistävät, tietoteknisiä taitoja lisäävät sekä arjen- ja elämänhallintaa tukevat ohjauskäytännöt, joita voidaan soveltaa nuoren yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Muut ohjauskäytännöt, kuten vertaistuki, yhteiskehittelyt ja pajaneuvosto ovat käytäntöjä, joissa korostuu nuoren aktiivinen ja omatoiminen rooli. Keskeisimmiksi nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviksi ohjauskäytäntöiksi nimettiin palautteen antaminen arjessa, kannustaminen, tavoite- ja palautekeskustelut, yksilö-, pari- ja ryhmätyöt, yhdessä tekeminen, saatavilla oleva keskusteluapu, asioiden hoitaminen nuoren kanssa, paja-ajan käyttäminen työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämiseen ja tietoteknisten taitojen opettaminen yksilöllisesti tai ryhmässä.</p> <p>Kehittämistyön seuraava vaihe on tuloksien vieminen käytäntöön. Tulokset pitävät sisällään konkreettisia ohjauskäytäntöjä, jotka ovat hyödynnettävissä valtakunnallisesti myös muilla työpajoilla. Tuloksien avulla voidaan tehdä näkyväksi työpajatoiminnan laadullista työtä. Nuorten sosiaalista vahvistumista edistävien ohjauskäytäntöjen avulla vahvistetaan työpajatoiminnan kuntoutuksellista vaikuttavuutta, kun työpaja ja siellä tapahtuva ohjaus nähdään merkityksellisenä osana nuoren kuntoutumista edistävää ympäristöä.</p>	
Avainsanat	toimintatutkimus, nuoret, sosiaalinen vahvistaminen, sosiaalinen vahvistuminen, ohjaus

Author Title	Monika Seppälä Coaching Practices to Enhance Social Empowerment at Workshops for Young Adults
Number of Pages Date	58 pages + 16 appendices November 2018
Degree	Master of Health care
Degree Programme	Rehabilitation
Specialisation option	-
Instructors	Salla Sipari, Principal Lecturer Nea Vänskä, Senior Lecturer
<p>The purpose of this development project was to develop coaching practices in order to promote social empowerment of young adults. The youth workshops of Omnia were chosen as an operating environment for this project. Omnia is a multisector education provider located in the Helsinki Metropolitan Area.</p> <p>The development project carried out by using action research methods. Data for the project was collected in three stages. First, two stages were held for employees and youth, who attended a learning cafe and a future-workshop. In the third stage a group discussion was held for employees of counselling services which evaluated and sought the key practices for empowering young adults based on the results of the joint elaborations. All data were analyzed by qualitative content analysis method.</p> <p>The purpose of this project was to produce a description for youth workshops in order to promote social empowerment of young adults. Coaching practices that increase self-esteem, promote community skills, working life skills as well as achieving goals work as the foundation of social empowerment practices for the youth workshops. Additionally, there are coaching practices that promote learning of vocational skills, studying and working plans, increase technological skills, and support life management. These coaching practices are applied individually. Central elements that were emphasized were: encouraging, giving feedback via conversations, availability of conversational help, using working hours to work for one's study and work plans, and learning new technological skills in groups or alone. These central elements are the main practices to promote social empowerment of young adults in youth workshops.</p>	
Keywords	social empowerment, young adults, coaching, youth workshops

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Syrjäytymisen ehkäisy	3
3	Sosiaalinen vahvistaminen	5
3.1	Sosiaalinen vahvistaminen työpajatoiminnassa	6
3.2	Työpajojen ohjaukset käytännöt sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi	8
4	Kehittämissympäristönä Omnian nuorten työpajat	11
5	Kehittämistyön tavoite ja tarkoitus	13
6	Menetelmälliset ratkaisut	13
6.1	Tutkimuksellinen lähestymistapa	13
6.2	Tiedontuottajien valinta ja kuvaus	14
6.3	Aineiston kerääminen	16
6.4	Aineiston analysointi	18
6.5	Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi	19
7	Tulokset	22
7.1	Nykyiset sosiaalista vahvistumista edistävät ohjaukset käytännöt	22
7.2	Uudet sosiaalista vahvistumista edistävät ohjaukset käytännöt	26
7.3	Keskeisimmät sosiaalista vahvistumista edistävät ohjaukset käytännöt	29
8	Kuvaus nuorten sosiaalista vahvistumista edistävistä ohjaukset käytännöistä	32
9	Pohdinta	34
9.1	Tulosten tarkastelua	34
9.2	Kehittämistyön etenemisen ja menetelmällisten ratkaisujen arviointi	44
9.3	Eettiset kysymykset ja luotettavuus	46
9.4	Tulosten hyödynnettävyys ja jatkokehittäminen	47
	Lähteet	51
	Liitteet	
	Liite 1. Suostumus kehittämistyöhön	
	Liite 2. Kutsu työpajaohjaajille	
	Liite 3. Kutsu työpajanuorille	
	Liite 4. Kutsu pedagogiselle kehittäjätyöryhmälle	

- Liite 5. Kutsu ohjauspalvelutiimille
- Liite 6. Ensimmäisen yhteiskehittelyn etukäteis-info
- Liite 7. Ensimmäisen yhteiskehittelyn teemat ja apukysymykset
- Liite 8. Toisen yhteiskehittelyn alustus; megatrendit ja heikot signaalit
- Liite 9. Toisen yhteiskehittelyn apukysymykset
- Liite 10. Näytteet aineistoista
- Liite 11. Näyte aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä
- Liite 12. Kehittämistyön tulokset – nykyiset ohjauskäytännöt
- Liite 13. Kehittämistyön tulokset – uudet ohjauskäytännöt
- Liite 14. Kehittämistyön tulokset – keskeisimmät ohjauskäytännöt
- Liite 15. Kehittämistyön kuvaus
- Liite 16. Kehittämistyön kuvauksen osa-alueita

1 Johdanto

Euroopan nuorisotyöttömyys on noussut historiallisen korkealle 2010-luvulla (Hämäläinen & Tuomala 2012: 2). Suomessa työttömyys on kuitenkin kääntynyt hitaaseen laskuun. Heinäkuussa 2018 työttömiä oli 183 000, joista 15-24-vuotiaita oli 37 000. (Tilastokeskus 2018). Vuonna 2017 työpajojen toimintaan osallistui Suomessa yhteensä 14 256 alle 29-vuotiasta vailla työ- ja opiskelupaikkaa olevaa nuorta (Aluehallintovirasto 2017: 9). Vaikka työllisyystilanne on hieman kohentunut, on työelämän paineet siirtyneet yhä enemmän nuorille, joilla on haasteita siirtyä työelämään (Forman 2018). Rakenteellinen työttömyys ja ”matalan kynnyksen”-työpaikkojen katoaminen on vaikeuttanut nuorten kiinnittymistä työelämään. Myös koulunkäyntivaikeuksista kärsivillä nuorilla on suuri riski opintojen keskeyttämiseen. (Tuusa & Ala-Kauhaluoma 2014: 17-18.) Lisääntyvä pelko pärjäämisestä, opiskelu- ja työpaikoista kilpaileminen sekä jatkuva osaamisen kartuttaminen ovat lisääntyneet nuorten elämässä. Työ- ja opiskeluelämässä pärjäämiseksi nuoret tarvitsevat yhä useampia uudenlaisia taitoja ja valmiuksia, joiden hankkiminen vie enemmän aikaa. (Laaksonen 2001:94, Oinonen 2001: 118-119.)

Nuorilla, joilla on vaikeuksia kiinnittyä työelämään, on vaarana joutua koko elämän kestäväan syrjäytymisen prosessiin (Härkäpää & Järvikoski 2011:14). Nuorten syrjäytyminen on aiheuttanut yhteiskunnallista keskustelua jo 1980-luvulta lähtien (Aaltonen & Berg & Ikäheimo 2015: 9). Nykypäivän epävarmuus tulevaisuudesta, monimutkaistuvat verkostot ja heikentyneet turvaverkot luovat tarvetta palveluille, jossa on tilaa ja aikaa sosiaaliselle vahvistumiselle (Kuure 2015:8). Syrjäytyminen aiheuttaa inhimillisen hyvinvointivajeen lisäksi yhteiskunnalle taloudellisia kustannuksia muun muassa erilaisista korjaavista palveluista (Hilli & Ståhl & Merikukka & Ristikari 2017: 663).

Työpajatoimintaa tarjotaan vailla työ- tai opiskelupaikkaa oleville yksilöille. Työpajatoiminnan kysyntä kasvaa siinä määrin, kun nuorten haasteet koulutuksen, työllistymisen ja ulkopuolisuuden kanssa lisääntyvät. Nuorten psyykinen oireilu ja siitä johtuvat ongelmat kouluttautumisessa ja työllistymisessä ovat lisääntyneet, mikä aiheuttaa myös taloudellisia menetyksiä sekä yksilöille itselleen että yhteiskunnalle. Varhaisilla tukitoimilla voidaan kuitenkin estää ongelmien kasaantuminen ja lisääntyminen. (Ohtonen 2016: 3.) Työttömyys vaikuttaa nuoriin psyykkisellä, sosiaalisella ja yhteiskunnallisella tasolla. Vaikutukset tulevat ilmi muun muassa nuoren itsetunnossa, ihmissuhteissa ja itsenäisen elämän takelteluna. Pitkittyessään työttömyys aiheuttaa nuorille myös stressiä, ajankäytön haasteita ja rahaongelmia. (Helve 2002: 61.) Nuorten toimintakyvyn tukemiseen ja

elämänvaiheesta toiseen eteenpäin saattamiseksi tarvitaan uusia keinoja ja niitä etsitään aktiivisesti myös työpajakentällä.

Työpajatoiminnassa on 2000-luvun jälkeen kiinnitetty yhä enemmän huomiota nuorten syrjäytymisen riskitekijöihin sekä kuntoutuksen ja yksilöllisen tuen tarpeiden tunnistamiseen. Tällä hetkellä keskustelu painottuu työn muutoksen tuomiin haasteisiin ja siihen, millaisia valmiuksia ja taitoja ihmisiltä tulevaisuudessa vaaditaan. (Häggman & Walldén 2017: 24-25.) Valtakunnallisesti työpajatoiminnan kehittämisen tavoitteita ovat muun muassa laadun ja vaikuttavuuden parantaminen sekä inhimillisten tuloksien saavuttaminen sosiaalisen vahvistamisen avulla (Työpajayhdistys 2017). Nuorisotakuu-työryhmän mukaan työpajojen kehittämisen painopisteet ovat laadun ja vaikuttavuuden parantamisen lisäksi muun muassa valmentajien valmennuksellisessa ammattitaidon vahvistamisessa ja yhteisövalmennuksen kehittämisessä (Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportti ja suositukset jatkotoimiksi 2015). Myös kuntouttavan työtoiminnan kehittämiseksi täytyisi kiinnittää huomiota valmennuksellisempaan ohjaukseen erityisesti jakson loppuvaiheessa sekä aktivoida asiakkaita pohtimaan oman elämänsä suunnittelua ja kuntoutumistaan työtoiminnan ohella (Kohti kuntouttavampia työelämäpalveluita-KOPPI-hankkeen tuloksia 2015:12-16). Sosiaalisen kuntoutuksen palveluissa täytyisi uusien työmenetelmien lisäksi kehittää henkilöstön osaamista. Myös asiakkaita ja kokemusasiantuntijoita täytyisi hyödyntää enemmän palveluiden kehittämisessä. (THL 2016: 39-40.)

Työpajatoiminnan perimmäisenä tavoitteena on nuorten sosiaalinen vahvistuminen omassa elämässään (Pietikäinen 2017: 24). Työpajojen vaikuttavuutta ja sosiaalisen vahvistamisen vaikutuksia on mitattu vuodesta 2016 valtakunnallisesti Sovari- eli sosiaalisen vahvistumisen mittarilla (Kinnunen 2016:7-8). Yleisesti katsoen nuoret ovat saaneet tukea tarvitsemiinsa asioihin työpajajakson aikana. Nuorten palautteen mukaan kehitettävää kuitenkin olisi muun muassa monipuolisempien työtehtävien kehittämisessä, psyykkisen jaksamisen tukemisessa, työ- ja yksilövalmennuksen lisäämisessä, eriarvoisuuden vähentämisessä sekä yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden huomioimisessa työtoiminnassa. (Pietikäinen 2017: 24-27.) Sosiaalinen vahvistaminen on työpajakentällä edelleen vaikeasti hahmottuva käsite, joka vaatii yhteisen ymmärryksen luomista. Kehittämällä työpajojen ohjauk käytäntöjä, voidaan vaikuttaa nuorten sosiaaliseen vahvistumiseen. Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön aiheena on yhdessä työntekijöiden ja työpajanuorten kanssa kehittää työpajojen ohjauk käytäntöjä selvittämällä mitä hyviä käytäntöjä on mahdollista kehittää.

täntöjä Omnian nuorten työpajoilla on tällä hetkellä, mitä uusia käytäntöjä tarvitaan tulevaisuudessa sekä mitä ovat keskeisimmät ohjauk käytännöt nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi.

2 Syrjäytymisen ehkäisy

Syrjäytymisellä on kuvattu nuoren erityistä vaaraa joutua normaalista poikkeavalle elämänpolulle koulutuksen ja työn ulkopuolelle. Nuoret käsittävät syrjäytymisen johtuvan muun muassa palveluiden tai lakien toimimattomuudesta tai ulkoapäin tulevasta leimasta tilanteissa, kun nuorilla on normatiivisesta elämäntilanteesta poikkeavia tavoitteita tai elämäntilanteita. Osa nuorista näkee syrjäytymisen myös omana valintana tai sosiaalisten suhteiden vähyytenä tai puuttumisena. (Aaltonen & Berg & Ikäheimo 2015: 122-123.) Yleisesti ottaen syrjäytymisen nähdään johtuvan huono-osaisuudesta, matalasta koulutustasosta, työttömyydestä, huonoista asumisolosuhteista tai vähemmistöihin kuulumisesta. Syrjäytymisen määritelmä on siis melko negatiivissävytteinen. (Juvonen 2013:32.)

Syrjäytyminen voi alkaa jo elämän alkumetreillä. Syrjäytymiseen voi johtaa erilaiset kehityspolut ja huono-osaisuuden kasautuminen. Ihmisellä voi olla kuitenkin resilienssiä eli kykyä selviytyä haastavistakin elämäntilanteista ilman, että syrjäytyy. (Kajantie ym. 2013: 23.) Syrjäytymiseen johtava kehitys tapahtuu yksilön, ympäristön ja muiden muuttuvien tekijöiden yhteisvaikutuksesta ja usein pitkällä aikavälillä. Yksilöön liittyviä syrjäytymisen riskitekijöitä voivat olla esimerkiksi oppimisvaikeudet, pulmat sosiaalisissa taidoissa tai itsesäätelyn haasteet. Nämä eivät kuitenkaan yksinään johda nuoren syrjäytymiseen, mutta syrjäytymisen riski kasvaa, mikäli ympäristö tai vuorovaikutussuhteet eivät tarjoa nuorelle riittävää tukea haasteiden kanssa selviytymiseen. (Poikkeus ym. 2013: 111).

Syrjäytyminen on vaikeasti määriteltävä ja monimutkainen ilmiö, johon julkisessa keskustelussa tartutaan usein yksinkertaisilla ratkaisuilla. Opiskelu- tai työpaikkojen tarjoaminen nuorille ei yksinään ratkaise syrjäytymiseen johtavia haasteita. Syrjäytyminen on yhteiskunnallinen ongelma, johon on etsittävä ehkäiseviä välineitä. Syrjäytymisen vähentämisestä keskusteltaessa voidaan tahattomastikin syyllistää nuoria tai heidän vanhempiaan. Yhdeksi syyllistäväksi poliittiseksi aiheeksi on noussut yhteiskunnan tahtotila saada nuorista vastaus kansantalouden, kansainvälisen kilpailukyvyn ja kestävyysvaajeen nousuun. Tällaisiin vaatimuksiin verraten nuori voi kokea palkitsevammaksi keskit-

tyä omien etujensa tavoitteluun. Yhteiskunnassa selviytyminen ja sen vaatimuksiin vastaaminen voi olla hataraa vaiheessa, jossa nuori aikuistuu ja rakentaa omaa itsenäisyytään. (Reivinen 2013: 9-10.)

Etsivän nuoristyön kohderyhmään kuuluville nuorille tehdyn kyselyn mukaan vain 3 % koki itsensä täysin syrjäytyneeksi. Puolet nuorista kokivat itsensä vain vähän tai ei lainkaan syrjäytyneeksi. Nuorisobarometrien tulosten mukaan nuorten kokemus syrjäytymisestä liittyy pitkälti sosiaalisten suhteiden ulkopuolelle jäämiseen, ei niinkään työ- ja opiskelupaikan puuttumiseen. Nuorisobarometrin tulokset osoittavat myös, että NEET (Not in Employment, Education or Training) -nuoret kokevat heillä olevan vähemmän mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä liittyviin valintoihin. (Gretschel & Myllyniemi 2017: 32, 35-36.)

Syrjäytymisen ehkäisemiseksi järjestetään palveluita riskiryhmiin kuuluville yksilöille. Nuorten syrjäytymistä ehkäistään erityisesti kunnan järjestämien koulutus-, sosiaali- ja terveystalviteilla, nuoriso- ja liikuntapalveluilla, Te-toimistojen palveluilla ja Kelan kuntoutuspalveluilla (Notkola ym. 2013: 242-244). Edellä mainituista palveluista keskusteltaessa voidaan puhua sosiaalisen kuntoutuksen palveluista, joiden avulla tuetaan asiakkaan sosiaalista toimintakykyä ja lisätään mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan (Savukoski & Kauramäki 2012: 123-126).

Myös oppimisympäristöillä voi olla vaikutusta syrjäytymisen kehittymiseen ja ehkäisemiseen. Erityisesti oppimisympäristön hyvät vuorovaikutussuhteet ja sensitiiviset ohjauskäytännöt voivat tarjota mahdollisuuden myönteiseen suunnanmuutokseen nuoren elämässä. Osa syrjäytymisen riskitekijöistä liittyy esimerkiksi yksilön sosiaalisiin ongelmiin tai oppimisvaikeuksiin. Ulkoisia riskitekijöitä voi puolestaan olla esimerkiksi oppimisympäristöt, joissa oppimisen tuki on puutteellinen tai yksilöä ei huomioida ryhmässä. Syrjäytymistä ehkäisevien opetuskäytänteiden lisäksi ammattilaisilta vaaditaan taitoa edistää osallisuutta ja sosiaalista kiinnittymistä oppimisympäristöissä. Koulumaailmassa kiinnittymistä pyritään edistämään herättämällä oppilaan kiinnostus opittavia asioita kohtaan, tukemalla yhteenkuuluvuutta ja hyödyntämällä vuorovaikutuksellisia työskentelytapoja, jotka kannustavat osallistumaan. (Poikkeus ym. 2013:111.)

3 Sosiaalinen vahvistaminen

Nuorisolaissa termit syrjäytyminen ja syrjäytymisen ehkäisy on korvattu positiivisempaa ja jatkuvaa prosessia kuvaavalla käsitteellä sosiaalinen vahvistaminen (Hämäläinen & Palo 2014: 52). Sosiaalisen vahvistamisen käsitehistoria juontaa juurensa voimaantumisen (empowerment) käsitteistöön, vaikkakin käsitteen merkitys on vuosien saatossa muuttunut (Kuure 2015: 5). Voimaantuminen on yksilöllinen prosessi, joka lähtee liikkeelle sisäsyntyisesti ihmisestä itsestään. Voimaantumisen mahdollistavia tekijöitä ovat muun muassa ympäristön tarjoama vapaus, arvostus, vastuu, luottamus, ilmapiiri ja myönteisyys. (Siitonen 1999: 149,61.) Voimaantumisen myötä nuoren itsetuntemus ja minäpystyvyys vahvistuu. Voimaantumisella on epäsuorasti vaikutusta myös nuoren sisäisten ja ulkoisten voimavarojen vahvistumiseen. Tällaisia voimavaroja voivat olla esimerkiksi sosiaaliset suhteet, sosiaaliset taidot ja tunneälykyys. Voimaantumisella on katsottu olevan epäsuoraa vaikutusta myös akateemiseen menestykseen ja epäsosiaalisen käytöksen vähenemiseen. (Morton & Montgomery 2011: 14-15.) Monet nuorten palvelut tähtäävät nuorten voimaantumiseen, mutta palveluiden suoraa vaikutusta voimaantumiseen ei ole toistaiseksi selkeästi voitu todentaa (Morton & Montgomery 2011: 38).

Sosiaalisen vahvistamisen käsitteen haaste on sen objektiivinen luonne. Sosiaalinen vahvistaminen voidaan kääntää yksilön kokemukseen ja oman toiminnan kautta saavuttavaan tilaan eli sosiaaliseen vahvistumiseen. (Kuure 2015:49.) Sosiaalinen vahvistaminen on puolestaan yksi ammattilaisen työkalu, joka koostuu useista pienistä teoista yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaan sosiaalisen vahvistumisen saavuttamiseksi (Mehntonon 2011: 13-14). Sosiaalisen vahvistumisen tarve saattaa johtua syrjäytymiseen johtavista syistä, kuten työttömyydestä, yksinäisyydestä, toimeentulon, mielekkään tekemisen, itsensä toteuttamisen, arjen asioiden hallitsemattomuudesta tai arvostuksen puutteesta (Kinnunen 2016:6-7).

Kuuren (2015) mukaan sosiaalista vahvistumista tapahtuu, kun nuori kiinnittyy johonkin yhteisöön tai toisiin merkityksellisiin ihmisiin (ks. Kuvio 1.). Nuori muodostaa vuorovaikutussuhteita ja luottamus itseen sekä muihin kasvaa. Tämän myötä nuoren halu oppia lisääntyy ja nuori on valmis ottamaan lisää vastuuta. Sosiaalisen vahvistumisen myötä osallisuus yhteisössä ja yhteiskunnassa kasvaa. Lisäämällä nuoren vuorovaikutustai-

toja, sosiaalista toimintakykyä, itsetuntoa, itsensä arvostamista sekä edistämällä osallisuutta ja elämänhallintaa, voidaan vaikuttaa nuoren sosiaaliseen vahvistumiseen. (Kuure 2015: 5-49.)

Kuvio 1. Sosiaalisen vahvistamisen prosessin 'toimintalogiikka' Kuuren (2015) mallia mukailten.

Sosiaalinen vahvistaminen ja vahvistuminen ovat haastavia käsitteitä määrittellä yksiselitteisesti. Vaikka sosiaalisen vahvistamisen käsitettä käytetään yleisesti paljon, on käsite ja sen eri ulottuvuuksia määritelty ja tarkasteltu suhteellisen vähän. (Lundbom & Herranen 2011: 6.) Sosiaalinen vahvistaminen määritelläänkin hieman eri tavalla eri ammattiryhmissä ja eri lakien säädöksissä. Sosiaalityössä ja Te-toimistossa sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa erilaisia palveluita kuten ryhmiä, tukihenkilötoimintaa, työkokouksia tai koulutusta. Puolestaan nuorten neuvonta-, tieto- ja ohjauspalveluissa, kuten etsivässä nuorisotyössä ja Vamos-toiminnassa sosiaalinen vahvistaminen nähdään jatkuvasti läsnäolevana työotteena ja arkisena kohtaamisena sekä arjenhallinnan tukemisenä. (Aaltonen & Berg & Ikäheimo 2015: 66-67.) Nuorisolaissa sosiaalisella vahvistamisella on tarkoitettu syrjäytymisen ehkäisyn lisäksi nuorten elämänhallinnan parantamista (Nuorisolaki72/2006).

3.1 Sosiaalinen vahvistaminen työpajatoiminnassa

Työpajatoiminta on sosiaalisen vahvistamisen palvelukokonaisuutena vakiintunein toimintamuoto, jonka juuret ulottuvat 1980-luvulle (Kuure 2015:8). Työpajavalmennuksen

lähtökohdat nousevat sosiaali- ja kasvatustieteisiin pohjautuvasta työpajapedagogiikasta. Työpajapedagogiikan mukaan valmennus on yksilön edellytysten mukaista, yhteisöllistä, suunnitelmallista ja joustavissa työympäristöissä tapahtuvaa tekemällä oppimista. Työpajapedagogiikan elementtejä ovat muun muassa yhteisöllisyys, voimaantuminen, minäpystyvyys, toimijuus, osallisuus, vuorovaikutus, kohtaaminen ja elämänhallinta. (Hämäläinen & Palo 2014:24-25,46-47.) Työpajatoiminta on työtoimintaa, jossa yhdistyy työllistäminen ja tuotannollisen toiminnan yhdistäminen nuorten valmennukseen ja ohjaukseen. Nämä eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan ovat yksi näkökulma nuoren kokonaisvaltaisen tilanteen edistämiseksi. Nuoren tilannetta edistetään tarkoituksenmukaisella ja tavoitteellisella toiminnalla sekä nuoren työ- ja toimintakyvyn mukaisella ohjauksella. (Marniemi & Pekkala 2005:17.)

Työpajatoiminta, työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta nähdään sosiaalisen kuntoutuksen työmenetelminä. Sosiaalisen kuntoutuksen avulla pyritään edistämään yksilön sosiaalista toimintakykyä, tukemaan voimaantumista ja vähentämään syrjäytymistä. (Sosiaalihuoltolaki ja sosiaalinen kuntoutus 2016: 26, 42.) Tällöin valmennuksen ja kuntoutuksen kulmakivinä ovat sosiaalisten taitojen, arjenhallinnan ja yhteisötaitojen vahvistaminen (THL 2018: 45). Työpajoilla valmennus on tekemällä oppimista ja se koostuu usein erilaisista ammatillisista työtehtävistä ja työyhteisössä toimimisesta. Työvalmennus tukee nuoren ammatillisten taitojen ja työyhteisötaitojen vahvistumista. (Hämäläinen & Palo 2014: 32-33.) Työ on yksi kuntoutuksen menetelmä, kun tekeminen on mielekästä, säännöllistä ja tarjoaa onnistumisen kokemuksia (Ihalainen & Kettunen & Kähäri-Wiik & Wuori-Kemilä 2009: 54).

Työpaja on yhteisö, jonka sisällä voi olla useita pienempiä ryhmiä. Työpajapedagogiikan mukaan yhteisöllisyys edellyttää, että yksilö tuntee olevansa osa yhteisöä ja voi vaikuttaa yhteisiin asioihin. Työpajatoiminnassa nuoret oppivat työtaitojen lisäksi yhteisössä toimimista. Oikeudenmukainen, vastuullinen, tasavertainen ja yksilöllisyyttä kunnioittava yhteisö ovat välineitä myös osallisuuden saavuttamiseen. (Hämäläinen & Palo 2014: 47-49.) Yhteisöihin osallistumisella ja yhteisöissä tapahtuvalla vuorovaikutuksella on myös syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus. Syrjäytymisen aiheuttamat sosiaaliset ongelmat voivat korjaantua yhteisöihin tai yhteisölliseen toimintaan osallistumalla. Yhteisöllisten työmenetelmien tavoitteena on ihmisen voimavaroja, mahdollisuuksia ja autonomisuutta korostamalla parantaa yhteiskuntaan integroitumista ja aktiivisena kansalaisena toimimista. (Hyväri & Nylund 2010: 29-35.)

Kinnusen mukaan sosiaalinen vahvistuminen työpajatoiminnassa voidaan kiteyttää viiteen osa-alueeseen (Kuvio 2.), joita ovat elämäntuntemus, itsetuntemus, sosiaaliset taidot, opiskelu- ja työvalmiudet ja arjen asioiden hallinta (Kinnunen 2016:19).

Kuvio 2. Sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet Kinnusta (2016) mukaillen.

Työpajatoiminnassa sosiaalinen vahvistaminen nähdään kokonaisvaltaisena tukena, jonka tavoitteena on yksilön hyvinvoinnin edistäminen ja osaamisen lisääminen (Hämäläinen & Palo 2014: 46-47). Työpajanuorten mukaan voimaantuminen ja sosiaalinen vahvistuminen tulee näkyviin erityisesti arjen asioiden hallinnassa sekä työ- ja opiskeluvälineiden paranemisessa (Kinnunen 2016:19).

3.2 Työpajojen ohjaukseen käytännöt sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi

Yhteiskunnan muutosten myötä palveluiden resursseja kohdennetaan tarkemmin ja tuotantovaatimuksia nostetaan, mikä takaa sosiaalista vahvistumista edistävien ohjauksen käytöjen kehittäminen on ajankohtaista. On kiinnitettävä huomiota siihen, että yksilön tukeminen omalla elämäntuntemuksellaan on myös tulevaisuudessa työpajatoiminnan keskiössä. Työpajoilla tehtävä ohjaus- ja valmennustyö ymmärretään erilaisiksi menetelmiksi nuorten opiskelemaan tai työhön ohjaamiseksi ja elämäntuntemuksen tukemiseksi. (Hassinen 2005: 5.)

Työpajojen ohjauksessa kiinnitetään huomiota kohtaamiseen, neuvontaan ja ohjaukseen sekä oikea-aikaisuuteen nuoren hyvinvoinnin edistämiseksi ja osaamisen lisäämiseksi (Hämäläinen & Palo 2014: 46). Oikea-aikaisuus on olennaista syrjäytymisen ehkäisyssä, jonka kulmakiveksi on nostettu varhainen tunnistaminen. Varhainen tunnistaminen

minen on luonteeltaan myönteistä huomioimista ja puuttumista esimerkiksi kouluympäristössä kiusaamiseen tai ei-toivottuun käyttäytymiseen. Työpajoilla voidaan puhua yhteisölähtöisestä myönteisestä tunnistamisesta, jolloin nuorten toimijuuteen pyritään vaikuttamaan ilman, että heidän tekemiään valintoja ja arvokkaaksi kokemia asioita arvotetaan. Nuori voi saada positiivista palautetta esimerkiksi työpajalle tulemisesta, vaikka kyseessä olisi ei-toivottu myöhästyminen. Näin nuori voi sisäistää uusia taitoja ja asenteita helpommin. Yhteisöllisen toimijuuden taidot ovat ensiarvoisen tärkeitä elämän ylläpitämisessä ja sen muutosvaiheissa. (Kallio & Stenvall & Bäcklund & Häkli 2013: 85-86.) Myönteisessä tunnistamisessa ajatellaan, että jokainen tarvitsee tunnistetuksi tulemista ja tunnustuksen saamista arjessa (Kallio ym. 2013: 76-77).

Nuoren minäpystyvyys kehittyy positiivisen suuntaan, kun nuori saa onnistumisen kokemuksia sopivasti haastavissa tehtävissä. Tämä vaatii työntekijän huomion kiinnittämistä siihen, mikä on nuorelle sopivan haastava tehtävä suhteessa ryhmän tai toiminnan tavoitteisiin. Tämän arvioiminen voi olla erityisen haastavaa silloin, kun kyseessä on nuori, jolla on oppimisvaikeuksia tai lähtökohtaisesti suuri epäonnistumisen pelko. Nuoren minäpystyvyyteen voi vaikuttaa myös palautteella. Nuoren kannustaminen ja positiivinen palaute on erittäin tärkeää. Palaute voi kuitenkin tuntua nuoresta epäaidolta, mikäli nuori itse kokee epäonnistuneensa tai huomaa olevansa muita heikompi. Hyvässä palautteessa annetaan konkreettista tietoa siitä, miten nuori on edistynyt ja ohjataan kiinnittämään huomiota seuraavaksi opeteltaviin asioihin. (Kallio ym. 2013: 91-94.)

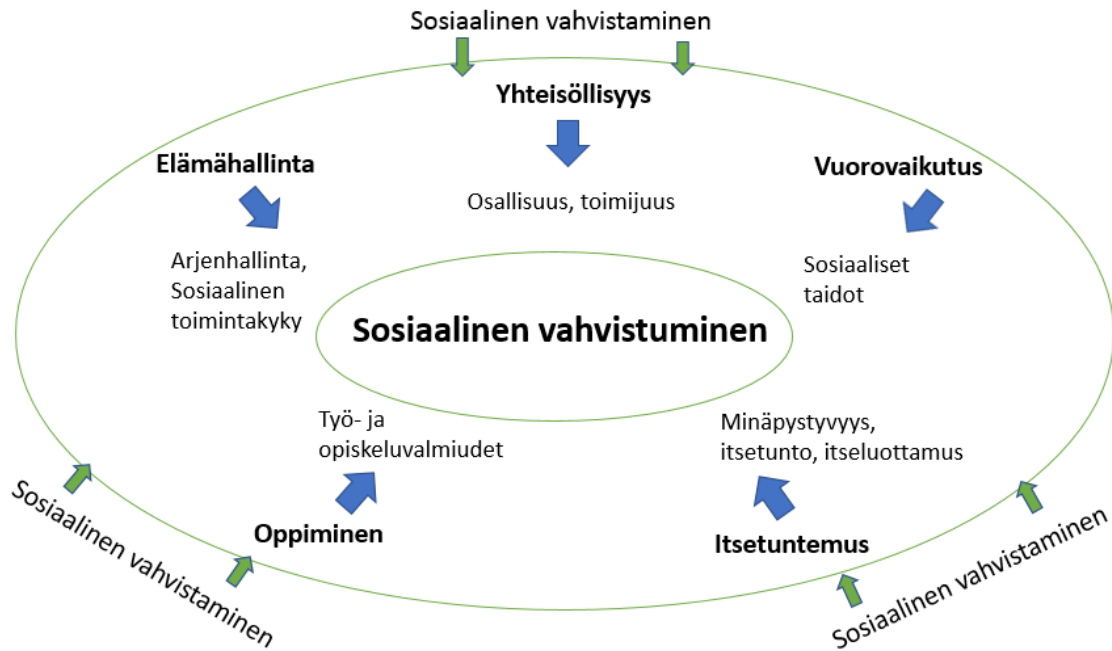
Sosiaalinen vahvistumisen myötä yksilön itsetunto, itsearvostus, identiteetti ja luottamus itseen ja omaan pystyvyyteen kasvavat. Työpajatoiminnassa tämä voidaan saavuttaa mahdollistamalla yksilölle onnistumisen kokemuksia, tarjoamalla selkeää ja tavoitteellista toimintaa, vastuuta ja arvostusta. Käytännön ohjaustyössä sosiaalista vahvistumista tuetaan esimerkiksi sosiaalisella kanssakäymisellä, rohkaisemisella ja tasa-arvoisella kohtelulla. (Hämäläinen & Palo 2014: 47-52.) Ohjaustyön tavoitteena on asiakkaan riippumattomuus työntekijästä ja asiakkaan voimaantuminen. Voimaantumisessa asiakkaan ja työntekijän välinen vuorovaikutus ja kohtaaminen nousevat erityisen tärkeiksi elementeiksi. (Ihalainen ym. 2009: 23.)

Vuorovaikutuksen ja kohtaamisen avulla työpajaohjaajat edistävät nuoren osallisuutta suhteessa työpajan toimintaan. Aito kohtaaminen edellyttää työpajaohjaajalta avoimuutta ja omien kokemusten jakamista. Työpajojen arjessa tapahtuva sosiaalinen kans-

sakäyminen voi toimia ydintekijänä nuoren voimaantumisen tukemisessa. Avoin ja turvallinen ilmapiiri, valinnanvapaus, rohkaiseminen ja tasa-arvoinen kohtelu ovat tekijöitä, jotka välittyvät sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta ja vaikuttavat nuoren voimaantumisen kokemukseen työpajoilla. (Hämäläinen & Palo 2014: 47-49.) Nuoren vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi tarvitaan muun muassa emotionaalista ammattitaitoa, johon kuuluvat työntekijän tunnetaidot, empatiataito, vuorovaikutustaidot ja yhteisöllisyystaidot. Emotionaalinen ammattitaito on merkittävä osa ammattilaisen osaamista, jonka avulla tuetaan nuoren sosiaalista vahvistumista. (Saaristo 2011:73-82.)

Osallisuutta voidaan puolestaan vahvistaa mahdollistamalla osallistuminen erilaisiin uusiin tehtäviin ja tilaisuuksiin sekä jakamalla yksilölle valtaa ja vastuuta. Osallisuus on ensisijaisesti yksilön oma kokemus. Osallisuuden tunne ja kokemus omasta pätevydestä johtavat yksilön voimaantumiseen. Osallisuus edistää myös yksilön aktiivista toimijuutta. (Gretschel 2011:10.) Toimijuus on taas olennainen käsite, kun puhutaan yhteisöissä toimimisesta ja itsenäisyyden kehittämisestä. Alber Banduran teorian mukaan minäpystyvyys ja toimijuus vahvistuvat yhteisön antaman palautteen avulla. Minäpystyvyys on ennen kaikkea yksilön uskoa omaan kykyihinsä. Heikko kokemus omasta pystyvyydestä näkyy muun muassa vähäisinä ponnisteluina omien tavoitteiden saavuttamiseksi tai jopa kokonaan tavoitteista luopumisena. (Bandura 1994: 2-4.)

Aikaisempien tutkimusten ja teorian perusteella sosiaalisen vahvistamisen kulmakiviä ovat elämänhallinta, yhteisöllisyys, vuorovaikutus, itsetuntemus ja oppiminen (Kuure 2015, Hämäläinen, Palo 2014, Mehtonen 2011, Kinnunen 2016). Työpajojen ohjauskäytännöillä pyritään vaikuttamaan edellä mainittuihin osa-alueisiin siten, että nuoren osallisuus, toimijuus, sosiaaliset taidot, minäpystyvyys, itsetunto, itseluottamus, työ- ja opiskelunvalmiudet, arjenhallinta ja sosiaalinen toimintakyky edistyvät (Kuvio 3.).

Kuvio 3. Sosiaalisen vahvistumisen ohjaukseen edistämässä työpajatoiminnassa.

Työpajat ovat yhteisö, joka tarjoaa kontekstin nuorten osallisuuden ja toimijuuden edistämiseksi. Työpajatoiminnassa sosiaalisella vahvistamisella halutaan tukea nuorta kokonaisvaltaisesti. Edellä olevassa kuviossa 3. tulee esiin teoreettisen viitekehyksen eri elementit sekä hyvinvoinnin edistäminen ja osaamisen lisäämisen näkökulmat, joiden kautta työpajojen sosiaalista vahvistamista edistäviä ohjaukseen käytäntöjä voidaan kehittää.

4 Kehittämissympäristönä Omnian nuorten työpajat

Suomessa toimii noin 260 työpajaa, joiden osallistujista enemmistö on alle 29-vuotiaita. Työpajatoiminta noudattaa koulutus-, nuoris-, työllisyys- ja sosiaalipoliittisia säädöksiä ja toimivat siten palvelujärjestelmien ja sektorien rajapinnoilla. (Hämäläinen & Palo 2014: 10, 14.) Omnian nuorten työpajat ovat osa Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omniaa ja toimii myös osana Espoon Ohjaamotaloa eli nuorten palveluverkostoa sekä työllisyyspalveluita. Omnia on yksi Suomen suurimpia toisen asteen oppilaitoksia, joka tarjoaa lukuisia elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia työpajatoiminnasta ammatilliseen koulutukseen, lukio-opintoihin ja vapaaseen sivistystyöhön. Omnian nuorten työpajat kuuluvat organisaatiossa elinikäisen oppimisen yksikköön ja tutkintoa edeltävän oppimisen toimialaan. (Omnia 2017.) Omnian nuorten työpajat ovat toimineet Espoossa syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja nuorten eteenpäin ohjaamiseksi jo 23 vuotta. Omnian toimintaa ohjaavat arvot ovat ammattitaidon arvostaminen, asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja yhteisöllisyys (Omnian arvot 2016).

Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun, päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on edistää nuoren elämänhallintataitoja, kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskuntaan. (Nuorisolaki 1285/2016.) Työpajojen valmennustyö on hallinnollisesti ja organisatorisesti sektorirajoja ylittävää sosiaalista kuntoutusta, jonka tavoitteena on osana Nuorisotakuuta ehkäistä myös nuorten syrjäytymistä (Selvitys nuorten sosiaalisesta kuntoutuksesta 2014:51). Työpajalla nuorelle laaditaan valmennussuunnitelma, joka sisältää nuoren henkilökohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Jaksoon kuuluu valmennussuunnitelman lisäksi yksilö- ja ryhmävalmennusta. (Rautio 2017: 41-42.)

Omnian nuorten työpajoilla on 12 työpajaa, joita ovat: puu- ja verhoilu-, tekstiili-, sisustus-, taide-, video-, audio-, bändi-, pelisuunnittelu-, ruokapalvelu-, auto-, kuljetus- ja valmentava paja. Valmentava paja tarjoaa muihin pajoihin verrattuna kevyempää toimintaa ja painottaa ammatillisen valmennuksen sijaan arjenhallinnan ja hyvinvoinnin vahvistamiseen. Omnian nuorten työpajatoiminta on tarkoitettu 17-28-vuotiaille espoolaisille, kirkkonummelaisille ja kauniaislaisille työttömille tai vailla opiskelupaikkaa oleville nuorille. Työpajat tarjoavat nuorille työkokeilua, kuntouttavaa työtoimintaa, oppisopimuskoulutusta ja työharjoittelupaikkoja. Toimintaa on keskitetty Espoon Viherlaaksoon, mutta toimintaa järjestetään myös Espoon Kauklahdessa sekä Kirkkonummella. (Omnian nuorten työpajat 2017.) Omnian nuorten työpajojen asiakasmääriä on nostettu noin 40% vuodesta 2016, mikä osaltaan on vaatinut ohjauskäytäntöjen kehittämistä laadun ylläpitämiseksi. Vuonna 2017 Omnian nuorten työpajoilla oli yhteensä 348 nuorta (Sijoittumistiedot 2017).

Työpajoilla järjestetään kuntouttavaa työtoimintaa sosiaalisten kriteereiden täytyessä työttömälle työnhakijalle silloin, kun hänelle ei pystytä järjestämään työtä tai työllistymistä edistäviä työvoimahallinnon toimenpiteitä. Kuntouttava työtoiminta räätälöidään asiakkaiden tarpeiden mukaan niin, että se edistää asiakkaan elämänhallintaa ja pääsyä työmarkkinoille. (Härkäpää & Järvikoski 2011:46-48.) Työkokeilua järjestetään työpajoilla ensisijaisesti ura- ja ammatinvalinta vaihtoehtojen selkiyttämiseksi. Työkokeilun aikana voidaan selvittää työkokeilijan kiinnostuksia ja mahdollisuuksia työskennellä eri ammateissa. (Te-palvelut 2017.) Omnian nuorten työpajoilla työkokeiluun sekä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuva nuori saa lisäksi yksilö- ja ryhmävalmennusta tarpeidensa mukaan. Yksilö- ja ryhmävalmennuksessa keskitytään arjenhallintaan liittyviin teemoihin, kuten taloudenhallintaan, hyvinvointiin, asumiseen sekä tulevaisuuden suunnitteluun.

Omnian nuorten työpajojen henkilöstöön kuuluu tällä hetkellä 31 työntekijää. Yhteensä 19 työntekijän perustyö koostuu nuorten ohjaamisesta. Asiakastyötä eli nuorten ohjaamista tekevät työpajaohjaajat (14) sekä ohjauspalvelutiimin työntekijät (6). Työntekijät ovat 15 eri alan ammattilaisia. Suurin osa työpajaohjaajista omaa ammatillisen perustutkinnon omalta alaltaan. Ammatillisia perustutkintoja löytyy muun muassa audio-visuaaliselta, käsi- ja taideteolliselta sekä hotelli-, catering- ja ravintola-aloilta. Osalla työpajaohjaajista on taustalla myös korkeakouluopintoja, kuten sosionomi- tai kasvatustiedeopinnot. Ohjauspalvelutiimiin kuuluu kaksi toimintaterapeuttia, kaksi sosionomia, yksi filosofian maisteri ja yksi seikkailupedagogi.

5 Kehittämistyön tavoite ja tarkoitus

Tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena oli kehittää Omnian nuorten työpajojen ohjauskäytäntöjä nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi.

Kehittämistehtävät:

1. Selvittää, mitä ovat nykyiset nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt Omnian nuorten työpajoilla?
2. Selvittää, mitä uusia nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauskäytäntöjä tarvitaan Omnian nuorten työpajoilla?
3. Selvittää, mitä ovat keskeisimmät nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt Omnian nuorten työpajoilla?

Kehittämistyön tuotoksena on kuvaus nuorten sosiaalista vahvistumista edistävästä ohjauskäytännöistä Omnian nuorten työpajoilla.

6 Menetelmälliset ratkaisut

6.1 Tutkimuksellinen lähestymistapa

Kehittämistyön tavoitteena oli luoda uutta käytännöllistä tietoa ja saavuttaa muutosta, joten tämän työn lähestymistapa oli toimintatutkimuksellinen. Toimintatutkimuksessa käytäntö ja teoria kohtaavat. Toimintatutkimus oli prosessimaista toiminnan kehittämistä ja jatkuvaa arviointia tutkimuksellisella otteella toteutettuna. (Toikko & Rantanen 2009: 29-30.) Toimintatutkimuksessa tutkitaan ihmisten sosiaalista toimintaa, jonka tavoitteena

on yhteinen näkemys yhteisestä toiminnasta ja sen tarkoituksesta (Heikkinen 2008: 16-17). Toimintatutkimus on syklimäinen prosessi, jossa tieto ja ymmärrys muodostuvat vähitellen. Toimintatutkimuksessa ollaan kiinnostuneita menneen ja nykyisyyden lisäksi tulevaisuuden näkymistä. Prosessi koostuu suunnittelu-, toiminta-, havainnointi- ja reflektointi sykleistä. (Heikkinen 2008: 36.) Tämä kehittämistyö oli prosessin ensimmäinen vaihe, suunnittelun sykli, jossa selvitettiin mitä sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauskäytäntöjä Omnian nuorten työpajoilla on käytössä ja mitä uusia sosiaalista vahvistumista edistäviä käytäntöjä tarvitaan. Toteutettu suunnittelun sykli piti sisällään tutkimuksellisen kehittämistyön suunnittelun, tutkimuksen toteuttamisen työpajoilla sekä havainnointia ja reflektointia koko prosessin ajan.

Toimintatutkimus mahdollisti yhteisön eri osapuolien välisen avoimen vuorovaikutuksen ja yhteisen ymmärryksen luomisen. Yhteisön jäsenet pystyivät osallistumaan tutkimuksen kaikkiin vaiheisiin suunnittelusta päätelmien tekemiseen, mikä teki prosessista läpinäkyvän. Kehittämistyön yhtenä tavoitteena oli myös kannustaa ja rohkaista osallistujia toiminnan aktiiviseen kehittämiseen. Avoimen vuoropuhelun ansiosta toimintatutkimus on hyvin reflektiivinen prosessi, jossa osallistujat pääsevät peilaamaan omia ajatuksiaan uusista näkökulmista ja siten kehittymään sekä luomaan uusia toimintatapoja koko prosessin ajan. (Heikkinen 2008: 30-33.) Toimintatutkimukseen oli mahdollisuus ottaa mukaan kaikki ihmiset, joita tutkimus koski ja päästä tavoitteeseen yhdessä (Eskola & Suoranta 2008: 126-127). Tutkijan rooli kehittämistyössä oli toimia aktiivisena fasilitaattorina ja asiantuntijana osallistumatta tiedontuottamiseen.

Kehittämisessä tiedon intressi oli praktinen. Tutkimuksellisen kehittämistyön päämääränä oli, että osallistujat oppisivat ymmärtämään toimintaa uudella tavalla ja tulisivat tietoisemmiksi omasta toiminnastaan. Kehittämistyöllä haluttiin vaikuttaa osallistujien ammattitaidon kehittymiseen sekä toiminnan vaikuttavuuteen. Kehittämistyön myötä syntyi uutta ymmärrystä, käytännöllistä tietoa ja konkreettisia ehdotuksia. Kehittämistyöllä ei pyritty ennalta odotettuun lopputulokseen, vaan prosessi oli avoin uusille näkökulmille. (Toikko & Rantanen 2009: 44-46.)

6.2 Tiedontuottajien valinta ja kuvaus

Tiedontuottajiksi valittiin henkilöt, joilla oletettiin olevan eniten kokemusta ja asiantunte-
musta suhteessa tutkittavaan aiheeseen (Tuomi & Sarajärvi 2013: 71, 85-86.). Tähän

tutkimukselliseen kehittämistyöhön kutsuttiin työpajaohjaajia, työpajanuoria sekä Omnian pedagogisen kehittäjätyöryhmän jäseniä. Tutkimuksen toteuttaja toimitti kutsun kehittämiseen eli tiedotteen työntekijöille sähköpostitse ja nuorille paperiversiona sekä kasvatusten. Tiedotteissa (Liitteet 2,3, ja 5) oli tietoa kehittämistyön tarkoituksesta ja tavoitteesta sekä osallistumisen vapaaehtoisuudesta, anonyymiydestä ja oikeudesta keskeyttää kehittämistyöhön osallistuminen. Halukkaat työntekijät ilmoittautuivat allekirjoittaneelle sähköpostitse, kasvatusten tai puhelimitse. Nuoret ilmoittautuivat allekirjoittaneelle kasvatusten tai puhelimitse. Mikäli osallistujia olisi ollut enemmän kuin tilaisuuteen mahtui, olisi valinta tehty ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ensimmäiseen yhteiskehittelyyn kutsuttiin työpajaohjaajia ja työpajanuoria (Liite 2 ja 3). Tilaisuuteen kutsuttiin työpajaohjaajia (14 henkilöä), koska heillä oli tarvittavaa asiantuntijuutta ohjauksen käytäntöjen kehittämiseksi. Tiedote lähetettiin jokaiselle työpajaohjaajalle sähköpostitse, jonka jälkeen he saivat päättää omasta osallistumisestaan. Työpajoilla toimii myös pajaneuvosto, jonka tehtävänä on edustaa kaikki pajanuoria erilaisissa kehittämiseen liittyvissä tapaamisissa. Pajaneuvoston jäsenillä on usein pidemmän ajan kokemusta työpajatoimintaan osallistumisesta. Pajaneuvostossa on yleensä 10-12 jäsentä, jotka ovat työpajoilla työkokeilussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa. Tiedote annettiin ja kehittämisestä kerrottiin kaikille pajaneuvoston jäsenille neuvoston kokouksen yhteydessä, joka jälkeen he saivat päättää osallistumisestaan yhteiskehittelyyn. Ensimmäiseen yhteiskehittelyyn ilmoittautui määräaikaan mennessä yhteensä 9 henkilöä. Ilmoittautumisaikaa pidennettiin kolmella päivällä ja työntekijöille lähetettiin muistutus mahdollisuudesta osallistua toiminnan kehittämiseen. Nuorille annettiin mahdollisuus ilmoittautua myös työpajaohjaajan kautta. Ensimmäiseen yhteiskehittelyyn osallistui 15 henkilöä, joista 6 oli työpajanuoria. Yksi nuori perui osallistumisensa ennen yhteiskehittelytilaisuuden alkamista.

Toisen yhteiskehittelyn osallistujamäärä oli hieman pienempi. Yhteiskehittelyyn kutsuttiin työntekijöitä jokaisesta työpajojen tiimistä. Osallistujia oli jokaisesta tiimistä (Kädentaitotiimi, Valmentava-tiimi ja auto-kuljetus-tiimi), paitsi AV-tiimistä. Jokaisella työpajaohjaajalla oli kompetenssia ja asiantuntijuutta ohjauksen käytäntöjen kehittämiseen, joten osallistujat valittiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Täten voitiin olettaa, että osallistujat olivat motivoituneita ja halukkaita toiminnan kehittämiseen. Tiimien edustajilla oli halutessaan mahdollisuus tuoda muiden työntekijöiden ajatuksia omista tiimeistään yhteiskehittelyyn. Toiseen yhteiskehittelyyn ilmoittautui 4 vapaaehtoista nuorta. Kutsu (Liite 4) yhteiskehit-

telystä lähetettiin myös Omnian pedagogiselle kehittäjätyöryhmälle, johon kuului 4 henkilöä. Kyseisestä työryhmästä osallistui yksi työntekijä, joka toi mukanaan tietoa pedagogisista menetelmistä, joita voitaisiin hyödyntää myös työpajojen ohjauksessa. Toiseen yhteiskehittelyyn osallistuvat henkilöt olivat samoja kuin ensimmäisessä yhteiskehittelyssä yhtä työpajaohjaajaa ja pedagogisen työryhmän jäsentä lukuun ottamatta. Yhteiskehittelyyn osallistui yhteensä 11 henkilöä, joista 4 oli nuoria. Kaksi työntekijää perui osallistumisensa ennen yhteiskehittelyn alkamista.

Viimeiseen, ryhmäkeskusteluna toteutettuun tapaamiseen kutsuttiin työpajojen ohjauspalvelutiimi, joka koostuu sosiaali- ja kasvatustieteiden ammattilaisista. Kutsu (Liite 5) lähetettiin kaikille yksilöohjaajille sekä ryhmäohjaajalle, jonka jälkeen he saivat päättää osallistumisestaan. Tämän työryhmän muodostamisessa hyödynnettiin jo olemassa olevaa tiimiä, jolla on ammatillista asiantuntijuutta nuorten yksilö- ja ryhmäohjauksesta. Tämän ryhmän jäsenet pääsivät näin myös mukaan työpajojen kehittämistoimintaan, vaikka eivät vastaa työtoiminnan ohjaamisesta työpajalla. Ryhmäkeskusteluun osallistui 4 henkilöä.

Osallistuminen yhteiskehittelyihin oli kaikille vapaaehtoista. Osallistujat saivat keskeyttää tai perua osallistumisensa milloin tahansa ilmoittamalla siitä tutkimuksen toteuttajalle. Jokainen osallistuja allekirjoitti henkilökohtaisen suostumuksen (Liite 1) ennen yhteiskehittelytilaisuuden alkamista.

6.3 Aineiston kerääminen

Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä aineiston keräämisessä käytettiin laadullisia menetelmiä. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin yhteiskehittelyä, mikä mahdollisti osallistujien avoimen vuoropuhelun. Yhteiskehittelyt ovat tarpeellisia erityisesti silloin, kun on kyse laajemman kokonaisuuden, kuten yhteisen ymmärryksen rakentamisesta suhteessa asiakkaaseen tai toimintaan. Kyse oli yhdessä oppimisesta, jossa otettiin huomioon asiantuntijoiden sekä asiakkaiden näkökulma toimivamman palvelun kehittämiseksi. (Paalasmaa 2014: 122-123.) Tässä kehittämistyössä toimintaa kehitettiin yhdistämällä nykyistä ja uutta tietoa moniasiantuntijuutta hyödyntäen eli yhdessä asiakkaiden kanssa (Aaltola & Syrjälä 1999: 14-15).

Ensimmäinen kehittämistehtävä oli selvittää mitä ohjauskäytäntöjä Omnian nuorten työpajoilla on nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi. Tähän haettiin vastauksia

Learning Cafe-työpajan avulla. Menetelmänä Learning Cafe aktivoi osallistujia, lisäsi yhteistä ymmärrystä ja herätti keskustelua. Keskustelun aihe rajattiin selkeästi ja ennalta valittuihin teemoihin, jotta osallistujat pääsivät hyödyntämään asiantuntijuuttaan tehokkaasti lyhyessä ajassa. (Laaksonen & Koskinen, & Salminen 2011: 39-47.) Learning Cafe sopi suurelle ryhmälle, jossa osallistujat jaettiin pienryhmiin eri pöytiin. Pöydissä osallistujat keskustelivat pöydällä olevasta aiheesta ja kirjasivat ylös pääasiat. Jokaisessa pöydässä oli kirjuri, joka varmisti, että jokainen on pääsi ääneen. (Salonen & Eloranta & Hautala & Kinos 2017:58-59.) Learning Cafen avulla sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä käsiteltiin pienempinä kokonaisuuksia yhdessä tarkastelemalla. Learning Cafessa pöytiä oli 4 ja niiden teemat olivat sosiaalisen vahvistumisen teorian pohjalta; sosiaaliset taidot, elämän- ja arjenhallinta, itsetuntemus ja työ- ja opiskeluvälmiudet (Liite 7). Osallistujat pääsivät tutustumaan teemoihin ja aiheeseen etukäteen tiedotteen mukana olleen infon avulla (Liite 6). Etukäteen lähetetty info oli esillä pöydissä yhteiskehittelyn aikana. Pienryhmien tuotokset kerättiin ja yhteiskehittelyt äänitettiin. Tapaamiseen osallistui 15 henkilöä ja siihen käytettiin 2 tuntia aikaa. Äänitettyä aineistoa tuli 60 minuuttia, josta litteroitua eli auki kirjoitettua tekstiä kertyi 9 sivua fontilla Arial (fonttikoko 11, riviväli 1,5).

Toisessa kehittämistehtävässä etsittiin vastauksia siihen, mitä uusia nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauskäytäntöjä Omnian työpajoilla tarvitaan tulevaisuudessa. Ideoita ja vastauksia etsittiin tulevaisuusverstas-nimisen menetelmän avulla. Tulevaisuusverstas on tulevaisuuteen katsova aivoriihi, jossa osallistujat pääsivät ideoimaan uusia ohjauskäytäntöjä luovasti ja moniäänisesti (Salonen ym. 2017: 58). Osallistujat jaettiin neljään ryhmään. Pohjustuksena käytettiin ensimmäisen kehittämistehtävän tuloksia. Tulevaisuusverstas alkoi aloitus-puheenvuorolla, jossa esitettiin ensimmäisen yhteiskehittelyn tulokset. Samalla osallistujien oli mahdollisuus vielä täydentää tai korjata alustavasti analysoituja tuloksia. Tämän jälkeen alustuksessa esitettiin tulevaisuuden megatrendejä ja heikkoja signaaleja, jotka tulevat vaikuttamaan työpajatoimintaan (Liite 8). Osallistujat keskustelivat siitä ”Mitä uusia nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauskäytäntöjä tarvitaan Omnian nuorten työpajoilla?” apukysymyksien saattelemana (Liite 9). Ryhmissä osallistujat kirjasivat ajatuksensa post-it lapuille lyhyesti. Näin jokainen sai kirjata ylös ajatuksensa ilman sosiaalista painetta. Lopuksi jokainen ryhmä esitteli post-it lappunsa ja laput ryhmiteltiin sekä käytiin läpi yhdessä keskustellen. Keskustellessa ajatuksia pystyi vielä täsmentämään tai konkretisoimaan. Ideoita ja ajatuksia ei arvosteltu, vaan korostettiin uusia mahdollisuuksia ja näkökulmia. Tulevaisuusverstas

tuotti konkreettisia ehdotuksia nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi ohjauksen avulla. Tulevaisuusverstaassa ei ollut oikeita tai vääriä vastauksia, tärkeintä oli päätyä yhteisymmärrykseen keskustelun tuloksista. (Salonen ym. 2017: 58). Tuotokset kerättiin, valokuvattiin ja yhteinen keskustelu äänitettiin. Osallistujia oli 11 ja tapaamiseen käytettiin 2 tuntia aikaa. Äänitettyä materiaalia kertyi 62 minuuttia ja litteroitua tekstiä 6 sivua fontilla Arial (fonttikoko 11, riviväli 1,5).

Viimeinen eli kolmas kehittämistehtävä konkretisoitui ryhmäkeskustelun avulla. Ohjauspalvelutiimin jäsenistä koostuva neljän hengen ryhmä selvitti, mitä ovat keskeisimmät ohjauskäytännöt nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi. Esittelin osallistujille Learning Cafen ja tulevaisuusverstaan tulokset. Jaoin osallistujille alustavasti analysoidut tulokset, jotta he pystyivät palaamaan niihin ryhmäkeskustelun aikana. Jokainen osallistuja kirjasi omasta mielestään keskeisimmät ohjauskäytännöt post-it lapulle. Tämän jälkeen kävimme keskustelua keskeisimmistä ohjauskäytännöistä. Lopuksi laput ja muut paperit annettiin tutkijalle. Tilaisuus toteutettiin ryhmäkeskusteluna, sillä osallistujamäärä oli pieni ja vuorovaikutus haluttiin pitää avoimena. Keskustelussa käytettiin apuna post-it-lappuja, jolla varmistettiin, että jokainen pääsee esittämään omat ajatuksensa. Keskustelun avulla osallistujilla oli mahdollisuus reflektoida aikaisempien yhteiskehittelyn tuloksia. Tuotos valokuvattiin ja yhteinen keskustelu äänitettiin. Tapaaminen kesti 1,5 tuntia ja siihen osallistui 4 henkilöä. Äänitettyä aineisto oli 38 minuuttia ja litteroituna 3 sivua fontilla Arial (fonttikoko 11, riviväli 1,5).

6.4 Aineiston analysointi

Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aikaisemmalla tiedolla tai teorialla ei ollut merkitystä, vaan analyysin avulla muodostettiin uutta tietoa etenemällä yksittäisistä tiedonpalasista yleisempiin kokonaisuuksiin (Kananen 2008: 90). Analyysiä tehtiin myös tiedonkeruun aikana, jolloin osallistujilta tarkistettiin ja tarkennettiin keskustelussa ilmi tulleita asioita. (Anttila 2005: 276-278.) Aineistoa analysoitiin prosessin kaikissa vaiheissa, tarkoituksena muodostaa yhtenäinen, selkeä ja informatiivinen kokonaisuus. Analyysin avulla voitiin tehdä luotettavampia ja selkeämpiä johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä kerätty aineisto litteroitiin, pelkistettiin, ryhmiteltiin. (Tuomi & Sarajärvi 2013: 108.) Tässä kehittämistyössä ei ollut tarkoituksenmukaista muodostaa teoreettisia käsitteitä, vaan konkreettisia ohjauskäytäntöjä kuvaavia tekijöitä.

Analysoitavaa aineistoa olivat äänitteiden lisäksi kirjalliset tuotokset (esim. fläpiti, post-it-laput) sekä valokuvatut tuotokset (ks. esimerkit tuotoksista Liite 10). Ensin ääninauhat kirjoitettiin tekstiksi eli litteroitiin. Litteroidun tekstin lukeminen läpi useaan kertaan auttoi kokonaisuuden hahmottamisessa (Hirsjärvi & Hurme 2000: 143). Sitten tekstistä etsittiin kulloinkin analyysikysymykseen vastaavia ajatuksellisia kokonaisuuksia eli sanoja, lauseita tai niiden osia analyysikysymyksen avulla. Myös valokuvatut ja paperisena olevat tuotokset pidettiin esillä analyysi tässä vaiheessa, jotta litteroidusta tekstistä puuttuvat asiat voitiin tarvittaessa lisätä sisällönanalyysiin. Analyysikysymyksiin vastaavat ilmaukset siirrettiin analyysitaulukkoon. Tämän jälkeen taulukossa olevat ilmaukset pelkistettiin. Pelkistetyt ilmaisut ryhmiteltiin muodostaen alaluokkia ja joitakin yläluokkia (Kts. näyte Liite 11). (Tuomi & Sarajärvi 2013: 109-110.) Lopullinen kuvaus (Kuvio 3.) sosiaalista vahvistumista edistävästä ohjauskäytännöistä muodostui tuloksia tulkitseamalla ja analyysin kautta löytyneitä tuloksia ryhmittelemällä sekä etsimällä jokaiselle ryhmälle kuvaava nimittäjä. Nimittäjät toimivat kuvauksen osa-alueiden otsikoina.

6.5 Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi

Tutkimuksellisen kehittämistyön eteneminen on havainnollistettu taulukossa 1. Tutkimuksellisen kehittämistyö sai ensimmäiset sysäyksensä jo kesällä 2017, kun työpajojen palvelupäälliköiden kanssa käydyssä keskustelussa tuli ilmi erilaisia kehittämistarpeita. Omnian työpajoilla tapahtuneet muutokset, kuten asiakasmäärien kasvu, toimintakyvyltään eritasoisemmat nuoret, toiminnan vaikuttavuuden todentaminen ja työntekijöiden ammatillisen osaamisen lisääminen aiheuttivat tarpeen kehittää uusia menetelmiä ja välineitä ohjaustyöhön. Keskusteluiden myötä yhteiseksi tavoitteeksi nousi nuorten työpajakentällä korostunut sosiaalisen vahvistumisen edistäminen.

Tutkimuksellinen kehittämistyö on edennyt suunnitellun aikataulun mukaisesti (Taulukko 1.). Keskustelua työpajojen palvelupäälliköiden kanssa on käyty säännöllisesti koko prosessin ajan. Marraskuussa 2017 aihe esiteltiin työntekijöille, joiden kanssa visioitiin kehittämistyön mahdollisuuksia ja rajoituksia. Kehittämistyön suunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2018, jonka jälkeen tutkimuslupaa haettiin Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omniasta. Tutkimuslupa myönnettiin helmikuussa 2018. Maaliskuussa jatkettiin kevään aikana pidettävien yhteiskehittelytilaisuuksien suunnittelemista ja teoreettisen viitekehityksen hiomista. Kehittämistyön etenemisestä, aikataulusta ja osallistumismahdollisuuksista informoitiin uudelleen koko työyhteisöä maaliskuun puolessa välissä.

Taulukko 1. Tutkimuksellisen kehittämistyön toteuttamisen aikataulu.

Aika	Mitä	Missä/Kuka
Elokuu 2017	Aiheen valinta	Omnian nuorten työpajat; Palvelupäälliköt
Lokakuu 2017	Tarveanalyysi	
Marraskuu 2017	Kehittämistyöstä keskusteleminen, yhteisen vision muodostaminen/aiheen rajaus	Omnian nuorten työpajat; työntekijät
Joulukuu 2017	Aiheanalyysi	
Tammikuu 2018	Tutkimussuunnitelma	
	Kehittämistyöstä informointi	Omnian nuorten työpajat/ koko henkilökunta
Helmikuu 2018	Tutkimusluvan myöntäminen ja sopimuksen laatiminen	Omnia/Metropolia AMK/ Omnian nuorten työpajat
Maaliskuu 2018	Kehittämistyöstä informointi ja kutsut yhteiskehittelyihin	Omnian nuorten työpajat; työntekijät ja nuoret
Huhti-toukokuu 2018	Aineiston kerääminen yhteiskehittelyssä; 1. tapaaminen 15hlö/2h, 2. tapaaminen 11 hlö/2h	Omnian nuorten työpajat; työpajaohjaajat, työpajanuoret, Omnian pedagoginen kehittäjäryhmä
	Aineiston analysointia	
Kesä 2018	Aineiston kerääminen 3. ryhmäkeskustelussa; 4hlö/1,5h	Omnian nuorten työpajat; ohjauspalvelutiimin työntekijät
	Aineiston analysointia	
Heinäkuu 2018	Aineiston analysointia	
Elo-marraskuu 2018	Raportin kirjoittaminen	
Marraskuu 2018	Valmiin työn esittäminen, kypsyysnäyte ja julkaiseminen	Metropolia AMK/Omnia

Aineistoa kerättiin touko-kesäkuun aikana kolmessa vaiheessa (Taulukko 2.). Jokaisen vaiheen jälkeen aineisto litteroitiin ja analysoitiin seuraavaa vaihetta varten. Viimeisen vaiheen aineistot analysoitiin heinäkuussa, jonka jälkeen muodostui lopullinen kuvaus tuloksista. Aineiston keruun ja analysoinnin jälkeen kehittämistyö eteni prosessin auki kirjoittamiseen ja loppuraportin työstämiseen syksyn 2018 aikana.

Taulukko 2.

Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi.

Kehittämisprosessi	Aineiston keruu ja analysointi	Tulos
Selvittää mitä ovat nykyiset nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt Omnian nuorten työpajoilla?	<p>Työpajaohjaajat ja työpajanuoret (15 hlö, joista 9 työntekijöitä ja 6 työpajanuoria) osallistuivat Learning Cafe-tilaisuuteen, joka kesti 2h. Learning Cafessa osallistujat kiersivät pöydissä keskustelemassa ja kirjaimassa ajatuksiaan siitä, millaisia ohjauskäytäntöjä tunnistetaan suhteessa valittuihin teemoihin.</p> <p>Yhteiskeskustelut nauhoitettiin ja tuotokset kerättiin. Materiaali analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä.</p>	Tietoa, mitä ovat nykyiset nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt Omnian nuorten työpajoilla.
Selvittää mitä uusia nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauskäytäntöjä tarvitaan Omnian nuorten työpajoilla?	<p>Työpajaohjaajia, työpajanuoria sekä Omnian pedagogisen kehittäjätyöryhmän jäsen (11 hlö, joista 7 työntekijää ja 4 työpajanuoria) osallistuivat tulevaisuusverstaaseen, joka kesti 2h.</p> <p>Tuotos kuvattiin ja yhteiskeskustelu äänitettiin. Materiaali analysoitiin aineistolähtöisesti sisällön analyysillä.</p>	Tietoa, mitä ovat uudet nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt Omnian nuorten työpajoilla.
Selvittää, mitä ovat keskeisimmät ohjauskäytännöt nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi Omnian nuorten työpajoilla?	<p>Työpajojen ohjauspalvelutiimistä (4hlö, joista kaikki työntekijöitä) koostuva ryhmä osallistui ryhmäkeskusteluun, joka kesti 1,5h.</p> <p>Tuotokset kerättiin ja keskustelu äänitettiin. Materiaali analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.</p>	Tietoa, mitä ovat keskeisimmät ohjauskäytännöt nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi Omnian nuorten työpajoilla.
		Kuvaus Omnian nuorten työpajojen sosiaalisen vahvistumista edistävistä ohjauskäytännöistä.

Kehittämistyöstä tiedotettiin kirjoittamalla blogi Metropolian Rehablogi yhteisöön. Kehittämistyön tulokset esiteltiin marraskuussa 2018 Metropolia ammattikorkeakoulun Kuntoutuksen Symposiumissa sekä Omnian nuorten työpajoilla joulukuussa 2018. Valmis kehittämistyö on luettavissa Theseus tietokannassa.

7 Tulokset

7.1 Nykyiset sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt

Ensimmäisen yhteiskehittelyn tuloksena saatiin kerättyä lukuisia nykyisiä ohjauskäytäntöjä, joiden katsotaan edistävän nuorten sosiaalista vahvistumista (Liite 12).

Työelämäsääntöjä vastaavat pajasäännöt ajateltiin tekevän työpajoista hyvän harjoittelupaikan työelämäsääntöjen opetteluun ja työelämän harjoitteluun. Pajasääntöjen koettiin lisäävän nuoren tietoutta omista oikeuksistaan sekä velvollisuuksistaan työelämässä. Pajasääntöjä pidettiin tiiviinä osana arkea ja ne on kirjattu perehdytysoppaaseen. Perehdytysoppaaseen on kerätty myös kaikki olennainen tieto pajajakson sisällöstä sekä nuoren velvollisuuksista ja mahdollisuuksista pajajakson aikana. Perehdytysopasta pidettiin hyödyllisenä, koska sen avulla tarvittava tieto ja informaatio oli jaettavissa nuorille tiiviissä ja selkeässä paketissa. Myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-videon katsominen ja siitä keskusteleminen koettiin tärkeäksi, koska sen kautta nuorten halutaan kokevan itsensä arvokkaaksi, mutta myös oppia kohtaamaan muut kunnioittaen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-videon katsominen ja siitä keskusteleminen on tavallaan yksi asia, että meidän asiakkailta olisi tieto siitä, miten työpaikalla kuuluisi tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti kaikkia meitä kohdella.

Pajajakson aikana nuoren kanssa pidettävät tavoite- ja palautekeskustelut koettiin tärkeiksi. Niissä keskustellaan pidemmän aikavälin tavoitteista ja nuorelle laaditaan yksilöllisiin tarpeisiin perustuva suunnitelma. Suunnitelma pitää sisällään tavoitteiden lisäksi yksilöllisesti joustavat työajat. Jokaisella nuorella on mahdollisuus vaikuttaa työaikaansa eli pajapäivien määrään ja päivien pituuteen. Erityisesti työaikojen joustavuutta nuoren tarpeiden mukaan pidettiin tärkeänä. Tavoite- ja palautekeskustelut koettiin tärkeiksi, koska niissä selviää usein asioita, joita ei työn tekemisen lomassa tulisi muuten ilmi. Tämän lisäksi osallistujat nostivat esiin huomautuskeskustelut, joissa nuoren kanssa voidaan keskustella esimerkiksi poissaoloista tai epäasiallisesta käyttäytymisestä. Huomautuskäytäntöön viitaten keskustelussa kävi ilmi, että myös erilaisten rajojen asettaminen koettiin välittämiseksi. Tällaiseksi toiminnaksi koettiin muun muassa nuorten seuranta viestien ja puhelinoitojen avulla. Osallistujat puhuivat niin sanotusta positiivisesta seurannasta, jonka avulla katsotaan nuoren perään, jonka myötä hänelle tulee tunne, että häntä kaivataan.

Rajat ovat välittämistä.

Nuorten kuulumisten kysyminen nostettiin esiin päivittäisenä rutiinina. Kuulumisia kysymällä työntekijät selvittävät miten nuorella menee siviilielämässä. Siviilielämän nähtiin vaikuttavan hyvin kokonaisvaltaisesti koko pajajakson onnistumiseen. Kuulumisten kysymistä pidettiin tärkeänä, koska sen kautta tutustuttiin nuoreen ja luotiin luottamussuhdetta. Osallistujat korostivat myös nuoren huomioon ottamista tervehtimällä tärkeänä osana työpajojen arkea. Tervehtimisellä pyritään molemminpuoliseen vuorovaikutukseen ja sitä kautta otetaan kaikki nuoret huomioon. Huomiotta jättämisen koettiin heikentävän nuoren itsetuntoa entisestään.

Aamulla, kun tullaan, sanotaan huomenta ja päivän päätteeksi moikataan, ettei jää niin, että joku tulee tai lähtee ilmoittamatta... täytyy olla molemminpuolista vuorovaikutusta.

Vuorovaikutuksen tärkeys korostui useissa yhteiskehittelyssä esiin nostetuissa käytännöissä. Osallistujat kokivat saatavilla olevan keskusteluavun oleelliseksi osaksi pajajaksoa ja kokivat sen auttavan stressinhallinnassa ja stressinhallinta valmiuksien paraneemisessa. Tärkeäksi koettiin, että keskusteluun oli mahdollisuus aina, kun siihen oli tarve. Stressinhallinta keskustelun avulla nousi yhteiskehittelyssä esiin useaan kertaan. Työpajojen ohjauspalvelutiimin lisäksi keskusteluapua sai työpajaohjaajilta sekä muilta nuorilta. Keskusteluavun lisäksi ohjauspalvelutiimin tuki työhön, opiskeluun ja arkeen liittyvissä asioissa nähtiin edistävän nuorten elämän- ja arjenhallintaa. Ohjauspalvelutiimin palveluista nostettiin esiin muun muassa ammatinvalintaan ja työnhakuun liittyvät ryhmät sekä asumista ja terveyttä koskeva yksilöohjaus. Elämönhallintaa tukevaksi käytännöksi nimettiin myös asioiden hoitaminen toisen ihmisen kanssa. Esimerkkinä mainittiin Kela-asiointi työntekijän kanssa pajapäivän aikana. Työntekijöiden avun lisäksi osallistujat kokivat, että työpajoilla on mahdollisuus vertaistukeen eli mahdollisuus keskustella muiden samassa tilanteessa olevien nuorten kanssa. Vertaistuesta puhuttaessa nousi esiin, että työpajoilla mahdollistetaan vapaa keskustelu, jolloin nuoret voivat jutella rennossa ilmapöydässä esimerkiksi työn teon lomassa. Tämän koettiin lisäävän nuorten sosiaalisia taitoja.

Et koskaan tiedä etukäteen milloin sinua stressaa, joten on hyvä, että ohjauspalveluihin voi vain kävellä, jos tulee huono hetki ja tarvitsee jutella.

Nuorten vertaistuki ja tarvittaessa ohjaajan ja ohjauspalveluiden kanssa käyty keskustelu on auttanut stressinhallinnassa.

Palautteen antaminen arjessa ja kannustaminen olivat osallistujien mielestä ydintekijöitä nuorten itsetuntemuksen kehittymisessä. Työpajaohjaajat antavat palautetta nuorille arjessa päivittäin. Kannustamista kuvattiin monella eri tavalla. Kannustamisen kerrottiin olevan muun muassa eteenpäin rohkaisemista sekä nuoren ideoiden ja tavoitteiden realisoimista väheksymättä niitä. Nuoren epäonnistuessa mietitään yhdessä toisenlaisia ratkaisuja tilanteeseen ja annetaan esimerkkejä. Kannustamisesta keskusteltaessa korostui se, ettei nuoren toimintaa tai ajatuksia saa teilata tai todeta vääriksi missään tilanteessa.

Jos epäonnistuu, niin ei heti teilata.

Ohjaajan täytyy antaa esimerkkiä, että miten asian voi tehdä, eikä vain sanoa, että 'teit väärin tai tee näin'..

Nuorten sosiaalista vahvistumista edistäväksi toiminnaksi nimettiin vahvasti yhdessä tekeminen. Yhdessä tekemisen koettiin parantavan nuorten sosiaalisten taitojen lisäksi heidän itsetuntemustaan ja käsitystä omasta roolistaan osana työpajayhteisöä. Yhdessä tekemisellä on monia eri muotoja. Toiminnalliset ryhmät koettiin tärkeimmäksi yhdessä tekemisen muodoksi, sillä ryhmiä järjestetään kaikille nuorille työpajajakson aikana. Viikoittaiset suunnittelupalaverit nuorten kanssa, pelien pelaaminen ja nimikierrokset aina uusien nuorten aloittaessa toiminnassa nähtiin tuottavan ryhmään turvallisuutta säännöllisesti toistuessa.

Yhdessä tekemisestä keskusteltiin positiiviseen sävyyn, mutta se koettiin myös sosiaaliin tilanteisiin siedättämisenä. Monille nuorille ryhmätilanteen saattavat olla vaikeita, joten sosiaaliin tilanteisiin siedättämisellä tarkoitettiin sitä, että työpajoilla järjestetään ja ohjataan toimintaa, jossa ollaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa siten, että kaikilla on mahdollisuus osallistua omien rajojensa mukaan, esimerkiksi vain sivusta seuraamalla.

On lupa olla huono päivä tai surullinen ilman, että painostetaan keskusteluun. Saa olla hiljaa.

Yhteiskehittelyt koettiin työskentelytapana mukavaksi ja rennoksi. Yhteinen toiminnan kehittäminen työntekijöiden kanssa oli nuorille tärkeää, koska he kokivat saavansa äänensä kuuluviin, ja että heidän näkökulmiaan arvostetaan. Yhteiskehittely ei ollut vielä työpajoille vakiintunut käytäntö, mutta se nähtiin jatkossa osana työpajojen toimintaa.

Toistaiseksi nuoret ovat päässeet mukaan kehittämiseen pajaneuvoston kautta, minkä kerrottiin olevan tärkeä käytäntö nuorten työelämätaitojen ja vastuun ottamisen harjoitteluun.

Vastuun antaminen nousikin yhdeksi tärkeäksi teemaksi nykyisistä ohjaukskäytännöistä keskusteltaessa. Työpajaohjaajat antavat nuorille vastuuta esimerkiksi erilaisten työtehtävien muodossa. Muun muassa vertaisohjaus koettiin vastuun antamisena ja hieman vaativampana työtehtävänä. Vertaisohjauksessa nuori toimii työpajaohjaan apuohjaajana vertaisilleen. Tämä koettiin tunnustuksen antamisena ja nuoren edistymisen huomioimisena.

Nuorelle annetaan vastuuta eli nuorta vastuutetaan. Ja toki siinä huomioidaan nuoren omat intressit ja valmiudet.

Työ- ja opiskeluvaihtoehtoja edistäviä käytäntöjä mainittiin useita. Työpajajakson aikana nuorten on mahdollista suorittaa erilaisia ammatillisia koulutuksia, joiden ajatellaan edistävän esimerkiksi nuoren työllistymistä. Tutustumiskäynnit työpaikoilla ja oppilaitoksissa sekä työpajoille kutsuttavat esittelijät yrityksistä ja muista nuorille suunnatuista palveluista koettiin tärkeiksi nuorten eteenpäin saattamiseksi. Myös paja-ajan käyttämistä työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämiseen pidettiin merkityksellisenä, jotta nuoret voivat hyödyntää työpajoilla olevia laitteita ja työntekijöiden apua tarvittaessa. Työntekijät nostivat esiin myös koulutuskokeilun, jonka kautta nuorilla on mahdollisuus päästä näkemään heitä kiinnostavan alan opiskelua ja oppimisympäristöjä viikoksi tai kahdeksi. Yhteiskehittelyssä kävi ilmi, että myös vierailut toiselle työpajoille avartaa nuorten käsitystä eri alan työtehtävistä ja vaatimuksista ja sitä kautta voi vaikuttaa nuoren ammatinvalintaan.

Pajalla on mahdollisuus käyttää aikaa esimerkiksi pääsykokeisiin valmistumiseen ja ennakkotehtävien tekemiseen.

Osallistujat kertoivat, että jakson aikana hyödynnetään paljon erilaisia ohjauksellisia menetelmiä, joiden ajatellaan antavan nuorille erilaisia apuvälineitä tulevaisuudessa työ- ja opiskeluelämää varten. Yksi mainituista menetelmistä oli oppimispäiväkirja, jonka avulla nuoret pääsevät refleктоimaan omaa oppimistaan ja samalla voivat huomata oman edistymisensä. Muita menetelmiä olivat aivoriihi ja ideapäiväkirja, joiden ajatuksena on auttaa nuoria suunnitelmien tekemisessä ja ideoimisessa. Työpajoilla aivoriihtä ja ideapäi-

väkirjaa hyödynnetään työtehtävien yhteydessä, kun tarkoituksena on esimerkiksi tuotteen suunnittelu ja toteutus. Osallistujat toivat esiin myös ilmoitustaulut työaikojen seuraamisen tukena, joihin nuoret itse merkitsevät työhön tulo- ja lähtöaikansa. Ilmoitustaulun on esillä kaikille ja sen kerrottiin kannustavan osaa nuorista noudattamaan työaikoja täsmällisemmin. Tämän lisäksi sen mainittiin tukevan nuorten ajanhallintaa.

Erilaisten yksilö-, pari- ja ryhmätehtävien koettiin vaativan hieman erilaisia taitoja ja siten lisäävän sosiaalista osaamista. Sen lisäksi vaihtelevat työtehtävät koettiin tärkeiksi, jotta nuoret saavat kokemusta erilaisista töistä ja mahdollisuuden kehittää omia taitojaan. Vaihtelevilla työtehtävillä tarkoitettiin myös mahdollisuutta palata helpompiin tai tutumpiin töihin nuoren voinnin muuttuessa. Tämän koettiin tukevan myös nuorten jaksamista pajajakson aikana. Toistojen ja rutiinien kerrottiin luovan turvallisuutta, joka saavutetaan yhdessä opettelemalla ja toistojen kautta. Uusien ammatillisten taitojen oppimisen tukena toimivat yhteiset teoria-infot sekä niistä keskusteleminen ennen uuden tehtävän aloittamista. Myös nuorten osallistuminen asiakaspalvelutilanteisiin nähtiin lisäävän nuorten valmiutta toimia vastaavissa tilanteissa oikeilla työpaikoilla ja muissa vuorovaiikutustilanteissa.

Parityöskentely koettiin hyvänä. Parityössä voi olla sillä tavoin, että siinä on se tuettava ja tukija, toinen on ehkä vähän vahvempi ja toinen vähän heikompi siinä tehtävässä, mikä on annettu. Molemmat saa siitä jotain itselleen...

Se, että pajajakso ei päättyisi siihen samaan lankunpätjän käsinhiontaan, vaan hän voisi tehdä vähän vaativampiakin töitä..se voisi pönkittää nuoren itsetuntoa.

Käytössä olevista ohjauskäytännöistä osaamistodistuksen tai työtodistuksen tekemisen koettiin olevan konkreettinen asia, joka auttaa nuorta työllistymään tai etenemään opinnoissaan. Osaamistodistus laaditaan yhdessä nuoren kanssa ja siihen kirjataan kaikki pajajakson aikana kertynyt ammatillinen osaaminen.

7.2 Uudet sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt

Tulevaisuudessa tarvittavia nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauskäytäntöjä löytyi useita (Liite 13).

Ohjauksen tueksi toivottiin pajakohtaisesti uusia ja työelämän nykyisiä vaatimuksia vastaavia välineitä ja laitteita. Välineiden ja laitteiden avulla halutaan tarjota nuorille parem-

pia mahdollisuuksia työelämän ja koulutuksien vaatiman osaamisen kerryttämiseen pajajakson aikana. Lisäksi työpajoille toivottiin tabletteja ja näyttöjä, joiden avulla nuoret pääsevät konkreettisesti kosketuksiin digivälineiden kanssa ja oppimaan uusia taitoja.

Jos välineet ovat vanhoja, niin on vaikeaa, jos siirtyy esimerkiksi opiskelemaan ja siellä on uudemmat välineet.

Digitaalisia ratkaisuja kaivattiin myös yksilö- ja ryhmäohjaukseen. Erityisesti nuoret toivoivat ammattilaisen ylläpitämää anonyymiä vertaistukiryhmää, joka toteutuisi internetin tai sovelluksen välityksellä. Monelle nuorelle omalla nimellä esiintyminen ja omien ongelmien jakaminen ryhmässä tuntui jo ajatuksena ahdistavalta. Anonyymiyden koettiin madaltavan kynnystä huomattavasti. Myös internetin välityksellä toimiva anonyymi yksilöohjaus helpottaisi avun hakemista. Anonyymiä yksilöohjausmahdollisuutta toivottiin nykyisen yksilöohjauksen rinnalle toiseksi vaihtoehdoksi saada nopeasti vastauksia ajan-kohtaisiin kysymyksiin. Lisäksi skypen käyttöä etäohjauksessa kaivattiin erityisesti siirtymävaiheissa tapahtuvaan yhteydenpitoon puhelinsoittojen ja viestien sijaan. Skypen avulla voitaisiin muodostaa aidompi kohtaaminen sekä keskustelu nuoren ja työntekijän välille puhelinsoittojen tai viestien sijaan.

Anonyymi yksilöohjaus vähentäisi kynnystä huomattavasti.

Etäohjaus ja etäopetus lisäänty... siihen olisi hyvä tarttua täälläkin.

Nuoret kokivat tarvitsevansa tietoteknisten taitojen opettamista yksilö- tai ryhmämuotoisesti. Yksilö- ja ryhmäohjausta kaivattiin erityisesti perusohjelmien, kuten tekstinkäsittelyn käyttöön. Tietotekniset taidot koettiin osana työelämävalmiuksia ja niiden kerrottiin tuovan varmuutta töihin tai opiskelemaan siirtymiseen. Office 365-ohjemiston hyödyntäminen ohjauksessa koettiin yhdeksi tavaksi lisätä nuorten tietoteknisiä taitoja, kun eri ohjelmien sisältämät mahdollisuudet tulevat käytännön kautta tutummaksi. Ohjauksen tueksi ehdotettiin myös QR (Quick Response-, ruutukoodi)-koodeja ja Digilinkkejä. Qr-koodien ja Digilinkkien avulla nuorilla olisi mahdollisuus omatoimisempaan työskentelyyn ja sitä kautta mahdollisuus joustavampaan oman työn suunnitteluun ohjaajan apua pois-sulkematta. Lisäksi toivottiin mahdollisuutta tehdä video-cv ryhmämuotoisesti tai tarjoamalla välineet. Video-cv:n voisi lisätä osaksi työnhakuun liittyvän ryhmän sisältöä tai vaihtoehtoisesti nuorilla olisi mahdollisuus saada käyttöönsä tablettitietokoneita tai kameroita video-cv:n tekemiseksi itsenäisesti. Myös Padlet-ohjelmaa haluttiin hyödyntää enemmän. Padlet koettiin monipuoliseksi ohjelmaksi, joka voi toimia keskustelualustana

tai yhtä lailla tietopankkina. Padletin käyttäminen keskustelualustana mahdollistaisi vertaisoppimisen ja Padletia voitaisiin hyödyntää myös pajakohtaisten palautteiden keräämisessä. Tietoteknisten perustaitojen hallitsemista pidettiin tärkeänä ja hyödyllisenä riippumatta siitä siirtyykö nuori opiskelemaan vai työelämään. Tietoteknisten taitojen opettamisen lisäksi digitaalisten menetelmien käyttäminen ohjauksessa koettiin nuorten valmiuksia lisääväksi toiminnaksi.

Tietotekniikkaosaaminen toisi varmuutta opiskelemaan siirtymisessä tai työelämässä.

Digitaalisuus nousi esiin myös nuorten yksilöllisen prosessin tukemisesta keskusteltaessa. Toiveena oli, että nuoren tavoitteet olisivat sähköisessä muodossa, siten, että ne olisivat näkyvämpiä nuorelle itselleen esimerkiksi sovelluksen avulla tai internetissä kirjautumalla. Tavoitteet asetetaan pajajakson alussa, mutta niiden kerrottiin usein unohtuvan prosessin aikana. Yhdeksi ideaksi integroida nuoren tavoitteet osaksi päivittäistä toimintaa oli tavoitteiden yhdistäminen työmaapäiväkirjaan. Työmaapäiväkirjaa täytetään päivittäin ja siihen kirjataan nuoren suorittamat työtehtävät sekä muita huomioita päivän toiminnasta. Keskustelussa nostettiin esiin, että mukana kulkevia tavoitteita ja päiväkirjoja voisi hyödyntää myös työnhaussa poimimalla omia osaamisia esimerkiksi työhakemukseen. Lisäksi oppimisen koostamiseen ja osaamisen näkyväksi tekemiseen toivottiin uudenlaista ja nuorille helpompia portfoliomalleja, esimerkiksi sähköisenä. Lisäksi toivottiin, että tavoitteiden avulla luotaisiin henkilökohtaisesti kohdistettuja pajapolkuja. Tällä tarkoitettiin, että jokaiselle nuorelle muotoiltaisiin yksilöllinen palvelupaketti, johon valitaan nuoren tavoitteita vastaavia toimintoja, kuten ryhmiä tai muita palveluita. Keskustelussa korostui, että yksilöllinen polku vastaa paremmin asiakkaan tarpeisiin kuin se, että kaikille nuorille tarjotaan kaikkia saatavilla olevia palveluita työpajakson aikana.

Koska tavoitteet kirjataan alussa ja käydään läpi vielä lopussa, niin ne voisivat olla näkyvämpiä itselle. Tavoitteet ovat ohjaajan saatavilla, mutta en itse edes muista omia tavoitteita sieltä alusta.

Työllistymistä tukeväksi uudeksi käytännöksi nimettiin lyhyet työelämään tutustumiset, joita voitaisiin järjestää puolikkaasta päivästä parin päivän pituisiksi. Lyhyen tutustumisen myötä nuorilla olisi matalampi kynnys eteenpäin siirtymisessä. Lisäksi nousi esiin ajatus erilaisten Pop-up-myyjäisten ja markkinoiden järjestäminen nuorten kanssa. Ottamalla nuoret mukaan tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen he saisivat kokemusta toisenlaisesta työroolista ja asiakaspalvelutehtävistä. Työllistymisen tueksi toivottiin

draaman hyödyntämistä työnhakutilanteiden harjoittelemiseksi. Draamallisten menetelmien koettiin vähentävän jännitystä ja lisäävän nuoren varmuutta toimia todellisissa työnhakutilanteissa. Työllistymisen tukemiseksi nähtiin myös työntekijän apua ja yhteydenpito nuoreen työpajalta siirtymisissä. Erityisesti nuoret toivoivat tiiviimpää yhteydenpitoa työpajajakson jälkeen, vaikka kyse olisi vain kuulumisten kysymisestä. Tärkeäksi koettiin, että nuorilla on mahdollisuus uuden vaiheen aloittamiseen hänelle tutun ihmisen kanssa.

Yhteinen tekeminen ryhmässä ja työpajaohjaajan kanssa haluttiin tiiviimmäksi osaksi paja-arkea. Yhteisen tekemisen kerrottiin olevan jotain muuta kuin työtehtävien tekemistä, esimerkiksi ruuanlaittoa tai pelaamista. Osallistujat kokivat, että yhteinen tekeminen täytyisi olla osa paja-arkea, koska se vahvistaa ryhmää ja yksilön roolia yhteisössä.

Yhteistä tekemistä ja aikaa oman ohjaajan kanssa tai edes oman ryhmän kanssa. Ohjaajan olisi myös hyvä olla mukana, koska se on muutenkin se, joka pitää ryhmän kasassa.

Työpajoille toivottiin psykologin tai psykiatrisen sairaanhoitajan päivystystä, koska nuoret kokivat tarvitsevansa yhä enemmän apua psyykkiseen terveyteen liittyvissä asioissa. Päivystyksestä keskusteltaessa korostettiin ajatusta mahdollisimman matalasta kynnyksestä ja sen ennaltaehkäiseivistä vaikutuksista. Vaihtoehtoisesti kaivattiin opastusta terveyspalveluiden käyttämiseen. Opastus nähtiin käytäntönä, jonka avulla valmennetaan nuorta terveyden hoitamiseen itsenäisesti myös työpajatoiminnan ulkopuolella. Koska mielenterveysongelmat koettiin lisääntyväksi haasteeksi työpajoilla, koettiin tarvetta myös mielenterveyden ensiapuun ja ohjaukseen akuuteissa tilanteissa. Kyseisen käytännön kehittämiseksi kaikilta työntekijöillä täytyisi olla suoritettuna vähintään mielenterveyden ensiapu-kurssi, jotta nuoret saisivat tarvitsemansa avun ja mahdollista psykoedukaatiota kriisitilanteissa. Tämän lisäksi keskusteluissa ehdotettiin työpajojen yhteisen terapiaeläimen hankkimista. Yhteisen terapiaeläimen koettiin vaikuttavan positiivisesti stressinhallintaan ja haluun ottaa vastuuta eläimen hoitamisesta.

7.3 Keskeisimmät sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt

Kaikki nykyiset ja uudet ohjauskäytännöt koettiin tärkeiksi ja toteutuskelpoiksi. Keskeisimmiksi sosiaalista vahvistumista edistäviksi ohjauskäytännöiksi nimettiin tietoteknisten taitojen opettaminen, nuorten huomioiminen, palautteen antaminen, kannustaminen,

keskusteluapu, yhdessä tekeminen, tavoite- ja palautekeskustelut, työ- ja opiskelusuunnitelmien edistäminen pajalla sekä asioiden hoitaminen nuoren kanssa (Liite 14).

Tietoteknisten taitojen opettaminen koettiin erittäin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi käytännöksi, koska ilman digitaitoja on haastava pärjätä työssä, koulutuksessa ja jopa vapaaajalla. Työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämistä ryhmä piti työpajatoiminnan keskeisenä tehtävänä ja sitä kautta olennaisena osana jokapäiväistä toimintaa.

Kannustamista sekä palautteen antamista pidettiin yhtenä tärkeimmistä ja keskeisimmistä käytännöistä. Ryhmän mielestä palautteen antaminen oli yksi kannustamisen elementti. Kannustaminen koettiin sosiaalisen vahvistamisen lähtökohdaksi. Keskustelussa tuotiin esille, ettei monikaan nuori ole tottunut saamaan positiivista palautetta, mikä nostaa palautteen antamisen arvoa. Yksinään positiivinen palaute ei ryhmän mielestä riitä edistämään nuoren vahvistumista, vaan rinnalle tarvitaan myös palautetta, jonka avulla nuori voi kehittyä. Tavoite- ja palautekeskustelut nähtiin foorumina, jossa nuorelle annetaan palautetta, korostetaan hänen vahvuuksiaan ja tuodaan esiin kehittämiskohteita. Tavoite- ja palautekeskustelujen toivottiin toteutuvan säännöllisesti, jotta niistä on nuorelle oikeasti hyötyä. Keskustelulla halutaan vahvistaa nuoren itseluottamusta ja valmiuksia pysyä työssä tai koulutuksessa.

Ehdottomasti kannustaminen on tärkeää, koska meidän nuoret saattaa olla juuri sellaisia, jotka eivät välttämättä ole saaneet kauheasti positiivista palautetta ja siitä lähetään liikkeelle...saa olla rauhassa, että sitten alkaa pikkuhiljaa vahvistumaan.

On hurjaa, jos tavoitteet asetetaan, koska ne täytyy kirjoittaa työsopimukseen ja sitten, kun käydään palautekeskustelua myöhemmin, niin se on aika hankala tilanne, jos ihminen ei itse muista omia tavoitteitaan tai edes tiedä mistä sitä palautetta annetaan, jos tavoitteet eivät ole koko ajan kirkkaana.

Tavoite- ja palautekeskustelu, koska siinä nuori tulee rauhassa ja selkeästi kuuluksi.

Keskusteluapu nostettiin yhdeksi keskeiseksi ohjauskäytännöksi. Keskusteluavun koettiin olevan melko itsestään selvä, mutta tärkeä käytäntö nuorten ohjauksessa. Keskusteluavussa olennaisena pidettiin sitä, että sitä on saataville keneltä työntekijältä tahansa. Keskusteluapu nähtiin arvokkaana laatuaikana nuoren kanssa ja kaikilla tulisi olla yhtäläinen oikeus keskustelu-aikaan työntekijän kanssa. Myös nuorten tervehtimistä pidettiin ryhmässä itsestään selvänä, mutta erittäin merkityksellisenä käytäntönä. Tervehtimällä nuori huomioidaan ja nuori voi kokea läsnäolonsa merkitykselliseksi. Osalle nuorista

kontaktin ottaminen voi olla hyvin vaikeaa ja tervehtiminen on yksi pieni askel, jonka avulla kontaktin muodostamista voidaan helpottaa.

Hyvin pärjäävän nuoren on aivan yhtä arvokasta saada keskusteluaikaa, kuin sen joka tulee hieman perässä.

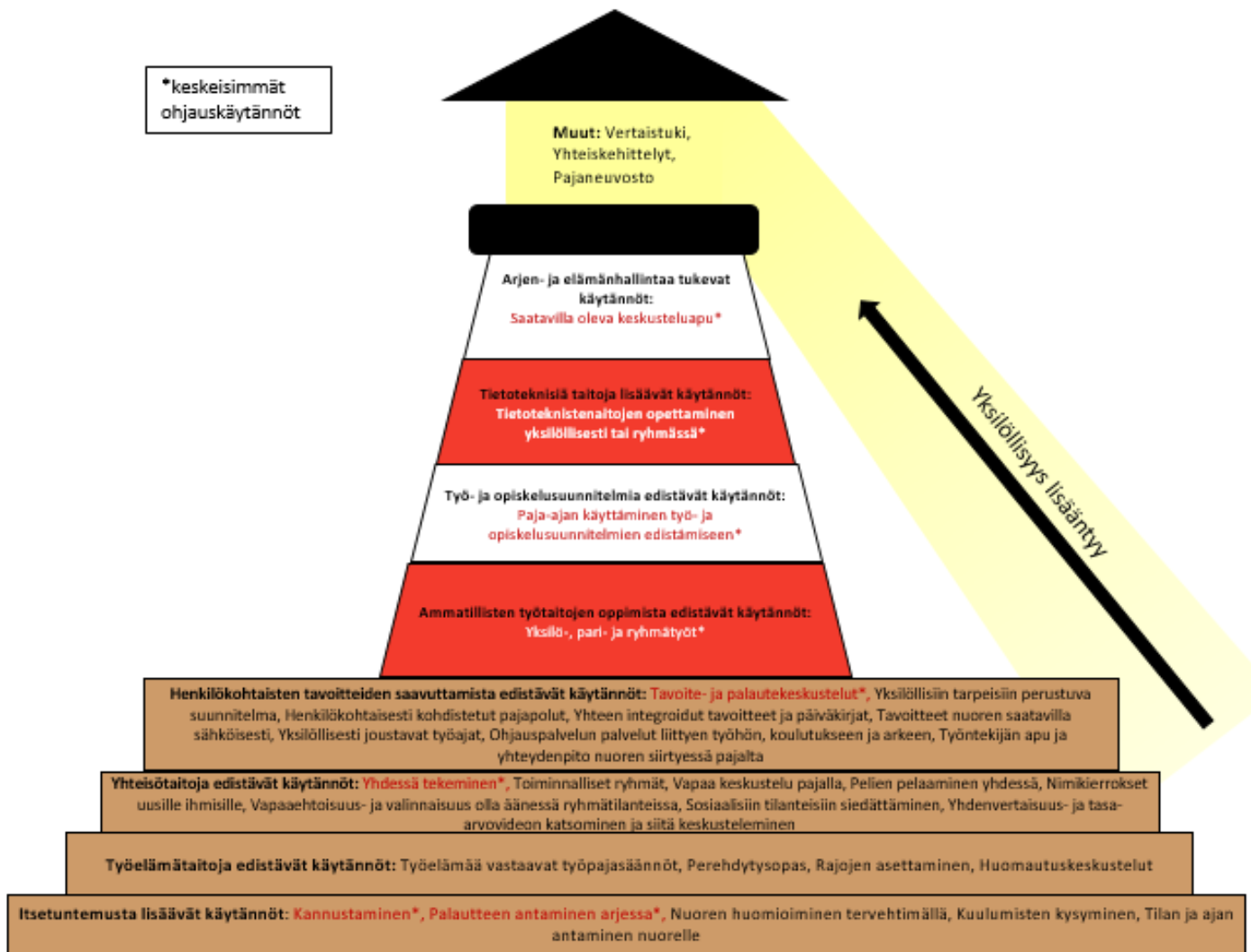
Tervehtiminen voi olla jollekin nuorelle äärimmäisen vaikeaa, mutta täällä siihen siedättyisi, kun aina sanotaan huomenta, hei, moi, mitä kuuluu... Niin pikkuhiljaa se tulee nuorellekin sellaiseksi automaatioksi. Olisi myös todella käsittämätöntä, jos me emme tervehtisi, sillä he ovat meidän asiakkaitamme.

Keskustelu yhdessä tekemisestä herätti ryhmässä paljon ajatuksia. Yhdessä tekeminen nähtiin ryhmätymisen ehtona. Keskustelussa korostettiin huomiota siitä, että erityisesti sellaisen ryhmän nuoret, jotka tekevät paljon asioita yhdessä, sitoutuvat toimintaan paremmin. Yhdessä tekemisessä pidettiin tärkeänä, että työpajaohjaaja on mukana tasa-vertaisena ryhmän jäsenenä nuorten keskellä. Asioiminen nuoren kanssa koettiin myös yhdessä tekemiseksi siinä määrin, että nuorella on mahdollisuus oppia oman arkensa hallintaan liittyviä asioita toisen aikuisen kanssa. Asioiminen nähtiin hyvin konkreettisena tapana edistää nuoren sosiaalista vahvistumista.

Yhdessä tekeminen on sellaista, mitä joutuu elämässään jollakin tavalla tekemään, sillä harva työ on nykyään sellainen missä tehdään ihan yksin.

8 Kuvaus nuorten sosiaalista vahvistumista edistävästä ohjaukseen käytännöistä

Kehittämistyön tuloksista syntyi kuvaus nuorten sosiaalista vahvistumista edistävästä ohjaukseen käytännöistä työpajatoiminnassa (Kuvio 4.). Tähän kuvaukseen on kerätty työpajanuorten ja työpajatyöntekijöiden esiin tuomat ohjaukseen käytännöt, joiden avulla edistetään nuorten sosiaalista vahvistumista työpajoilla. Itsetuntemusta sekä työelämätaitoja, yhteisöllisyystaitoja ja tavoitteiden saavuttamista edistävät ohjaukseen käytännöt luovat perustan nuorten sosiaaliselle vahvistumiselle työpajatoiminnassa. Ammatillisten taitojen oppimista ja työ- ja opiskelusuunnitelmia edistäviä, tietoteknisiä taitoja lisääviä sekä arjen- ja elämänhallintaa tukevia ohjaukseen käytännöitä sovelletaan nuorten yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Vertaistuki, yhteiskehittelyt ja pajaneuvosto ovat puolestaan käytännöitä, joissa nuorten omatoimisuus ja aktiivinen rooli korostuvat. Mitä ylemmäksi kuvion osa-alueissa mennään, sitä yksilöllisemmin ohjaukseen käytännöitä voidaan soveltaa.

Kuvio 4. Kuvaus nuorten sosiaalista vahvistumista edistävästä ohjaukseen käytännöistä (ks. Liite 15).

Nuoren itsetuntemuksen lisäämiseen liittyvät ohjauk käytännöt, kuten kannustaminen, palautteen antaminen, nuorten huomioiminen tervehtimällä, kuulumisten kysyminen sekä tilan ja ajan antaminen nuorelle ovat käytäntöjä, joita sovelletaan ohjauksessa päivittäin. Nämä ohjauk käytännöt mielletään usein myös arjen itsestänselvyyksinä, jotka ovat kuitenkin nuoren itsetuntemuksen kehittymisen kannalta erittäin merkityksellisiä toimintoja. Kannustaminen ja palautteen antaminen nähdään keskeisinä käytäntöinä ja peruslähtökohtina nuoren sosiaalisessa vahvistamisessa.

Työelämätaitoja edistävät käytännöt, kuten työelämää vastaavat työpajasäännöt ovat myös erittäin tiivis osa työpajojen jokapäiväistä toimintaa. Työpajasäännöt, rajojen asettaminen, huomautuskeskustelut ja perehdyttäminen ovat sisäänrakennettuna työpajojen arjen rutiineihin ja toteutuvat päivittäisessä toiminnassa. Työpajojen toiminta perustuu yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen. Kehittämistoiminnan tuloksissa yhdessä tekeminen nostettiin yhdeksi keskeisimmäksi ohjauk käytännöksi, jota halutaan integroida tulevaisuudessa yhä tiiviimmäksi osaksi työpajatoiminnan päivittäistä arkea.

Tavoitteiden saavuttamista edistävät ohjauk käytännöt ovat olennainen osa nuoren yksilöllisen pajajakson ja jatkosuunnitelman rakentumisessa. Työpajalla pidettävät tavoitte- ja palautekeskustelut ovat foorumeita, joissa sovitaan nuoren yksilöllinen suunnitelma pajajaksolle. Tavoite- ja palautekeskustelut pidetään jokaiselle pajuorelle ja sitä pidetään yhtenä keskeisimpänä käytäntönä nuoren tukemisessa. Yksilöllistä suunnitelmaa ja sen toteutumista edistävät yhteen integroidut tavoitteet ja päiväkirjat, sähköisesti saatavilla olevat tavoitteet, yksilöllisesti joustavat työajat, ohjauspalvelun palvelut liittyen työhön, koulutukseen ja arkeen, työntekijän yhteydenpito sekä tuki siirtymisissä sekä henkilökohtaisesti kohdistetut pajapolut.

Yksilöllisten tarpeiden mukaan sovellettavat käytännöt ovat ammatillista oppimista edistäviä, työ- ja opiskelusuunnitelmia edistäviä, tietoteknisiä taitoja lisääviä sekä arjen- ja elämäntalintaa tukevia ohjauk käytäntöjä (Liite 16). Nämä ohjauk käytännöt ovat sovellettavissa aina nuoren tai ryhmän tarpeiden mukaan. Tämän lisäksi on muita käytäntöjä, jotka eivät ole puhtaasti ohjauksellisia keinoja, vaan itseohjautuvia, nuorten järjestämiä tai muuten nuoren osallistumista tukevia käytäntöjä, joilla nähdään olevan myönteinen vaikutus nuorten sosiaaliseen vahvistumiseen.

9 Pohdinta

9.1 Tulosten tarkastelua

Yhteisöllisyys, elämänhallinta, vuorovaikutus, itsetuntemus ja oppiminen ovat keskeisiä osa-alueita, kun puhutaan sosiaalisesta vahvistamisesta (Kuure 2015, Hämäläinen, Palo 2014, Mehtonen 2011, Kinnunen 2016). Työpajatoiminnassa korostuu erityisesti kokonaisvaltainen hyvinvoinnin edistäminen ja osaamisen lisääminen (Hämäläinen & Palo 2014: 46-47). Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan käytäntöjä, jotka perustuvat nuoren aitoon kohtaamiseen sekä vuorovaikutukseen työntekijöiden ja nuorten välillä. Kehittämistyön tulokset ovat saman suuntaiset viitekehysten osa-alueiden kanssa. Kehittämistyön kautta tunnistettiin paljon hyviä jo olemassa olevia käytäntöjä, mutta myös uusia käytäntöjä, joita tarvitaan tulevaisuudessa nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi. Lisäksi tuloksista nostettiin sosiaalisen vahvistumisen kannalta keskeisiä ohjauskäytäntöjä, joiden osuutta ohjauksessa halutaan vahvistaa.

Kehittämistyön keskeisimpiä tuloksia olivat kannustaminen, palautteen antaminen, tietoteknisten taitojen opettaminen, yksilö- pari- ja ryhmätyöt, nuorten huomioiminen, keskusteluapu, yhdessä tekeminen, tavoite- ja palautekeskustelut, työ- ja opiskelusuunnitelmien edistäminen pajalla sekä asioiden hoitaminen nuoren kanssa. Nimensä mukaisesti edellä mainitut käytännöt ovat erittäin keskeisiä toimia nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi työpajatoiminnassa. Keskeisimmät käytännöt pitävät sisällään sellaisia asioita, joita voidaan pitää minimi toimintana työpajojen ohjaustyössä. Hämäläisen ja Palon (2014) mukaan sosiaalisella vahvistamisella edistetään sekä nuorten hyvinvointia että osaamista. Keskeisimmissä ohjauskäytännöissä hyvinvoinnin edistäminen ilmenee muun muassa nuoren huomioimisessa, kannustamisessa, keskusteluavussa, yhdessä tekemisessä sekä tavoite- ja palautekeskusteluissa. Osaamisen edistäminen ilmenee puolestaan palautteen antamisessa, tietoteknisten taitojen opettamisessa, yksilö, pari- ja ryhmätöissä sekä työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämässä. Kehittämistyön kuvauksessa keskeisimpiä ohjauskäytäntöjä löytyy kehittämistyön kuvauksen jokaiselta osa-alueelta, työelämätaitoja edistäviä käytäntöä lukuun ottamatta. Tämä osoittanee, että pelkästään keskeisimpiä ohjauskäytäntöjä noudattamalla voidaan päästä sosiaalisen vahvistamisen näkökulmasta kokonaisvaltaiseen ohjaukseen.

Kehittämistyön tulosten mukaan yhdessä tekeminen on yksi keskeisimmistä ohjauskäytännöistä. Vaikka yhteisöllisyys ei ollut mukana yhteiskehittelyyn osallistuneiden keskustelua ohjaavana teemana, nousi yhteiseen tekemiseen ja yhteisöissä toimimista tukevat käytännöt kehittämistyön tuloksissa. Yhteisöön ja vertaisiin kiinnittyminen on sosiaalisen vahvistumisen prosessissa ensimmäinen vaihe, joka avaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja itseluottamuksen rakentamiseen (Kuure 2015: 25). Osallistujat kokivat työpaikayhteisön vertaistuellisena yhteisönä ja sitä kautta merkityksellisenä. Vaikka elämme yksilöllisyyden aikakautta, on yhteisöllisyydenkin merkitys muuttunut. Karjalainen toteaa (Karjalainen 2012: 17-18.), että yhteisöihin liittymällä ja kuulumalla yritetään saavuttaa itseä hyödyttäviä asioita. Työpajoilla halutaan hyödyntää olemassa olevaa yhteisöä ja edistää nuorten yhteisötaitoja erilaisissa yhteisöissä pärjäämisen tukemiseksi. Yhteisötaitoja edistävät käytännöt yhtenä nuorten sosiaalista vahvistumista edistävänä osa-alueena vahvistaa käsitystä työpajojen yhteisöllisyyden merkityksellisyydestä sekä erilaisen yhdessä tekemisen tärkeydestä, vaikka palveluissa pyritäänkin yhä enemmän yksilöllisempiin ratkaisuihin. Työpaja voi mahdollistaa nuorille yhteisön, jossa myös kehittämistyön tuloksissa ilmenevät käytännöt, kuten yhdenvertaisuuden käsitteleminen, ryhmätoiminnot, tilan ja ajan saaminen sekä mahdollisuus vapaaehtoisuuteen osallistumisen suhteen voivat kääntää nuoren alisuoriutumisen prosessin myönteisempään oppimiskierteeseen (Kuure 2015: 25).

Elämänhallintaa tuetaan kehittämistyön tuloksien mukaan mahdollistamalla nuorille keskustelufoorumeita, konkreettista apua asioiden hoitamiseen, tietoa ja neuvontaa terveysasioissa sekä nuoren seurannalla. Osallistujat toivat esiin, että nuorten seurannalla, johon kuuluu muun muassa työaikojen seuraaminen ajanhallinnallisesta näkökulmasta tai nuoren tavoittelemisen puhelimitse ja viesteillä, on positiivinen vaikutus nuoren elämänhallintaan ja kokemukseen siitä, että hänestä välitetään. Tuloksissa nousi esiin myös tarve anonyymiyteen perustuvaan ohjaukseen. Anonyymiyys on digitalisaation mahdollistama tila, joka madaltaa nuoren kynnystä tiettyjen palveluiden hyödyntämiseen. Anonyymiyden ansiosta palvelu tai ohjaus tuntuu kevyemmältä, eikä sido tai vastuuta nuorta. (Heinonen 2008: 66-67.) Anonyymiyys voi siten antaa nuorelle riippumattomuuden kokemuksen, jonka myötä henkilökohtaisista asioista kertominen, ongelmien purkaminen tai jopa oman identiteetin testaaminen mahdollistuu ilman sosiaalista painetta. (Wallace 2001: 125.) Anonyymiyden kerrottiin madaltavan kynnystä keskusteluun entisestään, mikä voi olla ratkaiseva tekijä nuoren tarvitseman avun saamisessa ja kokemukseen siitä, että pystyy vaikuttamaan omiin asioihinsa. Tämä oli yksi kehittämiskohde, josta ei

ole aikaisemmin ollut keskustelua työpajoilla. Vastapainona anonyymiydelle, kehittämistyön tuloksien mukaan saatavilla oleva keskusteluapu nimettiin yhdeksi keskeiseksi ohjauskäytännöksi, jolloin keskusteluapua tarjoavalla henkilöllä ei ollut osallistujien mielestä suurta merkitystä, kunhan apu on saatavilla ajasta riippumatta.

Elämän- ja arjenhallinnallisesta näkökulmasta tuloksissa nousi esiin tarve myös stressinhallinnallisiin ohjauskäytäntöihin. Työttömyys voi pitkittyessään aiheuttaa nuorille lisääntyvää stressiä (Helve 2002: 61), johon tulosten mukaan voidaan vaikuttaa keskustelun lisäksi esimerkiksi terapiaeläimien avulla. Suurin osa elämän- ja arjenhallintaan liittyvistä tuloksista olivat käytäntöinä uusia. Tuloksia tarkasteltaessa voidaan pohtia, onko nuorten lisääntynyt epävarmuus ja yhteiskunnassa suoriutumisen paineet lisänneet tarvetta lisätä elämänhallintaa tukevia ohjauskäytäntöjä myös työpajatoiminnassa.

Vuorovaikutuksellisuus leikkaa läpi jollain tapaa kaikkia kehittämistyön tuloksia. Sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt ovat joko vuorovaikutuksessa toimimista toisen kanssa tai välineitä, jolla vuorovaikutus mahdollistuu. Arjessa tapahtuva vuorovaikutus voi edistää nuoren voimaantumista, kun kohtaaminen on aitoa, avointa ja yksilöllistä (Hämäläinen & Palo 20014: 47-49). Vuorovaikutuksessa tärkeää on työntekijän emotionaalinen ammattitaito (Saarinen 201: 73-82), joka on olennainen osa myös työpajojen ohjaustyötä. Vuorovaikutuksen mahdollistava väline, kuten anonyymit keskustelufoorumit voivat edesauttaa nuoren omatoimisuutta ja siten vahvistaa hänen toimijuuttaan. Sosiaalinen vahvistuminen vaatii nuorelta vuorovaikutuksellisiin tilanteisiin osallistumista tai niiden harjoittelemista. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu johtaa sosiaalisten taitojen kehittymiseen, mikä voi puolestaan johtaa esimerkiksi uusien sosiaalisten suhteiden syntymiseen. Nuorten mukaan syrjäytyminen johtuukin usein sosiaalisten suhteiden vähyydestä (Gretschel & Myllyniemi 2017: 32), minkä takia sosiaalista vahvistumista edistävillä ohjauskäytännöillä on tärkeä vaikuttaa sellaisiin taitoihin, jotka auttavat nuorta luomaan uusia sosiaalisia kontakteja. Kehittämistyön tuloksissa on paljon ohjauskäytäntöjä, joissa nuori pääsee harjoittelemaan vuorovaikutuksellisia valmiuksiaan ja sosiaalisia taitojaan.

Tuloksien mukaan nuorten huomioimisella on merkittävä vaikutus nuoren itsetuntemukseen. Huomioimisessa tärkeää on vastavuoroinen vuorovaikutus. Arjessa tapahtuvat ai-dot kohtaukset johtavat parhaimmillaan nuoren voimaantumiseen (Hämäläinen & Palo 2014: 47-49). Vuorovaikutuksen, erityisesti huomioimisen, palautteen antamisen ja kannustamisen myötä nuori kokee itsensä tärkeäksi, mikä kohentaa itsetuntoa ja auttaa

nuorta hahmottamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan. Tähän asti itsetuntemuksen edistäminen on nähty työpajatoiminnan yhtenä positiivisena vaikutuksena nuoren taitojen kehittyessä. Tulosten avulla tehdään näkyväksi sitä, miten ohjauksella voidaan tulevaisuudessa vaikuttaa nuorten itsetuntemuksen edistämiseen, vaikkakaan se ei aina tapahtuisi tietoisesti.

Osa kehittämistyön tuloksista yllätti, sillä niissä korostui tietynlainen auktoritäärisyys. Tällaisia olivat nuorten seurantaan, huomautuskeskusteluihin ja rajojen asettamiseen liittyvät käytännöt. Edellä mainittuihin ohjauksekäytännöt liittyvät kuitenkin vahvasti varhaiseen tunnistamiseen. Työpajalla tehtävää varhaisen tunnistamisen muotoa eli yhteisölähtöistä myönteistä tunnistamista tehdään lisäksi muun muassa henkilökohtaisissa tavoite- ja palautekeskusteluissa. Kyse on myönteisestä puuttumisesta, jossa ei ole kyse vain kehittämiskohteiden osoittamisesta vaan yhteisen ymmärryksen luomisesta tilanteessa, jossa nuorta halutaan valmentaa tekemään hänen tavoitteidensa kannalta oikeita ratkaisuja. Myönteinen puuttuminen voi olla esimerkiksi keskustelua nuoren myöhästelyistä enemmän huolen kuin syytöksen kautta. Myönteistä tunnustusta voidaan antaa nuorille esimerkiksi vastuun muodossa. Antamalla nuorelle vastuullisempia työtehtäviä tai pyytämällä nuorta toimimaan apuna vertaiselleen, voi nuori kokea saavansa tunnustusta omasta edistymisestään. Myönteinen tunnistaminen ja tunnustaminen vaatii kuitenkin työntekijältä nuoren tuntemista ja tilanneherkkyyttä, sillä yksi nuori voi kokea vastuun saamisen etuoikeutena, kun taas toinen voi kokea vastuun saamisen eriarvoistavana muita nuoria kohtaan (Kallio ym. 2013: 77-78).

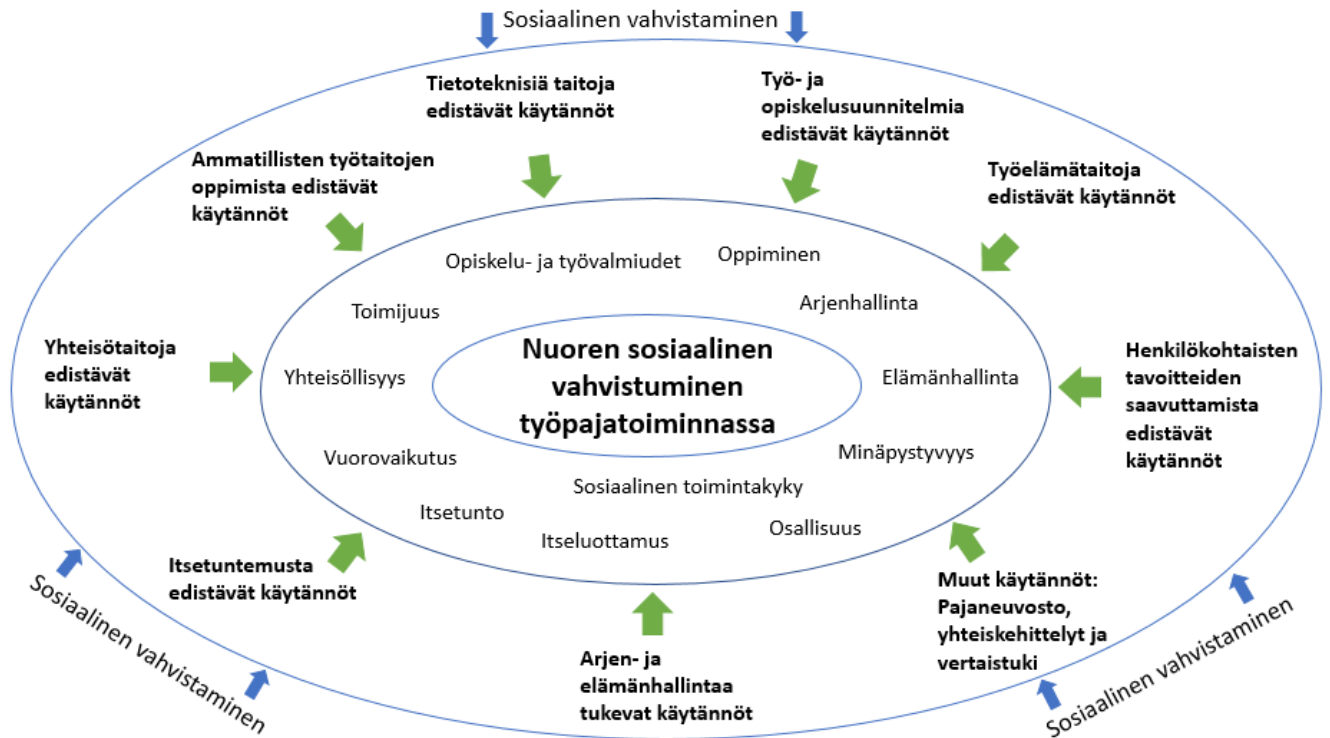
Työpajatoiminnan tavoite on saada nuoria työhön, koulutukseen tai muihin nuoren tarpeita vastaaviin palveluihin. Tämä tavoitteellisuus näkyy myös kehittämistyön tuloksissa. Nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauksekäytännöt kuvasivat hyvin keinoja, joilla nuoria tuetaan kohti työtä ja koulutusta. Lisäksi tuloksissa korostui työpajatoiminnalle tyypilliset piirteet: työelämälähtöisyys ja ammatillisten taitojen oppiminen. Oppiminen ja erilaisten valmiuksien edistäminen on sosiaalisen vahvistumisen yksi ydintekijöistä (Kinnunen 2016: 19). Kehittämistyön tuloksien mukaan erityisesti ammatillisten taitojen oppimiseen liittyviä ohjauksekäytäntöjä löytyi paljon. Tuloksien mukaan erilaisia oppimisen kokemuksia tarjotaan vaativuudeltaan ja sisällöltään erilaisilla työtehtävillä sekä erilaisina yksilö-, pari- ja ryhmätöillä. Toistot ja rutiinit toiminnassa kerrottiin luovan turvallisuutta oppimiseen. Myös digitaalisia välineitä halutaan hyödyntää ohjauksessa sekä oppimisessa enemmän. Digitaalisuus nähtiin välineenä erilaisten taitojen oppimiseen, ei

niinkään itseisarvona. Oppimisessa on kuitenkin tärkeää, että tekeminen tarjoaa onnistumisen kokemuksia sopivasti haastavissa tehtävissä (Kallio ym. 2013: 91-92).

Työpajojen tarjoamalla ohjauksella edistetään nuoren valmiuksia siirtyä työhön tai koulutukseen, silti kuilu työpajojen ja työpaikan tai oppilaitoksen välillä on nuorelle usein suuri. Haasteena on usein, että valmennus tapahtuu turvallisessa, vaikkakin työelämää vastaavassa ympäristössä ja tämän jälkeen yksilön täytyy melko yksin pärjätä työelämän pyörteissä ja puuttuvan tuen takia usein myös putoaa takaisin työttömäksi (Härkäpää & Järvikoski 2011: 225-229). Vaikka työpajatoiminnan ohjauksessa painotetaan nuoren valmiuksien lisäämistä, on joidenkin nuorten kohdalla tärkeää kiinnittää huomiota yhteydenpitoon ja tukeen myös siirtymävaiheissa. Tämä nousi esiin myös kehittämistyön tuloksista, joissa toivottiin intensiivisempää tukea työpajoilta siirtymisissä. Yhteydenpito pajalta pois siirtyessä hyväksi käytännöksi nostettiin se, että yhteydenpitäjänä olisi nuorelle tuttu työntekijä ja nuoreen oltaisiin yhteydessä, vaikka tiedossa ei olisi mitään akuutteja haasteita. Osallistujien mukaan tämä luo nuoreen varmuutta, että tukea on saatavilla, vaikkei sitä juuri sillä hetkellä tarvitsisikaan.

Tämän kehittämistyön tulokset sekä niistä syntynyt kuvaus vastaa kehittämisen tarkoitukseen (Kuvio 5.). Tulokset tukevat teoreettista viitekehystä, joskin kehittämistyön kuvauksessa on havaittavissa toistoa aineiston keruussa käytettyjen teemojen kanssa. Kehittämistyön tuloksista muodostettiin kuvaus, jossa tulokset on ryhmitelty eri osa-alueisiin yhteisen nimittäjän eli otsikon alle. Kuvauksen osa-alueiden otsikot ovat osittain samansuuntaisia kehittämistyön aineistonkeruussa käytettyjen teemojen kanssa, joita olivat itsetuntemus, sosiaaliset taidot, arjen- ja elämänhallinta sekä opiskelu- ja työvalmiudet. Nämä teemat eivät pitäneet sisällään esimerkiksi yhteisöllisyyttä, mikä nousi kuitenkin muissa sosiaalisen vahvistumisen teorioissa. Aineistonkeruussa käytettyjen teemojen kanssa saman suuntaiseksi nimetyt osa-alueet ovat arjen- ja elämänhallintaa tukevat, työ- ja opiskelusuunnitelmia edistävät ja itsetuntemusta lisäävät käytännöt. Uusina, yhteiskehittelyn teemoista poikkeavina ulottuvuuksina kehittämistyön kuvauksessa näytettyti kuitenkin työelämätaitoja edistävät, tietoteknisiä taitoja lisäävät, yhteisötaitoja edistävät, henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamista edistävät, ammatillisten taitojen oppimista edistävät, tietoteknisiä taitoja lisäävät käytännöt sekä muut käytännöitä, joita olivat vertaistuki, yhteiskehittelyt ja pajaneuvosto. Kuvauksen otsikoilla haluttiin helpottaa tuloksien hahmottamista ja toisaalta käsitteellistää eri osa-alueita. Kuvauksen osa-alueet eivät itsessään kaikilta osin tuo uutta tietoa sosiaalisesta vahvistamisesta, mutta osa-

alueiden sisältämät konkreettiset ohjaukset tuovat kuitenkin arvokasta ja käytännönläheistä tietoa, joka on sovellettavissa käytäntöön sellaisenaan. Esimerkiksi arjen- ja elämäntaitoja tukevat käytännöt viittaavat käsitteenä tiiviisti teoreettiseen viitekehykseen, mutta osa-alue pitää sisällään suuremmaksi osin täysin uusia ohjauksetäytäntöjä, joiden soveltaminen käytäntöön voi johtaa toimintatapojen muutokseen ja sitä kautta nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseen työpajatoiminnassa.

Kuvio 5. Nuoren sosiaalisen vahvistuminen työpajatoiminnassa tuloksiin ja teoriaan peilaten (Kuure 2005, Mehtonen 2011, Kinnunen 2016, Hämäläinen & Palo 2014).

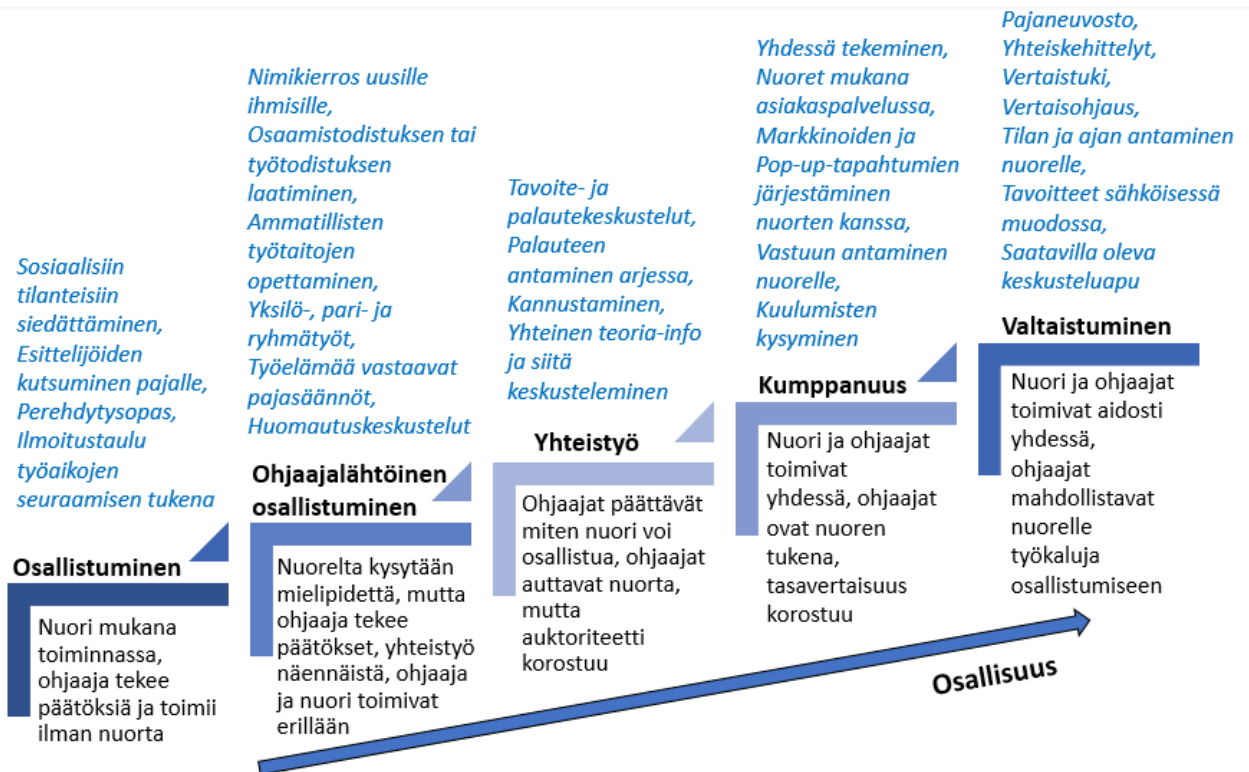
Kuvaus ja ennen kaikkea kuvauksen sisältämät tulokset nuorten sosiaalista vahvistamista edistävistä ohjauksetäytäntöistä ovat jokaisen työntekijän hyödynnettävissä ohjaustyössä ja oman työn kehittämisessä. Oman työn kehittämisessä sosiaalista vahvistamista edistäväksi on kuitenkin tärkeä pohtia ohjauksetäytäntöön käyttöön ottamisen lisäksi sitä, mikä on työntekijän rooli suhteessa nuoreen. Tavoitteena on luoda toimintatapa, jossa työntekijä ja nuori toimivat kumppaneina, ammattilaisen tarjoamaa tukea poissulkeamatta. Kehittämistyö tuotti paljon vastauksia käytännön tilanteisiin, mutta yhteisen ymmärryksen luomista nuorten osallisuuden, toimijuuden ja minäpystyyvyyden edistämiseksi täytyy yhä lisätä.

Kuntoutuksellinen näkökulma on lisääntynyt työpajojen toimintatavoissa 2000-luvulla. Ohjauksetäytäntöissä ja toimintatavoissa kuntoutuksellisuus näkyy vastuuna nuoren osallisuuden ja toimijuuden kunnioittamisesta. (Marniemi & Pekkala 2005: 16.) Osallisuudella

tarkoitetaan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti ja tasavertaisesti yhteisön ja yhteiskunnan kehittämiseen (Härkäpää & Järvikoski 2011:151). Jotta nuori voi kehittyä aktiiviseksi toimijaksi, kansalaiseksi ja vaikuttajaksi, täytyy hänelle tarjota mahdollisuuksia osallistua vaativampiinkin toimintayhteyksiin. Nuorelle täytyy antaa tilaisuus harjoitella taitoja ja valmiuksia, joita yhteiskunnassa pärjäämiseen ja omien asioiden ajamiseen tarvitaan. Tasavertaisuuden periaatteita noudattaen olisi erityisen tärkeää kannustaa myös ujompia ja heikompia nuoria osallistumaan omien sekä yhteisten asioiden ajamiseen ja niistä päättämiseen. (Gretschel 2002: 22.) Sosiaalista vahvistumista edistävillä ohjauskäytännöillä voi olla merkittävä vaikutus nuoren osallisuuden ja toimijuuden edistämässä. Näistä teemoista oli keskustelua kehittämistyön tiimoilta melko vähän, vaikka monilla kehittämistyön kautta löytyneillä ohjauskäytännöillä voidaan edistää myös osallisuuden ja toimijuuden toteutumista käytännössä. Kehittämistyön tuloksista nousi esiin myös käytäntöjä, joissa ei ollut niinkään kyse ohjauksesta, vaan yhteistoiminnasta, mikä puolestaan tukee osallisuuden ja aktiivisen toimijuuden ajatusta. Esimerkiksi pajaneuvosto ja yhteiskehittelyt ovat toimintoja, joiden kautta nuorilla on mahdollisuus osallistua työpajatoiminnan kehittämiseen tasavertaisina yhteisön jäseninä. Tämä voi osaltaan edistää nuorten osallisuutta työpajatoiminnassa ja mahdollisesti myös muissa yhteisöissä.

Osallisuuden edistämiseksi toiminnan täytyisi olla suunniteltu siten, että jokaisella olisi mahdollisimman paljon eri tasoisia osallistumismahdollisuuksia. Osallisuuden tavoitteena ei kuitenkaan ole, että nuoret toimisivat yksin. Nuoret tarvitsevat kumppanuutta, yhteistyötä ja vuorovaikutusta, mikä tukee nuoren toimimista osana yhteisöä ja yhteiskuntaa. (Hart 1997:40-42.) Työpajoilla nuorten osallisuutta ja niin ikään valtaistumista voidaan edistää erilaisilla sosiaalista vahvistumista edistävillä ohjauskäytännöillä. Ohjauskäytäntöjen osallisuutta edistävä vaikutus riippuu kuitenkin siitä, miten käytäntöjä

sovelletaan ja kuinka aktiivisena osallistujana nuori nähdään. Oheisessa kuviossa (Kuvio 6.) havainnollistetaan esimerkein, minkälaisia osallistumismahdollisuuksia sosiaalista vahvistumista edistävien ohjaukikäytäntöjen avulla voidaan mahdollistaa.

Kuvio 6. Nuoren osallisuuden edistäminen ohjauksessa (Hart 1992, Shier 2001).

Nuorten ja lasten osallisuus palveluissa voidaan jakaa myös toisella tavalla eri tasoihin: asiakas asianosaisena omissa asioissaan, asiakas kokemusasiantuntijana kehittämässä ja asiakas yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä (Oranen 2013: 123). Kehittämistyön tuloksissa on löydettävissä ohjaukikäytäntöjä kaikista edellä mainituista osallisuuden tasoista. Tuloksien mukaisia sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjaukikäytäntöjä hyödyntämällä nuorelle varmistetaan mahdollisuuksia erilaisiin osallisuutta edistäviin tilanteisiin. Positiivinen kokemus yhdellä osallisuuden tasolla voi vaikuttaa myös toisen osallisuuden tason kokemukseen. Esimerkiksi omaa elämää koskevan asian ratkaisemisen voi antaa nuorelle varmuutta osallistua pajaneuvostoon, jossa hän pääsee päättämään työpajayhteisön asioista tai nuoren osallistuessa yhteiskehittelyyn, voi hän kokea varmuutta omien asioidensa ajamisessa. Osallisuus ei kuitenkaan toteudu itsestään, vaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Työpajoilla kaikki ryhmät ovat erilaisia ja koostuvat tarpeiltaan, taidoiltaan ja valmiuksiltaan erilaisista nuorista, mikä vaatii työpajaohjaajalta ammattitai-

toa. Olennaista on ohjaus- ja toimintasuunnitelman laatimisen lisäksi se, millaisia ohjausmenetelmiä käytetään ja miten kaikkien osallistumismahdollisuudet varmistetaan erilaisuuksista huolimatta. (Heikkuri & Takkunen & Takkunen 2005: 95.)

Kehittämistyön tuloksista keskusteltaessa, osallistujat sivusivat muutamaan otteeseen nuorten tasavertaista toimimista keskenään. Ohjauskäytännöistä keskusteltaessa korostui kuitenkin työntekijän rooli ohjaajana tai toiminnan järjestäjänä. Tämä herättää pohdintaa siitä, millainen on nuoren rooli suhteessa työntekijöihin. Työpajatoiminnassa asiakkaan eli nuoren täytyy olla keskiössä, mutta nuoren todellinen rooli ja asema voi riippua siitä, millä tasolla nuori osallistuu toimintaan. Kun nuori toimii rinnakkain ammattilaisen kanssa, mutta ammattilaisen ehdoilla, ei voida puhua vielä tasavertaisesta kumppanuudesta. Kun nuori on toimija, mutta ammattilaisen asiantuntijuus korostuu, voidaan puhua asiakasymmärryksestä termillä ehdollisesti avoin tila. (Mäkinen 2014:12-13.) Omnian nuorten työpajoilla työtoiminnan ohjauksessa on paljon pedagogisia piirteitä, jolloin suhde nuoreen saattaa muistuttaa opettaja-oppilas-suhdetta. Tämä on kuitenkin ymmärrettävää, sillä nuoret ovat usein oppimassa heille täysin uusia ammatillisia taitoja.

Kehittämistyön tuloksissa on ohjauskäytäntöjä, joilla voidaan tukea nuoren toimijuutta ja edistää osallisuutta. Vertaistuen, yhteiskehittelyiden ja pajaneuvoston lisäksi muun muassa nuorelle sähköisesti saatavilla olevat tavoitteet, yhdessä tekeminen, vastuun antaminen, nuorten toimiminen asiakaspalvelussa ja vertaisohjaus ovat käytäntöjä, joissa oikein toteutettuna korostuu nuoren oma aktiivisuus ja toimijuus. Toteutuessaan muutos ohjauskäytännöissä ja työntekijöiden toimintatavoissa voisi johtaa nuorten valtaistumiseen ja edistää sosiaalista vahvistumista. Mäkinen mainitsee, että asiakkaan roolin tunnistaminen ja muuttaminen aktiiviseksi on hidas muutosprosessi, johon tarvitaan yksilöä, yhteisöä sekä organisaatiota (Mäkinen 2014:9). Sosiaalista vahvistumista edistävien ohjauskäytäntöjen hyödyntäminen ohjaustyössä ei siis itsessään takaa nuoren voimaantumista työpajatoiminnassa, vaan tarvitaan jatkuvaa vuorovaikutusta ja dialogia työntekijän ja nuoren tasavertaisen kumppanuuden eli asiakasymmärryksen avoimen tilan mahdollistamiseksi. Ihanteellisimmassa tilanteessa ohjaaja toimii nuoren fasilitaattorina eli toiminnan helpottajana, mahdollistajana. Tällöin voidaan puhua mahdollistavan tilan asiakasymmärryksestä. (Mäkinen 2014: 13-14.)

Aikakautemme korostaa yksilöllisyyttä ja yksilöiltä odotetaan aktiivista toimijuutta, itsetuntemusta ja kykyä hahmottaa omia mahdollisuuksiaan (Karjalainen 2012: 12). Työpajatoiminta tarjoaa toimintaa nuorille, joilla edellä mainitut osa-alueet ovat usein jollain

tapaa epäselviä. Sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt sisältävät käytäntöjä, joilla voidaan tukea nuorta löytämään oma aktiivinen toimijuutensa, keräämään lisää itsetuntemusta ja sitä kautta hahmottamaan omia mahdollisuuksiaan elämässään. Se millaiset käytännöt edistävät yksittäisen nuoren sosiaalista vahvistumista, riippuu paljon nuoren sen hetkisestä tilanteesta, tarpeista ja kyvyistä. Toisen nuoren kohdalla sosiaalinen vahvistuminen edistyy vuorovaikutuksessa muiden kanssa esimerkiksi ryhmiin ja yhteiseen tekemiseen osallistumisen kautta, kun toisen kohdalla henkilökohtaiset, esimerkiksi mielenterveyteen ja stressinhallintaan liittyvät keskustelut ovat nuorelle tarkoituksenmukaisempia. Eri ohjauskäytännöillä voi usein olla myös välillisiä vaikutuksia, joten käytäntöjä ei voi täysin lokeroida sen mukaan mitä vaikutuksia niillä haetaan. Tämän kehittämistyön kuvauksen osa-alueet eivät kerro yhtä totuutta ohjauskäytäntöjen vaikutuksista, mutta korostavat niiden vahvuuksia. Kuntoutuksen tavoitteena on tuottaa hyvinvointia ja lisätä motivaatiota sosiaalisesti haastavissa tilanteissa ja se on myös tämän kehittämistyön yksi tausta ajatus (Karjalainen 2012: 16). Sosiaalista vahvistumista edistävissä ohjauskäytännöissä on ennen kaikkea kysymys eri käytäntöjen yhteen sovittamisesta nuoren tavoitteita vastaavasti siten, että nuorelle mahdollistetaan nuoren tarpeita vastaava tuki työpaja-jakson aikana.

Kuntoutuksessa kuin syrjäytymisen ehkäisyssäkin ympäristön tuella on erittäin suuri vaikutus. Työpajanuorilla on usein moninaisia haasteita, jolloin työpajoilla täytyy kiinnittää huomiota siihen, miten työpajaympäristö tukee nuoria pysymään kiinni yhteiskunnassa ja pärjäämään omassa elämässään. Sosiaalista vahvistumista edistävien ohjauskäytäntöjen lisäksi työpajaympäristön hyvät vuorovaikutussuhteet ehkäisevät syrjäytymistä. Näiden toteuttaminen yhdessä vaatii työntekijöiltä ammattitaitoa. Nuoren sosiaaliseen vahvistumiseen voidaan vaikuttaa yksittäisillä teoilla ja käytännöillä, mutta kokonaisvaltaisen vahvistumisen saavuttaminen edellyttää työpajoilta toimintakulttuuria, jossa työntekijän asenne, ammattitaito, nuoren aito kohtaaminen sekä nuoren tarpeita vastaavat toiminnot kohtaavat.

Kuntoutuksen yhteisen osaamiskarttaan (Ahonen & Kekäläinen & Mäkinen & Rahikka & Sipari 2014) peilaten Omnian nuorten työpajojen kehittämistyöllä tähdättiin käytännön ongelmien ratkaisemiseen, mutta osaltaan myös yhteisen ymmärryksen luomiseen. Omnian nuorten työpajoilla toteutetun tutkimuksellisen kehittämistyön tulokset vahvistavat, että ohjauskäytäntöjä on kehitetty nuorten sosiaalista vahvistumista edistäviksi, vaikkakin tiedon vieminen käytännön tasolle sekä osallisuuden ja aktiivisen toimijuuden edistäminen vaatii vielä kehittämistä ja jatko-toimenpiteitä.

9.2 Kehittämistyön etenemisen ja menetelmällisten ratkaisujen arviointi

Kehittämistyöllä lähdettiin vastaamaan toimintaympäristössä havaittuun tarpeeseen. Lisääntyneet asiakasmäärät, rahoittajien toive saada nuoria eteenpäin tehokkaammin, ohjaustyön laadun ylläpitäminen sekä Omnian tavoite lisätä osallisuutta edistäviä toimintatapoja ja menetelmiä toiminnassaan muodostivat tarpeen ohjauskäytäntöjen kehittämiseksi. Kehittämisen myötä pyrittiin vaikuttamaan myös työntekijöiden ammatilliseen kehittymiseen ja yhteisen ymmärryksen muodostamiseen. Toimintatutkimuksellisella lähestymistavalla ja käytännöllisellä tiedon intressillä tähdättiin käytännöllisen tiedon saamiseen ja siihen tutkimukselliset menetelmät vastasivat hyvin.

Kehittämistyön prosessi eteni suunnitelmallisesti vaiheittain aiheen rajaamisesta tutkimussuunnitelmaan ja aineiston keruusta tulosten esittämiseen. Aihe valittiin ja rajattiin yhdessä työpajojen palvelupäälliköiden kanssa. Tietoa kehittämistyöstä ja prosessin etenemisestä jaettiin työpajahenkilöstölle erikseen järjestetyissä info-tilaisuuksissa syksyllä 2017 sekä henkilöstön yhteisissä kokouksissa keväällä 2018. Kehittämistyöstä keskusteltiin myös nuorten pajaneuvostossa marraskuussa 2017. Edellä mainituissa tilaisuuksissa osallistujilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä, ajatuksia ja toiveita kehittämistyöstä. Tilaisuuksissa kehittämistyön vastaanotto oli positiivista ja osallistujat kokivat aiheen merkitykselliseksi.

Työpajojen palvelupäälliköt mahdollistivat kehittämistyön info-tilaisuudet sekä aineiston keruun työpajojen tiloissa työntekijöiden ja työpajanuorten työaikana, mikä edisti yhteiskehittelyihin kutsuttujen osallistumismahdollisuuksia. Sopiva ajankohta yhteiskehittelyille katsottiin yhdessä palvelupäälliköiden kanssa työntekijöiden sijaisjärjestelyjen järjestämiseksi yhteiskehittelyjen ajaksi. Yhteiskehittely-kutsut työpajaohjaajille ja nuorille lähetettiin kuukausi ennen ensimmäistä aineiston keruuta. Mahdollisuudesta osallistua kehittämistyöhön muistutettiin myös henkilöstön yhteisessä kokouksessa kaksi viikkoa ennen aineiston keruuta. Ensimmäiseen yhteiskehittelyyn oli ilmoittautunut määräaikaan mennessä 5 henkilöä. Ilmoittautumisaikaa jatkettiin neljällä päivällä. Työpajojen palvelupäällikkö välitti omatoimisesti alkuperäisen kutsun henkilökunnalle sähköpostilla ja muistutti mahdollisuudesta osallistua työpajojen kehittämiseen, mikä osaltaan saattoi vaikuttaa työntekijöiden osallistumiseen. Palvelupäällikön välittämä kutsu oli mennyt myös henkilöille, jotka eivät kuuluneet valittuihin tiedon tuottajiin ja tämän myötä osallistumismahdollisuus evättiin yhdeltä ilmoittautuneelta, sillä henkilön työnkuvaan ei kuulunut nuorten

ohjaus. Nuorten saamiseksi mukaan kehittämiseen kierrettiin jokaisella työpajalla erikseen kutsumassa nuoria mukaan. Nuoret saivat ilmoittautua suoraan tai oman ohjaajansa kautta tutkijalle. Toiseen yhteiskehittelyyn osallistui Omnian pedagogisen kehittäjätyöryhmän jäsen, jolle työpajatoiminta ei ollut ennestään tuttua. Ennen yhteiskehittelyä hänelle annettiin tutustumiskierros työpajoilla yhteiskehittelyyn osallistumisen orientoitumisen tueksi.

Aineiston keruu tapahtui yhteiskehittelyinä sekä ryhmäkeskusteluna. Ennen aineiston keruuta muodostettiin apukysymyksiä osallistujien keskustelun tueksi. Kysymykset testattiin tutkijan lähipiiriin kuuluvilla ihmisillä, jotta varmistettiin kysymysten tarkoituksenmukaisuus tutkimuskysymyksiin vastaavien tulosten saamiseksi. Yhteiskehittely Learning Cafessa ja tulevaisuusverstaassa mahdollisti avoimen keskustelun. Yhteiskehittelyssä pöytien määrä suhteutettiin osallistujien määrään. Mikäli osallistujia olisi ollut enemmän olisi elämän- ja arjenhallinnan teemat voitu erottaa omiin pöytiin. Yhteiskehittelyissä oleelliseksi osoittautui pienryhmien koko ja apukysymykset. Ryhmissä oli henkilöitä kolmesta neljään, mikä edesauttoi, että jokainen osallistuja sai äänensä kuuluviin. Tutkija kierteli aktiivisesti yhteiskehittelyissä kuuntelemassa ja tarvittaessa ohjaamassa osallistujia oikeaan suuntaan tai esittämässä tarkentavia kysymyksiä. Samalla tutkija varmisti, että jokainen osallistuja saa mahdollisuuden puheenvuoroon. Tutkijan lisäksi ensimmäiseen yhteiskehittelyyn osallistui suuren osallistujamäärän vuoksi kirjuri, joka kirjasi ylös huomioita tutkijan sekä osallistujien työskentelystä, että keskustelun kohokohdista. Kirjaukset jäivät tutkijalle, joka pystyi jälkikäteen tarkistamaan yhteiskehittelyn kulkua. Toiseen yhteiskehittelyyn ei saatu kirjuria.

Osallistujat olisivat toivoneet, että yhteiskehittelyihin olisi osallistunut enemmän nuoria. Yhteiskehittelyissä ryhmät oli jaettu siten, että jokaisessa ryhmässä oli sekä työntekijöitä että nuoria. Sekä työntekijät että nuoret osallistuivat aktiivisesti keskusteluun. Keskusteluissa oli havaittavissa, että nuoria pyydettiin kertomaan ajatuksistaan ja niitä kuunneltiin. Nuoret, jotka osallistuivat yhteiskehittelyihin, antoivat palautetta, että yhteiskehittely oli positiivisesti yllättävä kokemus ja keskustelu oli luontevaa alun jännityksestä huolimatta. Nuoret kokivat saaneensa vaikuttaa ja työntekijät kokivat yhteiskehittelyt antoisaksi tavaksi kehittää toimintaa myös jatkossa.

Toisen yhteiskehittelyn alussa edellisen yhteiskehittelyn tulosten läpikäyminen auttoi osallistujia palauttamaan mieliin aikaisemmat keskustelut. Tuloksien läpikäyminen helpotti myös uuden osallistujan orientoitumista aiheeseen. Toisessa yhteiskehittelyssä

osallistujat eivät työskennelleet minkään tietyn teeman ympärillä, vaan viitekehyksestä nostetut teemat toimivat yhteiskehittelyssä apukysymyksien tavoin (Liite 9). Yhteiskehittelyä ei toteutettu teemoittain, koska ideointia ei haluttu sitoa mihinkään tiettyyn teemaan. Toisaalta teemat olisivat voineet helpottaa keskustelun aiheessa pysymistä. Selkeiden teemojen puuttumisen myötä keskustelun fokus sosiaalista vahvistumista edistävien ohjauksen käytäntöjen ideoimisesta siirtyi ajoittain työntekijän työtä helpottavien ratkaisujen pohtimiseen. Tässä tutkijan rooli keskustelun fasilitaattorina korostui ja auttoi fokuksessa pysymistä. Yhteiskehittelyillä ja ryhmäkeskustelulla saatiin hyvin vastauksia työlle asetettuihin tutkimuskysymyksiin (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2008: 226-227). Menetelmänä yhteiskehittely ja ryhmäkeskustelu mahdollisti myös toisiaan täydentävän ja kyseenalaistavan keskustelun osallistujien välillä ja sitä kautta on päästy yhteiseen ymmärrykseen. Viimeinen ryhmäkeskustelu mahdollisti myös kaikkien tulosten reflektoinnin.

Aineistoa litteroitiin ja analysoitiin aina mahdollisimman pian sen keräämisen jälkeen, jotta aineisto oli tuoreena mielessä. Aineiston analyysivaiheessa tulokset jätettiin suurimmaksi osaksi alaluokka tasolle konkreettisuuden säilyttämiseksi. Kuvauksen muodostamisessa tulokset ryhmiteltiin yhtäläisyyksien mukaan ja ryhmille etsittiin yhteiset nimittäjät, jotka vastaavat tuloksia. Tuloksien ryhmittelyä tai nimittäjien nimeämistä olisi voinut pohtia toisin mahdollisten kehäpäätelemien välttämiseksi. Lopullisessa kuvauksessa muutamat osa-alueet viittaavat tiiviisti kehittämistyön aineistonkeruuvaiheessa käytettyihin teemoihin, mikä ei itsessään tuo kuvaukseen uutta näkökulmaa. Toisaalta aineistolähtöinen sisällönanalyysi tuotti paljon käytännöllistä tietoa ala- ja yläluokkineen, jotka ovat tämän kehittämistyön arvokkainta tietoa.

9.3 Eettiset kysymykset ja luotettavuus

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä, kuten tarkkuutta, huolellisuutta ja rehellisyyttä. Kehittämistyö on toteutettu eettisyyttä ja luotettavuutta noudattaen. Kehittämistyössä sovellettiin tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia tiedonkeräys-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: 6-7). Tutkimuslupa haettiin ja saatiin Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omniasta.

Osallistujia informoitiin kehittämistyöstä suullisesti sekä erikseen lähetettävällä tiedotteella (Liite 2,3,4 ja 5). Tiedotteen vastaanottaville henkilöille selvitettiin kehittämistyön tavoite, toteutustapa ja osallistujan oikeudet. Työntekijöille tiedote lähetettiin sähköisesti

ja suullinen informaatio annettiin henkilöstön kokouksessa. Nuorille tiedote annettiin suullisen informaation yhteydessä. Tiedotteen lukemisen jälkeen lukija sai itse päättää osallistuisiko kehittämiseen. Kehittämistyöhön osallistuminen oli kaikille vapaaehtoista ja osallistujilta pyydettiin kirjallinen suostumus tutkimukselliseen kehittämistyöhön osallistumisesta (Liite 1). Kehittämistyön toteuttaja oli suurimmalle osalle työntekijöitä ja nuorille ennestään tuttu, mikä osaltaan on saattanut vaikuttaa myönteisesti kehittämistyöhön osallistumiseen erityisesti nuorten osalta. Kehittämistyön toteuttajan eli tutkijan rooli muuttui aineiston keräämisvaiheen jälkeen työntekijästä päälliköksi, mikä ei kuitenkaan ole vaikuttanut kehittämistyöhön osallistuneiden tai osallistumatta jättäneiden työntekijöiden tai nuorten asemaan.

Tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti tutkimukseen osallistuneiden anonymiteettisuojasta huolehtien. Kehittämistyössä ei käsitelty henkilötietoja tai ylläpidetty henkilötietorekisteriä. Kehittämistyössä kerättyä aineistoa käsiteltiin vain tutkimuksen toteuttajan toimesta, eikä aineistoa jätetty missään vaiheessa ulkopuolisten nähtäville tai kuultavaksi. Kerätty aineisto tallennettiin sähköiseen muotoon heti aineiston keräämisen jälkeen ja säilytettiin tietokoneella salasanan takana. Kirjallinen, fyysinen aineisto silputtiin ja toimitettiin tietosuojajätteeseen sähköiseksi muuttamisen jälkeen. Aineiston hävittämisestä vastasi yksinomaan tutkimuksen toteuttaja ja hävittäminen toteutettiin tutkimuksellisen kehittämistyön julkaisemisen jälkeen. Ääni-, kuva- ja tekstitiedostot poistettiin tietokoneilta ja mobiililaitteista.

Kehittämistyö järjestettiin työntekijöiden ja nuorten päivittäisen työajan sisällä. Kehittämistyöhön osallistuminen tai osallistumatta jättäminen ei vaikuttanut osallistujien työsuhteeseen tai työpajajaksoon. Kehittämistyöhön osallistuvilla oli oikeus keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman selitystä. Keskeytyksiä aineiston keruun aikana ei tullut, mutta yhteensä kolme henkilöä perui osallistumisensa ennen aineiston keruuta. Lopullinen kirjallinen raportti on tarkistettu Turnitin-ohjelmalla tekijänoikeusloukkauksien välttämiseksi. Raportti ja kehittämistyön toteutus on pyritty kuvaamaan mahdollisimman selkeästi ja tarkasti toistettavuuden ja luettavuuden helpottamiseksi.

9.4 Tulosten hyödynnettävyys ja jatkokehittäminen

Gloaalien muutossykylien myötä palveluiden kilpailu lisääntyy ja tuottavuusnäkökulma korostuu. Mahdollinen kunta- ja palvelurakenteen muutos luo epävarmuutta siitä, millai-

sia palveluita tarjotaan tai evätäänkö palveluita joiltakin kokonaan. Myös muuttuva työelämä luo paineita yksilöille. Lisääntyneen epävarmuuden myötä olisi kiinnitettävä enemmän huomiota yksilöiden sekä yhteisöjen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimiseen. (Lundbom & Herranen 2011: 10.) Tämän hetken haaste on etsiä keinoja, joilla voidaan auttaa psykososiaalisista syistä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle jääneitä nuoria (Karjalainen 2012: 13). Tämä luo kysyntää myös sosiaalista vahvistumista edistävälle ja käytännönläheiselle työlle, jossa keskitytään tukemaan ihmisten omia taitoja yhteiskunnassa ja elämässä pärjäämiseksi. Tämä kehittämistyö vastaa osaltaan tähän yhteiskunnalliseen haasteeseen.

Kuntoutuksen ekologisessa mallissa yksilön kuntoutuminen tapahtuu jatkuvassa suhteessa ympäristöön. Kuntoutuminen ei tapahdu itsestään, vaan prosessissa tarvitaan myös ympäristön tukea. (Härkäpää & Järvikoski 2011: 50-51.) Työpajatoiminta voi toimia nuorten kohdalla joko aktivoivana kuntoutuksena tai varhaisen kuntoutuksen interventiona (Karjalainen 2012: 11). Parhaimmillaan työpajojen toimintaympäristö tarjoaa nuorille mahdollisuuksia oman työ- ja toimintakykynsä testaamiseen, ylläpitämiseen ja edistämiseen sekä tarvittaessa auttaa nuorta mahdollisten esteiden poistamisessa kuntoutumisen tieltä. Nuorten sosiaalista vahvistumista edistävien ohjauskäytäntöjen avulla vahvistetaan työpajatoiminnan kuntoutuksellista vaikuttavuutta, kun työpaja ja siellä tapahtuva ohjaus nähdään merkityksellisenä osana nuoren kuntoutumista edistävää ympäristöä.

Tämän kehittämistyön tulosten avulla voidaan tehdä näkyväksi työpajatoiminnan laadullista työtä. Tuloksia voi hyödyntää valtakunnallisesti myös muilla työpajoilla. Kuvauksen ja tuloksien myötä voidaan kuvata mitä sosiaalinen vahvistaminen käytännössä työpajojen osalta tarkoittaa. Tämä kehittämistyö antaa hyvät lähtökohdat sosiaalisen vahvistamisen toimintatapojen ja menetelmien kehittämiseen myös jatkossa ja sitä kautta parempien inhimillisten tuloksien saavuttamiseen sosiaalisen vahvistamisen avulla.

Elinikäisen oppimisen näkökulmasta erityisesti valmennuksellisen osaamisen lisääminen ja kehittäminen ovat työpajoilla keskiössä. Tällä kehittämistyöllä jaetaan tietoa siitä, miten ohjauksella voidaan vaikuttaa nuorten sosiaaliseen vahvistumiseen. Kuvausta nuorten sosiaalista vahvistumista edistävästä ohjauskäytännöistä voidaan hyödyntää ohjaustyön työkalupakkina työpajalla, sillä kuvaus pitää sisällään konkreettisia keinoja, menetelmiä ja välineitä, joita työntekijät voivat ottaa käyttöön omassa toiminnassaan riippuen mitä taitoja tai valmiuksia haluavat nuorten kohdalla edistää.

Kuvaus voi toimia apuna myös nuorille. Työpajajakson alussa nuorelle laaditaan henkilökohtainen valmennussuunnitelma, johon kirjataan muun muassa nuoren omat tavoitteet. Pohtiessa, miten nuori voi saavuttaa omat tavoitteensa, voidaan hyödyntää kuvausta eräänlaisena valikkona työpajatoiminnan tarjoamista konkreettisista mahdollisuuksista. Kehittämistyön keskeisimpiä tuloksia hyödynnetään korostamalla niitä työpajojen ohjaustyön minimivaatimuksena. Lopullista kuvausta voidaan muokata nostamalla kuvioon vain keskeisimmät ohjauskäytännöt ja hyödyntää esimerkiksi huoneen tauluna sekä työntekijöiden ohjenuorana.

Omnia on uusiutunut perussopimuksensa Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisten kanssa syksyllä 2018. Perussopimukseen on ensimmäisen kerran kirjattu myös nuorten työpajatoiminnan vakiinnuttaminen osaksi Omniaa sekä Omnian rooli osallisuuden edistämässä kuntayhtymän alueella. Tämän kehittämistyön tuotoksena syntynyttä kuvausta hyödynnetään Omnian nuorten työpajojen ohjaustyön kehittämisessä tällä hetkellä sekä tulevaisuudessa. Muun muassa vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden mittaamisen lisääntyminen aiheuttaa tarpeen ohjaustyön laadun kehittämiseen myös tulevaisuudessa tulosten parantamiseksi. Myös digitaalisten ja osallisuutta edistävien menetelmien lisääminen ovat osa Omnian toimintasuunnitelmaa vuodelle 2019, johon tämä kehittämistyö osaltaan jo jonkin verran vastaa. Vaikuttavuuden osalta olisi mielenkiintoista tutkia, onko sosiaalista vahvistumista edistävillä ohjauskäytännöillä vaikutusta nuorten kokemaan sosiaaliseen vahvistumiseen. Tällä hetkellä nuorten kokemaa muutosta mitataan Sovari- ja Työtähti-mittareilla. Omnian nuorten työpajoilla on syksyllä 2018 aloitettu ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tutkimuksellinen kehittämistyö sosiaalisen kuntoutuksen alalta, jonka aiheeksi muotoutuneen työpajatoiminnan vaikuttavuuteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja kehittäminen.

Tämän kehittämistyön myötä työpajojen välineistöä on alettu uudistamaan. Työpajoille on tilattu muun muassa näyttöjä ja tablettitietokoneita ohjauksen välineiksi. Digitaalisiin ohjausratkaisuihin on kiinnitetty enemmän huomiota. Työntekijöille on tarjottu koulutuksia tietoteknisen osaamisen kartuttamiseksi ja päivittämiseksi. InnoOmnian kehittäjätyöryhmä on kerännyt tietoa Omnian elinikäisen oppimisen toimialan toimijoiden digitaalisuuteen liittyviä kehittämistarpeista, jossa työpajojen osalta tuotu esiin kehittämistyöstä nousseita uusia käytäntöjä, jotka vaativat jatkokehittämistä. Muun muassa tietoteknisten taitojen opettaminen yksilöllisesti tai ryhmässä, tavoitteiden saaminen sähköiseen muotoon (esim. sovellus), nuoren tavoitteiden ja päiväkirjojen integroiminen yhteen, digilinkkien ja QR-koodien hyödyntäminen laitteiden käytön opastuksessa, yksilöohjaus

anonyymisti ja ammattilaisen ylläpitämä anonyymi vertaistukiryhmä vaativat jatkokehittämistä, digitaalisten ratkaisujen pohtimista ja taloudellisten resurssien tarkastelua.

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön aikana tutkijan rooli on muuttunut työntekijästä esimiesasemaan, mikä on edesauttanut tuloksien hyödyntämistä ja käytäntöön viemistä. Kehittämistyön myötä yhteiskehittely on otettu osaksi työpajojen kehittämistoimintaa ja asiakkaan eli nuoren rooli kehittäjäkumppanina on tunnistettu entistä paremmin. Tulevaisuudessa nuorille annetaan enemmän mahdollisuuksia osallistua työpajatoiminnan kehittämiseen. Toimintatutkimuksellisesta näkökulmasta tarkasteltaessa suunnittelun sykli on saatettu päätökseen ja seuraavaksi siirrytään toiminnan sykliin eli tässä tapauksessa tuloksien juurruttamiseen, joka on huomioitu Omnian nuorten työpajojen toimintasuunnitelmassa vuodelle 2019. Toimintasuunnitelmaan on kirjattu tavoitteeksi, että jokainen työntekijä ottaisi käyttöön ainakin kaksi itselleen uutta käytäntöä vuoden 2019 aikana. Käyttöön oton varmistamiseksi suunnitellaan tarvittavat tukitoimet sekä mahdollistetaan työntekijöille kollegiaalinen tuki. Kehittämistyöhön osallistuneista osa oli sitä mieltä, että ohjauskäytäntöjen kehittäminen ja toisaalta päivittäminen koettiin tärkeänä ja sitä toivottiin osaksi säännöllistä kehittämistoimintaa. Tämä ehdotus on otettu huomioon ohjauskäytäntöjen jatkokehittämisessä ja ohjauskäytäntöjen säännöllinen tarkastelu otetaan osaksi työpajojen kehittämistoimintaa. Muun muassa tarve kehittää osaamista, osallisuutta edistäviä menetelmiä, työn muutokseen reagoiminen ja vaikuttavuuden mittaaminen puoltavat ohjauskäytäntöjen jatkokehittämistä myös tulevaisuudessa.

Lähteet

Aaltola, Juhani & Syrjälä, Leena 1999. Tiede, toiminta ja vaikuttaminen. Teoksessa Heikkinen, Hannu L.T. & Huttunen, Rauno & Moilanen, Pentti (toim.) Siinä tutkija, missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Aaltonen, Sanna & Berg, Päivi & Ikäheimo, Salla 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 84. Saatavilla osoitteessa: <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuoretluukulla.pdf>> Luettu 27.1.2018.

Ahonen, Heli & Kekäläinen, Kaija & Mäkinen, Elisa & Rahikka, Anna & Sipari, Salla 2014. Osaamispolku yhteiselle kartalle. AMK-lehti. Journal of Finnish Universities of Applied Sciences. No 4. 2014. Saatavilla osoitteessa: <<https://uasjournal.fi/tutkimus-innovaatiot/osaamispolku-yhteiselle-kartalle/>> Luettu 20.11.2018.

Aluehallintovirasto 2017. Työpajatoiminta 2017. Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Opetus- ja kulttuuritoimen vastuualue. Aluehallintovirastojen julkaisuja 50/2018. Saatavilla osoitteessa: <<http://www.avi.fi/documents/10191/10616116/Tyopajatoiminta-2017-LSSAVI.pdf/51d6bf0d-95fe-4ab4-b3c7-ddeb2920dfdf>> Luettu 18.9.2018.

Anttila, Pirkko 2005. Ilmaisu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: Akatiimi 2005.

Bandura, Albert 1994. Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), Encyclopedia of human behavior. Vol. 4, pp. 71-81. New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], Encyclopedia of mental health. San Diego: Academic Press, 1998). Saatavilla osoitteessa: <<https://www.uky.edu/~eushe2/Bandura/Bandura1994EHB.pdf>> Luettu 29.10.2018.

Eskola, Jari & Suoranta Juha 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Forman, Pauli 2018. Työn murros ja työelämää koskeva tilannekuva. Hyvinvointi tulevaisuuden työssä – seminaari. Metropolia. Helsinki 3.8.2018. Materiaali saatavilla osoitteessa: <https://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Forma_Tiedon_varassa_tulevaisuuteen.pdf>. Luettu 26.9.2018.

Gretschel, Anu & Myllyniemi, Sami 2017. Työtä, koulutus- tai harjoittelupaikkaa ilman olevien nuorten käsityksiä tulevaisuudesta, demokratiasta ja julkisista palveluista. Nuorisobarometrin erillisnäyte/ aineistonkeruu. Nuorisotutkimusseura ry./ Nuorisotutkimusverkosto. Saatavilla osoitteessa: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/hankkeet/nuorisobarometrin-erillisnayte/eriavoistumistyoryhma_gretschelmyllyniemi_neet_aineistokooste_05122017_nettiin.pdf> Luettu 16.10.2018.

Gretschel, Anu 2002. Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Teoksessa Gretschel, Anu (toim.): Artikkeleita osallisuudesta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Gretschel, Anu 2011. Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma. Nuorisoasiainkeskus. Julkaisuja 03/2011. Saatavilla osoitteessa: < <http://www.nuoriso-tutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuorisotalo.pdf>> Luettu 20.8.2018.

Hart, R. 1997. Children's Participation: The Theory and Practice of Involving Young Citizens in Community Development and Environmental Care. London: Earthscan & Unicef.

Hassinen, Jukka 2005. Esipuhe. Teoksessa Hassinen, Jukka (toim.): Työ- ja yksilövalmennuksen käytäntöjä – näkökulmia 2000-luvun työpajojen palveluihin. Sivut 5-7. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Balanssi akatemia. Helsinki: Edita Prima Oy.

Heikkinen L.T. Hannu 2008. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Heikkinen L.T., Hannu, Rovio, Esa & Syrjälä, Leena (toim.): Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Sivut 15-37. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Heikkuri, Martti & Takkunen, Heikki & Takkunen, Ulla-Maija 2005. Erilaiset yhdessä – Työpajaohjaajan painajainen vai toiveuni? Teoksessa Hassinen, Jukka (toim.): Työ- ja yksilövalmennuksen käytäntöjä – näkökulmia 2000-luvun työpajojen palveluihin. Sivut 89-107. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Balanssi akatemia. Helsinki: Edita Prima Oy.

Heinonen, Ulla 2008. Sähköinen yhteisöllisyys. Kokemuksia vapaa-ajan, työn ja koulutuksen yhteisöistä verkossa. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja 14. Turun yliopisto. Saatavilla osoitteessa: < <http://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/39380/diss2008heinonen.pdf?sequence=1>> Luettu 17.10.2018.

Helve, Helena 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Helsinki University Press.

Hill, Petri & Ståhl, Timo & Merikukka, Marko & Ristikari, Tiina 2017. Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskemasta. *Analyytit. Yhteiskuntapolitiikka* 82 (2017):6. Sivut 663-673. Saatavilla osoitteessa: < <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2017121455844>>. Luettu 27.1.2018.

Hirsjärvi, Sirkka & Helena, Hurme 2000. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustanneosakeyhtiö Tammi.

Hyväri, Susanna & Nylund, Marianne 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla (toim.) Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi. Helsinki: Tammi.

Häggman, Erik & Walldén, Jaana 2017. Työpajatoiminnan ja Valtakunnallisen työpajayhdistyksen tarinaa kahdelta vuosikymmeneltä. Teoksessa Pietikäinen, Reetta & Välimaa, Anne (toim.): Mahdollisuuksia rakentamassa. Valtakunnallinen työpajayhdistys

ry 20 vuotta työpajakentän vaikuttajana ja kehittäjänä. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Hämäläinen, Tuija & Palo, Susanna 2014. Työpajapedagogiikka. Valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Hämäläinen, Ulla & Tuomala, Juha 2013. Faktaa nuorisotyöttömyydestä. Taloustieteellisiä näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja talouspolitiikan päätöksiin. Vatt Policy Brief 2/2013. Saatavilla osoitteessa: <https://vatt.fi/documents/2956369/3012265/vatt_policybrief_22013.pdf/ddb0b981-6dff-4c64-bfd1-8d709817a433/vatt_policybrief_22013.pdf.pdf> Luettu 26.9.2018.

Härkäpää, Kristiina & Järvikoski, Aila 2011. Kuntoutuksen perusteet. Helsinki: WSOYpro Oy.

Ihalainen, Jarmo & Kettunen, Reetta & Kähäri-Wiik, Kaija & Vuori-Kemilä, Anne. Kuntoutuksen mahdollisuudet. Helsinki: WSOY Oy.

Juvonen, Tarja 2013. Sosiaalisesti kontrolloitu, hauraasti autonominen. Nuorten toimijuuden rakentuminen etsivässä työssä. Nuorisotutkimusseura ry. Nuorisotutkimusverkosto. Verkkojulkaisuja 116. Saatavilla osoitteessa: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisut/sosiaalisesti_kontrolloitu.pdf> Luettu 14.11.2018.

Kajantie, Eero & Hovi, Petteri & Erikson, Johan & Laivuori, Hannele & Andersson, Sture & Räikkönen, Katri 2013. Teoksessa Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. (toim.) Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Kallio, Kirsi Pauliina & Stenvall, Elina & Bäcklund, Pia & Häkli, Jouni 2013. Arjen osallisuuden tukeminen syrjäytymisen ehkäisemisen välineenä. Teoksessa Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena (toim.): Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Kananen, Jorma 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 93. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karjalainen, Vappu 2012. Yksilöllistymiskehitys muuttaa kuntoutusta – mutta miten? Teoksessa Karjalainen, Vappu & Vilkkumaa, Ilpo (toim.): Kuntoutus kanssamme. Ihmisen toimijuuden tukeminen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. StaKes. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Keltikangas-Järvinen, Liisa 1994. Hyvä itsetunto. Porvoo: Werner-Söderström.

Keltikangas-Järvinen, Liisa 2008. Temperamentti, stressi ja elämäntilanne. Helsinki: WSOy.

Kinnunen, Riitta 2016. Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus. Työkäluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Saatavilla osoitteessa: < https://www.tpy.fi/site/assets/files/1372/tyopajatoiminnan-ja-etsivan_sovari-mittari_verkko-pdf.pdf> Luettu 10.1.2018.

Kohti kuntouttavampia työelämäpalveluita – KOPPI-hankkeen tuloksia 2015. Työpaperi 7/2015. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Saatavilla osoitteessa: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-438-0>> Luettu 10.1.2018.

Kuure, Tapio 2015. Sosiaalisen vahvistamisen määrittely ja asema nuorten hyvinvoinnin palvelujärjestelmässä. Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina. Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla osoitteessa < <https://www.tpy.fi/aineistot/julkaisut/verkkojulkaisut/>> Luettu 10.1.2018.

Laaksonen, Helena 2001. Nuorten siirtyminen työmarkkinoille 1990-luvun Suomessa. Teoksessa Kuure, Tapio (toim.): Aikuistumisen pullonkaulat. Sivut 86-96. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 16. Nuorisoasiain neuvottelukunta Nuora julkaisuja 19. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Stakes. Pieksämäki: Raamattutalo Oy.

Laaksonen, Saara & Koskinen, Sanna & Salminen, Leena 2011. Teoksessa Junnila, Riina, Koskinen, Sanna, Stolt, Minna & Salminen, Leena (toim.): Näyttöön perustuva opettaminen ja ohjaaminen. Sivut 38-49. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. Sarja A62. Turku: Turun yliopisto.

Lundbom, Pia & Herranen, Jatta 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä (toim.) Lundbom, Pia & Herranen, Jatta. Sarja C. oppimateriaaleja 26. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Saatavilla osoitteessa: < <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-456-114-3>> Luettu 11.1.2018.

Marniemi, Janne & Pekkala, Terho 2005. Johdanto. Teoksessa Työ- ja yksilövalmennuksen käytäntöjä – näkökulmia 2000-luvun työpajojen palveluihin (toim.) Hassinen, Jukka. Sivut 9-18. Balanssi akatemia. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Balanssi akatemia. Helsinki: Edita Prima Oy.

Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Lundbom, Pia & Jatta, Herranen (toim.) 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. 13-29. Sarja C. oppimateriaaleja 26. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Saatavilla osoitteessa: < <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-456-114-3>> Luettu 11.1.2018.

Morton, Matthew & Montgomery, Paul 2011. Youth empowerment programmes for improving self-efficacy and self-esteem of adolescents. Cambell systematic reviews. 5/2011. The Campbell Collaboration. Last updated 3/2011. Saatavilla osoitteessa: < https://www.campbellcollaboration.org/media/k2/attachments/Morton_YEP_Review.pdf> Luettu 4.11.2018.

Mäkinen, Elisa 2014. Kuntoutujan uusi asema. Teoksessa Kuntoutettavasta kehittäjäkumppaniksi. (toim.) Sipari, Salla, Mäki, Elisa & Paalasmaa, Pekka. Sivut 8-14. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Aatos artikkelit 13. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu.

Notkola & Pitkänen & Tuusa & Ala-Kauhaluoma & Harkko & Korkeamäki & Lehikoinen, Lehto-ranta & Puumalainen 2013. Nuorten syrjäytyminen. Tietoa, toimintaa ja tuloksia. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisuja 1/2013. Eduskunta. Saatavilla osoitteessa: < https://www.eduskunta.fi/fi/tietoaeduskunnasta/julkaisut/documents/trvj_1+2013.pdf> Luettu 18.9.2018.

Nuorisolaki 1285/2016. Verkkodokumentti. Saatavilla osoitteessa: < <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>> Luettu 13.1.2018.

Nuorisolaki 72/2006. Verkkodokumentti. Saatavilla osoitteessa: < <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>> Luettu 13.1.2018.

Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportti ja suositukset jatkotoimiksi 2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 19/2015. Työ ja yrittäjyys. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavilla osoitteessa:< <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-227-970-5>> Luettu 2.12.2017.

Ohtonen, Jukka 2016. Taloudellisia näkökulmia. Starttivalmennus ja työpajatoiminta. Valtakunnallinen työpajatoiminta. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry RAY:n tuella. Verkkojulkaisu. Saatavilla osoitteessa:< <https://www.tpy.fi/aineistot/julkaisut/verkkojulkaisut/> > Luettu 10.10.2018.

Oinonen, Eriikka 2001. Perheellisyys ja vanhemmuus aikuisuuden määrittäjänä. Teoksessa Aikuistumisen pullonkaulat (toim.) Kuure Tapio. Sivut 109-123. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 16, Nuorisosiain neuvottelukunta Nuora julkaisuja 19, Sosiaali. ja terveystalouden kehittämiskeskus Stakes. Pieksämäki: Raamattutalo Oy.

Ojanen, Markku. 1994. Mikä minä on? Minän rakenne, kehitys, häiriöt ja eheytyminen. Tampere: Kirjatoimi.

Omnia 2017. Organisaatio. Tietoa Omniasta. Saatavilla osoitteessa: < <https://www.omnia.fi/tietoa-omnia/organisaatio>> Luettu 13.1.2018.

Omnia arvo 2016. Strategiatyö. Organisaatio ja johto. Omnia Intranet (saatavilla vain kirjautumalla). Omnia.

Omnia nuorten työpajat 2017. Nuorten työpajatoiminta. Oppimaan. Omnia. Saatavilla osoitteessa: < <https://www.omnia.fi/hae-oppimaan/nuorten-tyopajatoiminta>> Luettu 13.1.2018.

Oranen Mikko 2013. Osallisuus osaksi arkea. Teoksessa: Hastrup, Arja & Hietanen-Peltola, Marke & Jahnukainen, Johanna & Pelkonen, Marjaana (toim.) 2013. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen. Raportteja 3/2013. Lasten Kaste -kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla osoitteessa: < <http://tulesa.fi/wp-content/uploads/2015/11/Lasten-nuorten-ja.pdf>> Luettu 20.11.2018.

Paalasmaa, Pekka 2014. Yhteiskehittely yhdessä oppimisena. Hyvinvointia vahvistava yhteiskehittely. Teoksessa Sipari, Salla, Mäkinen, Elisa & Paalasmaa, Pekka (toim.):

Kuntoutettavasta kehittäjäkumppaniksi. Metropolia ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Aatos-artikkelit 13. 2014. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu.

Pietikäinen, Reetta 2017. Sovari – sosiaalisen vahvistumisen mittari. Työpajatoiminnan valtakunnalliset tulokset 2017. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Saatavilla osoitteessa: < <https://www.tpy.fi/aineistot/julkaisut/verkkojulkaisut/>> Luettu 28.1.2018.

Poikkeus, Anna-Maija & Rasku-Puttonen, Helena & Lerkkanen, Marja-Krisitiina & Kuorelahti, Matti & Siekkinen, Martti & Kiuru, Noona & Nurmi, Jari-Erik 2013. Teoksessa Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena (toim.): Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Puukka, Merja 2013. Sosiaalisen kasvuympäristön yhteys elämänhallintaan aikuisuudessa. Turun yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Sosiologian pro gradu –tutkielma. Saatavilla osoitteessa: < http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/92133/GRADU_puukka_%202013.pdf?sequence> Luettu 16.8.2018.

Rautio, Outi 2017. Valmennusprosessi työpajalla. Teoksessa Pietikäinen, Reetta & Välimaa, Anne (toim.): Mahdollisuuksia rakentamassa. Sivut 40-44. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry 20 vuotta työpajakentän vaikuttajana ja kehittäjänä. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Reivinen, Jukka 2013. Johdanto: Yhdessä vai yksin eteenpäin? Teoksessa Reivinen, Jukka & Vähäkylä, Leena (toim.): Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus.

Saaristo, Anne-Maria 2011. Emotionaalinen ammattitaito osana sosiaalisen vahvistamisen taitoisuutta. Teoksessa Lundbom, Pia & Herranen, Jatta (toim.): Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. HUMAK. Saatavilla osoitteessa: < <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf> > Luettu 19.10.2018.

Salonen, Sari & Eloranta, Sini & Hautala, Tiina & Kinos, Sirpa 2017: Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmät ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa osoitteessa: < <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>>, luettu 18.9.2018.

Savolainen, Hanne & Blomqvist, Pia 2016. Learning cafe eli oppimiskahvila. Toimintamalli. Innokylä. 22.2.2016. Saatavilla osoitteessa: < <https://www.innokyla.fi/web/malli2825539/toimintamalli>> Luettu 3.1.2018.

Savukoski, Marjo & Kauramäki, Pirjo 2004. Nuoren sosiaalinen tukeminen omalle ammatilliselle uralle. Teoksessa Karjalainen, Vappu & Vilkkumaa, Ilpo (toim.): Kuntoutus kanssamme. Ihmisen toimijuuden tukeminen. Sivut 123-135. 7. painos. Stakes. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Selvitys nuorten sosiaalisesta kuntoutuksesta 2014. Tuusa, Matti & Ala-Kauhaluoma, Mika. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:42. Helsinki. Saatavilla osoitteessa: < <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3545-7>> Luettu 4.12.2017.

Siitonen, Juha 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Väitöstutkimus. Oulun yliopisto. Oulu. Saatavilla osoitteessa: < <http://jultika.oulu.fi/files/isbn951425340X.pdf>> Luettu 29.10.2018.

Sijoittumistiedot 2017. Omnian nuorten työpajat. Omnia. Toimintakertomus 2017. Saatavilla vain kirjautumalla. Espoo.

Similä, Jenni 2012. Lasten ja nuorten yhteiskunnallinen hyvinvointi alkaa arjen hallinnasta. Etusivu. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkolehti. Saatavilla osoitteessa: < <http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2012/1005/teemapalsta.html?lang=fi>> Luettu 6.8.2018.

Sosiaalihuoltolaki ja sosiaalinen kuntoutus. Kuntakyselyn tulokset. työpaperi 47/2016. Puromäki Henna & Kuusio Hannamari & Tuusa Matti & Karjalainen Jarmo. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print- Suomen yliopistopaino Oy. Helsinki 2017. <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-803-6>> Luettu 29.1.2018.

THL 2016. Sosiaalihuoltolaki ja sosiaalinen kuntoutus. Kuntakyselyn tulokset. Työpaperi 47/2016. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. 2017. Saatavilla osoitteessa: < <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-803-6>> Luettu 29.1.2018.

THL 2018. Enemmän sosiaalista toimintakykyä, lisää osallisuutta! Yhteiskehittäen vaikeuttavampaa sosiaalista kuntoutusta. Sosiaalisen kuntoutuksen kehittämishankkeen (SOSKU) 2015-2018 loppuraportti. Työpaperi 7/2018. Terveysten ja Hyvinvoinnin laitos. Saatavilla osoitteessa: < http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136144/URN_ISBN_978-952-343-070-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Luettu 25.9.2018.

Tilastokeskus 2018. Tilastot. Työmarkkinat. Työvoimatutkimus. Julkaistu 21.8.2018. Saatavilla osoitteessa: <http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2018/07/tyti_2018_07_2018-08-21_tie_001_fi.html> Luettu 26.9.2018.

Te-palvelut 2017. Työkokeilun käytännöt ja säännökset. Saatavilla osoitteessa: < http://www.te-palvelut.fi/te/fi/erikoissivut/kaytannot_ja_saannokset/index.html> Luettu 20.4.2018.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Saatavilla osoitteessa: < http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf> Luettu 14.1.2018. Helsinki.

Tuusa, Matti & Ala-Kauhaluoma, Mika 2014. Selvitys nuorten sosiaalisesta kuntoutuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:42. Helsinki. Saatavilla osoitteessa: < <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3545-7>>. Luettu 23.5.2018.

Työpajayhdistys 2017. Valtakunnallinen työpajayhdistys. Kehittäminen. Saatavilla osoitteessa: <<https://www.tpy.fi/kehittaminen/>> Luettu 5.1.2018.

Wallace, Patricia 1999. The psychology of the internet. Cambridge. The University of Cambridge: Cambridge university press.

Suostumus kehittämistyöhön

Olen saanut, lukenut ja ymmärtänyt Omnian nuorten työpajojen kehittämistä koskevan tiedotteen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen kehittämistyön tarkoituksesta, tietojen keräämisestä ja säilytyksestä, ja minulla on ollut mahdollisuus saada lisätietoja suullisesti tai kirjallisesti.

Ymmärrän, että osallistumiseni kehittämistyöhön on vapaaehtoista ja voin perustelematta keskeyttää osallistumiseni kehittämistyöhön milloin tahansa. Keskeytyksen ilmoitan kehittämistyön tekijälle Monika Seppälälle joko suullisesti tai kirjallisesti. Tutkimuksellisen kehittämistyön tekijän yhteystiedot löytyvät tämän suostumuslomakkeen alalaidasta.

Suostun osallistumaan kehittämistyöhön vapaaehtoisesti.

Paikka ja aika

Suostumuksen antajan allekirjoitus

Paikka ja aika

Suostumuksen vastaanottajan allekirjoitus

Yhteistiedot

Monika Seppälä
etunimi.sukunimi@omnia.fi
puhelinnumero

Suostumus allekirjoitetaan kahtena kappaleena, yksi suostumuksen antajalle ja yksi suostumuksen vastaanottajalle.

Hei,

Onko Sinulla hyviä kokemuksia nuorten ohjaamisesta? Tai kaipaatko uusia ideoita ohjaustyöhön? Tervetuloa kehittämään Omnian nuorten työpajojen ohjauskäytäntöjä! Omnian nuorten työpajoilla halutaan kehittää ohjauskäytäntöjä, jotka edistävät nuorten sosiaalista vahvistumista. Pyydän Sinua mukaan tähän kehittämistyöhön asiantuntijaksi!

Kutsun Sinut mukaan kahteen tapaamiseen kevään 2018 aikana. Tapaamiset kestävät kaksi tuntia ja järjestetään päivittäisen työaikasi sisällä. Tapaamiset järjestetään Omnian nuorten työpajoilla 0. kerroksessa ke **11.4.2018** klo: 13-15 sekä ke **9.5.2018** klo: 13-15. Luvassa pientä näposteltavaa ja keskustelua hyvässä hengessä yhdessä nuorten kanssa!

Heräsikö kiinnostus? Mikäli olet halukas osallistumaan, pyydän Sinua ilmoittautumaan tapaamisiin etukäteen **6.4.2018** mennessä. Ensimmäiseen tapaamiseen mahtuu mukaan kaikki halukkaat! Toiseen tapaamiseen pääsee 1-2 osallistujaa jokaisesta tiimistä ilmoittautumisjärjestyksessä. Yhteystietoni löydät tämän tiedotteen ala-laidasta.

Tapaamiset liittyvät kehittämistyöhön, joka on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun Kuntoutuksen ylemmän amk-tutkinnon opintoja. Kehittämistyön tutkimussuunnitelman ovat hyväksyneet Nea Vänskä ja Elisa Mäkinen. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia on myöntänyt kehittämistyölle tutkimusluvan 22.2.2018.

Kehittämistyöhön **osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen** ja Sinulla on oikeus keskeyttää osallistumisesi milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tapaamiset taltioidaan ja kaikki kerätty tieto käsitellään luottamuksellisesti eikä ketään yksittäistä henkilöä voida tunnistaa lopullisesta raportista. Tapaamisen jälkeen kerätty aineisto siirretään sähköiseen muotoon ja säilytetään tietokoneella salasanan takana. Kirjallinen materiaali tuhoetaan silppuamalla ja viedään tietosuojajätteen. Tutkimusaineiston analysointiin osallistuu ainoastaan allekirjoittanut ja kaikki taltioitu aineisto hävitetään kehittämistyön valmistuttua. Valmis työ on saatavissa sähköisenä versiona Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjaston Theseus -tietokannasta.

Annan mielelläni lisätietoa kehittämistyöstä!

Yhteystiedot:

Monika Seppälä, puhelinnumero, etunimi.sukunimi@omnia.fi
Omnian nuorten työpajat, Kuusiniemi 10, 2.kerros
02700 Espoo

Hei,

Olisiko Sinulla ideoita ohjaustyön parantamiseksi työpajoilla? Haluatko jakaa hyviä kokemuksia saamastasi ohjauksesta? Tervetuloa kehittämään Omnian nuorten työpajojen ohjauskäytäntöjä! Omnian nuorten työpajoilla halutaan kehittää ohjauskäytäntöjä, jotta te nuoret saisitte mahdollisimman hyvää ohjausta. Haluamme edistää nuorten sosiaalista vahvistumista! Pyydän Sinua mukaan tähän kehittämistyöhön asiantuntijaksi!

Kutsun Sinut mukaan kahteen tapaamiseen kevään 2018 aikana. Tapaamiset kestävät kaksi tuntia ja järjestetään päivittäisen työaikasi sisällä. Tapaamiset järjestetään Omnian nuorten työpajoilla 0. kerroksessa **ke 11.4.2018** klo: 13-15 sekä **ke 9.5.2018** klo: 13-15. Luvassa pientä näposteltavaa ja keskustelua hyvässä hengessä yhdessä työntekijöiden kanssa!

Heräsiikö kiinnostus? Mikäli olet halukas osallistumaan, pyydän Sinua ilmoittautumaan tapaamisiin etukäteen **6.4.2018** mennessä. Ensimmäiseen tapaamiseen mahtuvat mukaan kaikki halukkaat! Toiseen tapaamiseen pääsee 3 ensimmäiseksi ilmoittautunutta. Yhteystietoni löydät tämän tiedotteen ala-laidasta.

Tapaamiset liittyvät kehittämistyöhön, joka on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun Kuntoutuksen ylemmän amk-tutkinnon opintoja. Kehittämistyön tutkimussuunnitelman ovat hyväksyneet Nea Vänskä ja Elisa Mäkinen. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia on myöntänyt kehittämistyölle tutkimusluvan 22.2.2018.

Kehittämistyöhön **osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen** ja Sinulla on oikeus keskeyttää osallistumisesi milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tapaamiset taltioidaan ja kaikki kerätty tieto käsitellään luottamuksellisesti eikä ketään yksittäistä henkilöä voida tunnistaa lopullisesta raportista. Tapaamisen jälkeen kerätty aineisto siirretään sähköiseen muotoon ja säilytetään tietokoneella salasanan takana. Kirjallinen materiaali tuhoetaan silppuamalla ja toimitetaan tietosuojajätteeseen. Tutkimusaineiston analysointiin ei osallistu ulkopuolisia henkilöitä ja kaikki taltioitu aineisto hävitetään kehittämistyön valmistuttua. Valmis työ on saatavissa sähköisenä versiona Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjaston Theseus -tietokannasta.

Annan mielelläni lisätietoa kehittämistyöstä!

Yhteystiedot:

Monika Seppälä, puhelinnumero, etunimi.sukunimi@omnia.fi
Omnian nuorten työpajat, Kuusiniemi 10, 2.kerros
02700 Espoo

Hei,

Löytyykö Sinulta hyviä ideoita nuorten ohjauksen tueksi? Uusia ohjausmenetelmiä tai välineitä? Tervetuloa kehittämään Omnian nuorten työpajojen ohjauskäytäntöjä! Omnian nuorten työpajoilla halutaan kehittää ohjauskäytäntöjä nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi. Pyydän Sinua mukaan tähän kehittämistyöhön asiantuntijaksi!

Kutsun Sinut mukaan yhteen tapaamiseen kevään 2018 aikana. Tapaaminen kestää kaksi tuntia ja järjestetään Omnian nuorten työpajoilla 0. kerroksessa keskiviikkona 9.5.2018 klo: 13-15. Luvassa pientä naposteltavaa ja keskustelua hyvässä hengessä yhdessä työpajaohjaajien ja työpajanuorten kanssa!

Heräsikö kiinnostus? Mikäli olet halukas osallistumaan, pyydän Sinua ilmoittautumaan tapaamiseen etukäteen 27.4.2018 mennessä. Yhteystietoni löydät tämän tiedotteen ala-laidasta.

Tapaaminen liittyy kehittämistyöhön, joka on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun Kuntoutuksen ylemmän amk-tutkinnon opintoja. Kehittämistyön tutkimussuunnitelman ovat hyväksyneet Nea Vänskä ja Elisa Mäkinen. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia on myöntänyt kehittämistyölle tutkimusluvan 22.2.2018.

Kehittämistyöhön **osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen** ja sinulla on oikeus keskeyttää osallistumisesi milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tapaamisessa käyty keskustelu ja tuotokset taltioidaan. Kaikki kerätty tieto käsitellään luottamuksellisesti eikä ketään yksittäistä henkilöä voida tunnistaa lopullisesta raportista. Aineisto säilytetään tietokoneelle salasanan takana. Tutkimusaineiston analysointiin ei osallistu ulkopuolisia henkilöitä ja kaikki taltioitu materiaali hävitetään kehittämistyön valmistuttua. Valmis työ on saatavissa sähköisenä versiona Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjaston Theseus -tietokannasta.

Annan mielelläni lisätietoa kehittämistyöstä!

Allekirjoitus

Yhteystiedot:

Monika Seppälä
etunimi.sukunimi@omnia.fi
puhelunnumero
Omnian nuorten työpajat
Kuusiniemi 10, 2.kerros
02700 Espoo

Hei,

Onko Sinulla hyviä kokemuksia nuorten ohjaamisesta? Löytyykö uusia ideoita ohjaustyöhön? Tervetuloa kehittämään Omnian nuorten työpajojen ohjauskäytäntöjä! Omnian nuorten työpajoilla halutaan kehittää ohjauskäytäntöjä nuorten sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi. Pyydän Sinua mukaan tähän kehittämistyöhön asiantuntijaksi!

Kutsun Sinut mukaan yhteen tapaamiseen syksyn 2018 aikana. Tapaaminen kestää 1,5 tuntia ja järjestetään päivittäisen työaikasi sisällä. Tapaaminen järjestetään Omnian nuorten työpajoilla 2. kerroksessa 4.6.2018 klo: 8.30-10.00. Luvassa pieni aamiainen ja keskustelua nuorten ohjaamisesta!

Heräsikö kiinnostuksesi? Mikäli olet halukas osallistumaan, pyydän Sinua ilmoittautumaan tapaamiseen etukäteen pp.kk mennessä. Yhteystietoni löydät tämän tiedotteen ala-laidasta.

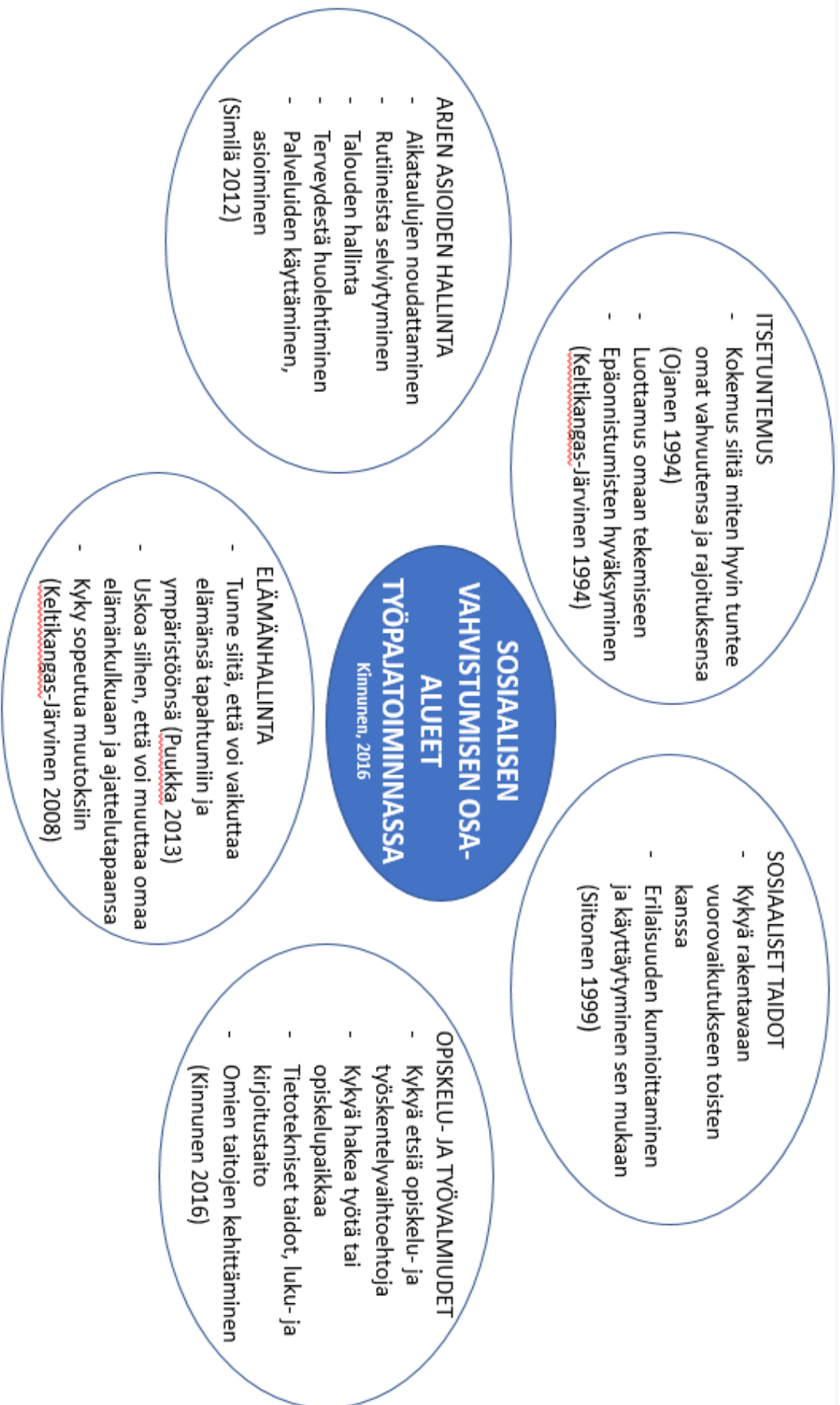
Tapaaminen liittyy kehittämistyöhön, joka on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun Kuntoutuksen ylemmän amk-tutkinnon opintoja. Kehittämistyön tutkimussuunnitelman ovat hyväksyneet Nea Vänskä ja Elisa Mäkinen. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia on myöntänyt kehittämistyölle tutkimusluvan 22.2.2018.

Kehittämistyöhön **osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen** ja Sinulla on oikeus keskeyttää osallistumisesi milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tapaaminen taltioidaan ja kaikki kerätty tieto käsitellään luottamuksellisesti eikä ketään yksittäistä henkilöä voida tunnistaa lopullisesta raportista. Tapaamisen jälkeen kerätty aineisto siirretään sähköiseen muotoon ja säilytetään tietokoneella salasanan takana. Kirjallinen materiaali tuhotaan silppuamalla ja toimitetaan tietosuojajätteeseen. Tutkimusaineiston analysointiin ei osallistu ulkopuolisia henkilöitä ja kaikki taltioitu aineisto hävitetään kehittämistyön valmistuttua. Valmis työ on saatavissa sähköisenä versiona Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjaston Theseus -tietokannasta.

Annan mielelläni lisätietoa kehittämistyöstä!

Yhteystiedot:

Monika Seppälä
etunimi.sukunimi@omnia.fi
puhelinnumero
Omnian nuorten työpajat
Kuusiniemi 10, 2.kerros
02700 Espoo

Megatrendi/ heikko signaali	Muutoksen vaikutukset työpajoilla	Lähde
<ul style="list-style-type: none"> Aktiivimalli 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasmäärien lisääntyminen työpajoilla 	Te-palvelut.fi Finlex
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillisen koulutuksen reformi 	<ul style="list-style-type: none"> Työelämälähtöinen ja työelämässä tapahtuva oppiminen myös työpajoilla Opintojen henkilökohtaistaminen 	minedu.fi Opetus- ja kulttuuriministeriö
<ul style="list-style-type: none"> Työn murros 	<ul style="list-style-type: none"> Työ- ja opiskelu-elämän vaativuus kasvaa Elinikäinen oppiminen lisääntyy Työn muutos lisää syrjäytyksen riskiä 	Sitra
<ul style="list-style-type: none"> Sote- ja maakunta uudistus 	<ul style="list-style-type: none"> Palveluiden kilpailutus lisääntyy Palveluiden kysyntälähtöisyys lisääntyy Palveluiden laadun ja tehokkuuden kehittäminen 	Alueuudistus.fi
<ul style="list-style-type: none"> Globalisaatio 	<ul style="list-style-type: none"> Kielitietoisuuden lisääminen Monikulttuurisuus työyhteisössä ja asiakaskunnassa lisääntyy 	THL
<ul style="list-style-type: none"> Digitalisaatio 	<ul style="list-style-type: none"> Digitaaliset oppimiskäsit ja välineet yleistyvät Opettaminen ja ohjaaminen robottien ja tekoälyn avulla Uusia tietoteknisiä taitoja vaaditaan lisää 	Sitra

KATSE VUOTEEN 2025

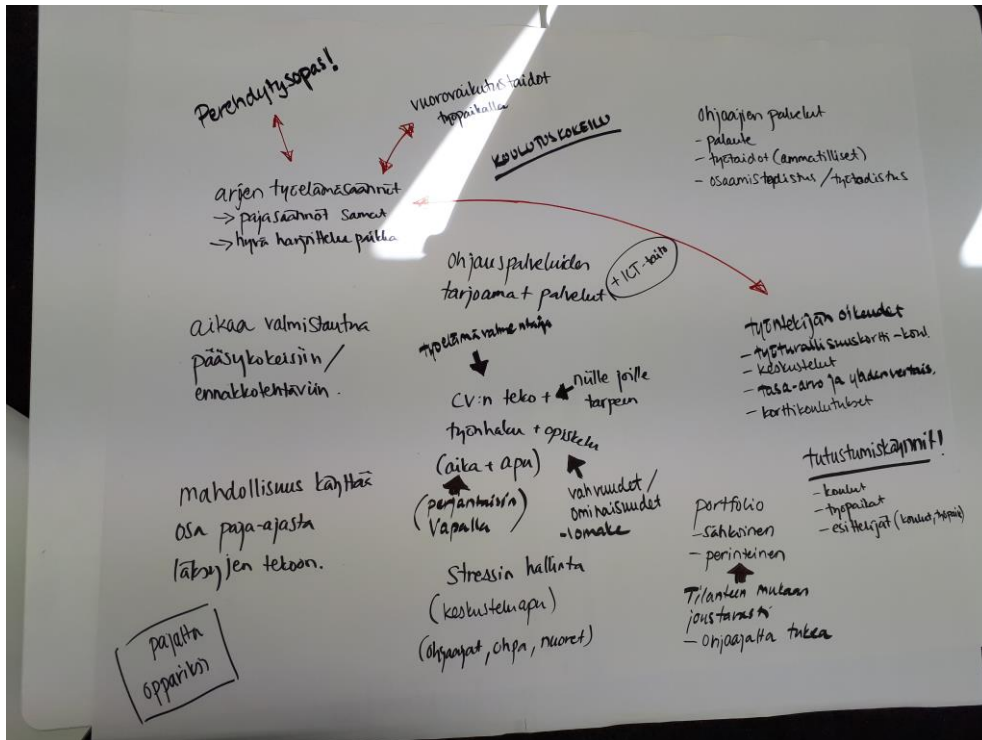
Mitä uusia ohjauuskäytäntöjä työpajoilla tarvitaan, jotta nuoret sosiaalisesti vahvistuvat?

Miten/millä keinoin työpajoilla vahvistetaan muun muassa nuorten

- Opiskelu- ja työvalmiuksia
 - Itsetuntemusta
 - Sosiaalisia taitoja
 - Arjen- ja elämänhallintaa
- tulevaisuudessa?

Näytteet aineistosta

Näyte ensimmäisen yhteiskehittelyn valokuvatusta tuotoksista:

- * NUOREN POSITIIVINEN "SEURANTA" (PÄÄKÄSOTAT, MESTIT)
- * NUOREN KULUMISET, MITÄ KULU MYÖS SIVIKIEKÄMÄIN
- * NUOREN VASTUUTAMISTA, NUOREN VALMIUDET HUOMIÖIDEN (KÄYNTÖMÄÄ)
- * "TOISTOEN KAUTTA", RUTIINIT LUOVAT TURVALLISUUTTA JA SIJÄNÖLLISYTTÄ ELÄMÄIN
- * OHJAUSSALVELUIDEN TUKEI ARJEN HAASTEISIIN (LUOKKA ASUMINEN, KESKUS, OPISKELU)
- * KESKUSTELUAPUA SAATAVILLA
- * JOUSTAVUUTTA TYÖAIKÖJEN SUHTEEN, YKSILÖLÄINEN SANNITELMA NUOREN TARPEIDEN MUKAAN.
- * "RAJAT ON VÄLITTÄMISTÄ"
- * PÄÄÄ TÖÖ OMAN SOSIAALISEN VERKOSTON, OMAN KÄSIÄ IHMIÖIÄ.
- * NUOREN YKSILÖSTÖN TUNNISTAMINEN, OMIEN RAJÖJEN TUNNISTAMINEN JA JAKSAMINEN
- * STRESSINHALLINTA - VALMIUKSIEN TUKEMINEN, PUHUMISEN KAUTTA

Näyte aineistolähtöisestä sisällönanalysistä

Pelkistetty	Alaluokka	Yläluokka
Perehdytysoppaasta löytyy kaikki olennainen tieto pajajaksosta ja siitä, mitä työpaikalla toivotaan	Perehdytysopas	
Perehdytysoppaassa info on tiiviissä paketissa ja kun kaikkea ei muista, niin informaatio on saatavilla perehdytysoppaasta		
Pajasäännöt ovat hyvin samankaltaisia kuin työelämäsäännöt. Paja on hyvä harjoittelupaikka sääntöjen opetteluun.	Työelämäsääntöjä vastaavat pajasäännöt	
Työturvallisuuskorttikoulutus antaa tietoa työsuojelusta ja työntekijän oikeuksista.	Ammatilliset korttikoulutukset	
Korttikoulutukset		
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta tehdyn videon katsominen ja keskusteleminen.	Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-videon katsominen ja siitä keskusteleminen	
Pajalla on mahdollisuus käyttää aikaa pääsykokeisiin valmistautumiseen ja ennakkotehtävien tekemiseen.	Paja-ajan käyttäminen opiskelusuunnitelmien edistämiseen	Paja-ajan käyttäminen työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämiseen
Pajalla on mahdollisuus käyttää osa ajasta läksyjen tekemiseen.		
Pajalla on mahdollisuus käyttää aikaa läksyjen ja portfolion tekemiseen.		
Mahdollisuus käyttää aikaa cv:n tekoon ja työnhakuun.	Paja-ajan käyttäminen työllistymisen edistämiseen	
Ohjauspalvelun tarjoamat palvelut, kuten ammatinvalinnan aamupäivä, yhteishaku info, cv-paja ja niihin liittyvät asiat.	Ohjauspalveluiden tarjoamat ryhmät liittyen koulutukseen ja työhön	Ohjauspalveluiden palvelut liittyen työhön, koulutukseen ja arkeen.
Ohjauspalveluiden tuki arjenhaasteisiin. Sieltä saa apua vuokraan, asumiseen, opiskeluun, terveyteen ja kaikkeen sellaiseen.	Ohjauspalveluiden tuki arkeen	
Työpajat mahdollistavat stressinhallintavalmiuksia ja tukea, ja niistä saa puhua ohjaajien, ohjauspalvelun ja toisten nuorten kanssa.	Stressinhallinta keskustelun avulla	
Ohjaajilta, ohjauspalveluilta sekä nuorilta saatu keskusteluapu stressinhallinnassa.		
Ohjauspalveluihin voi vain mennä, kun on huono hetki ja tarvitsee jutella.	Saatavilla oleva keskusteluapu	
Keskusteluapua on saatavilla sekä ohjauspalveluiden kautta että ammatillisilta pajaohjaajilta		
Jokaiselta pajalta on oltu tutustumassa jossain koulussa ja työpaikoilla.	Tutustumiskäynnit kouluun ja työpaikoille	
Esittelijä paikan päällä.	Esittelijöiden kutsuminen pajalle	
Ohjaajien palvelut eli ohjaajilta saa arjessa palautetta	Palautteen antaminen arjessa	
Työskentelemällä ryhmissä ja pareittain oppii työskentelemään toisten kanssa.	Erilaiset yksilö, pari- ja ryhmätehtävät	
Erilaiset työtehtävät, yksilö-, ryhmä- ja paritehtävät vaativat erilaista sosiaalista osaamista.		
Parityöskentely koettiin hyvänä.		

Nykyiset nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt	Perehdytysopas Työelämäsääntöjä vastaavat pajasäännöt Ammatilliset korttikoulutukset Tutustumiskäynnit kouluun ja työpaikoille Esittelijöiden kutsuminen pajalle Osaamistodistuksen laatiminen tai työtodistuksen kirjoittaminen Erilaiset yksilö, pari- ja ryhmätehtävät Koulutuskokeilun järjestäminen Vierailut toisella pajalla tai pajavaihdot Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-videon katsominen ja siitä keskusteleminen Paja-ajan käyttäminen työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämiseen Yhteinen teoria-info ja siitä keskusteleminen Ammatillisten taitojen opettaminen Nuoret mukana asiakaspalvelussa Rajojen asettaminen Vastuun antaminen nuorelle Ilmoitustaulu työaikojen seuraamisen tukena Toistot ja rutiinit Vaihtelevat työtehtävät Oppimispäiväkirja Aivoriihi Ideapäiväkirja Viikko-ohjelman läpikäyminen palaverissa Ohjauspalveluiden palvelut liittyen työhön, koulutukseen ja arkeen Stressinhallinta keskustelun avulla Saatavilla oleva keskusteluapu Palautteen antaminen arjessa Nuorten seuranta viestien ja puhelinsoittojen avulla Yksilöllisesti joustavat työajat Yksilöllisiin tarpeisiin perustuva suunnitelma nuorelle Huomautuskeskustelut Vertaistuki Kuulumisten kysyminen Tavoite- ja palautekeskustelut Asioiden hoitaminen nuorten kanssa Nuorten huomioiminen tervehtimällä Nuorten kannustaminen Vapaaehtoisuus- ja valinnaisuus olla äänessä ryhmätilanteissa Vertaisohjaus Pelien pelaaminen Nimikierrros uusille ihmisille Toiminnalliset ryhmät Yhdessä tekeminen Vapaa keskustelu Tilan ja ajan antaminen nuorelle Sosiaalisiin tilanteisiin siedättäminen Yhteiskehittelyt Pajaneuvosto
---	--

Uudet nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt	<p>Pajakohtaisesti uudet ja tätä päivää vastaavat välineet</p> <p>Tabletit ja näyttö pajalla</p> <p>Video cv:n tekeminen ryhmämuotoisesti ja tarjoamalla välineet</p> <p>Pajakohtaisesti palautteet sähköisessä muodossa</p> <p>Tietoteknisten taitojen opettaminen yksilö- tai ryhmämuotoisesti</p> <p>Tavoitteet sähköisessä muodossa (esim. internetissä tai applikaatiossa)</p> <p>Tavoitteiden ja päiväkirjojen integroiminen yhteen</p> <p>Mukana kulkevien tavoitteiden ja päiväkirjojen hyödyntäminen työnhaussa</p> <p>Padletin käyttö</p> <p>Helpompi portfolio</p> <p>Office 365 hyödyntäminen pajalla</p> <p>Digilinkit ja QR-koodit laitteiden käytön opastuksessa</p> <p>Draaman hyödyntäminen työnhakutilanteen harjoittelemisessa</p> <p>Markkinoiden ja pop-up-tapahtuminen järjestäminen nuorten kanssa</p> <p>Lyhyet työelämään tutustumiset</p> <p>Työntekijän apu ja yhteydenpito nuoreen pajalta siirtymisessä</p> <p>Yksilöohjaus myös anonyymisti netin välityksellä</p> <p>Ammattilaisen ylläpitämä anonyymi vertaistukiryhmä netissä tai sovelluksena</p> <p>Skypen käyttö etäohjauksessa</p> <p>Yhteinen tekeminen ryhmän ja työpajaohjaajan kanssa on osa paja-arkea</p> <p>Psykologin tai psykiatrisen sairaanhoitajan päivystys pajalla</p> <p>Opastusta terveyspalveluiden käyttämiseen</p> <p>Henkilökohtaisesti kohdistetut pajapolut</p> <p>Pajojen yhteinen terapiaeläin/eläimet</p> <p>Mielenterveyden ensiapu ja ohjaus akuuteissa tilanteissa</p>
--	---

Keskeisimmät nuorten sosiaalista vahvistumista edistävät ohjauskäytännöt	Kannustaminen Palautteen antaminen arjessa Yhdessä tekeminen Tavoite- ja palautekeskustelut Yksilö-, pari- ja ryhmätyöt Saatavilla oleva keskusteluapu Paja-ajan käyttäminen työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämiseen Tietoteknisten taitojen opettaminen yksilöllisesti tai ryhmässä
---	--

*keskeisimmät ohjauskäytännöt

Yksilöllisyys lisääntyy

Henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamista edistävät käytännöt: Tavoite- ja palautekeskustelut*, Yksilöllisiin tarpeisiin perustuva suunnitelma, Henkilökohtaisesti kohdistetut pajapolut, Yhteen integroidut tavoitteet ja päiväkirjat, Tavoitteet nuoren saatavilla sähköisesti, Yksilöllisesti joustavat työajat, Ohjauspalvelun palvelut liittyen työhön, koulutukseen ja arkeen, Työntekijän apu ja yhteydenpito nuoren siirtyessä pajalta

Yhteisötaitoja edistävät käytännöt: Yhdessä tekeminen*, Toiminnalliset ryhmät, Vapaa keskustelu pajalla, Pelien pelaaminen yhdessä, Nimikierrokset uusille ihmisille, Vapaaehtoisuus- ja valinnaisuus olla äänessä ryhmätilanteissa, Sosiaaliin tilanteisiin siedättäminen, Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovideon katsominen ja siitä keskusteleminen

Työelämätaitoja edistävät käytännöt: Työelämää vastaavat työpajasäännöt, Pehdytysopas, Rajojen asettaminen, Huomautuskeskustelut

Itsetuntemusta lisäävät käytännöt: Kannustaminen*, Palauteen antaminen arjessa*, Nuoren huomioiminen tervehtimällä, Kuulumisten kysyminen, Tilan ja ajan antaminen nuorelle

Kuvauksen osa-alue

Arjen- ja elämänhallintaa tukevat käytännöt	<p>Saatavilla oleva keskusteluapu</p> <p>Nuorten seuranta viestien ja puhelinsoittojen avulla</p> <p>Stressinhallinta keskustelun avulla</p> <p>Ilmoitustaulu työaikojen seuraamisen tukena</p> <p>Yksilöohjaus anonyymisti netin välityksellä</p> <p>Ammattilaisen ylläpitämä anonyymi vertaistukiryhmä netissä tai sovelluksena</p> <p>Psykologin tai psykiatrisen sairaanhoitajan päivystys työpajalla</p> <p>Asioiden hoitaminen nuoren kanssa</p> <p>Mielenterveyden ensiapu ja ohjaus akuuteissa tilanteissa</p> <p>Opastus terveystalveluiden käyttämiseen</p> <p>Työpajojen yhteinen terapiaeläin/eläimet</p>
Tietoteknisiä taitoja lisäävät käytännöt	<p>Tietoteknistenaitojen opettaminen yksilöllisesti tai ryhmässä</p> <p>Padletin käyttö</p> <p>Tablettien ja näytön käyttäminen ohjauksessa</p> <p>Digilinkit ja QR-koodit laitteiden käytön opastuksessa</p> <p>Office 365 hyödyntäminen ohjauksessa</p> <p>Skypen käyttö etäohjauksessa</p> <p>Palautteen antaminen sähköisesti</p>
Työ- ja opiskelusuunnitelmia edistävät käytännöt	<p>Paja-ajan käyttäminen työ- ja opiskelusuunnitelmien edistämiseen</p> <p>Ammatilliset korttikoulutukset</p> <p>Esittelijöiden kutsuminen pajalle</p> <p>Lyhyet työelämään tutustumiset</p> <p>Tutustumiskäynnit oppilaitoksiin ja työpaikoille</p> <p>Vierailut toisella pajalla ja pajavaihdot</p> <p>Nuoret mukana asiakaspalvelussa</p> <p>Myynti- ja pop-up-tapahtumien järjestäminen nuorten kanssa</p> <p>Mukana kulkevien tavoitteiden ja päiväkirjojen hyödyntäminen työnhaussa</p> <p>Video CV:n tekeminen ryhmämuotoisesti tai tarjoamalla välineet</p> <p>Osaamistodistuksen laatiminen tai todistuksen kirjoittaminen pajajakson päätteeksi</p> <p>Portfolion tekeminen</p> <p>Työnhakutilanteen harjoittelu draaman keinoin</p>

Ammatillisten taitojen oppimista edistävät käytännöt	Yksilö-, pari- ja ryhmätyöt Toistot ja rutiinit Vaativuudeltaan erilaiset työtehtävät Vaihtelevat työtehtävät Vastuun antaminen nuorelle Ideapäiväkirja Oppimispäiväkirja Aivoriihi Yhteinen teoria-info ja siitä keskusteleminen Ammatillisten taitojen opettaminen Vertaisohjaus Pajakohtaisesti uudet ja tämän päivän vaatimuksia vastaavat välineet Viikko-ohjelman läpikäyminen palaverissa
---	--